

MizaN

Mizani / Edebiyat, Akademi ve Sanat Dergisi Mayıs-Haziran Temmuz Sayı 1 1999 500.000 TL KDV Dahil

Emre Sururi
Serkan Işın
Mehmet Batur

Onur Kırçal
Hande Tekin
Bilgehan Demir
Emir Gümrukcuoglu
Bora Orçal
Enis Batur
Güleren Eren

Cem Akas
Ahmet Hasim
Michel Tournier
Jacques Prevert
Nedim
Jean Cocteau
Giacosa & Illica

Koray Loker
Reha Yünluel

SAVRAN

Richard Brautigan
Necib Mahfuz
Ernesto Sábato
Michel Butor
Julian Barnes
Iain M. Banks
Haydar Ergülen

Düşleri Bile Çarmıha Geriyor Yaşam

Suskun efsane Salinger

yıllardır konuşulan bir kitabıyla daha
Türkçede

Yükseltin Tavan Kirişini Ustalar ve Seymour Bir Giriş / J.D. Salinger
Çevirenler: Serin Okyar - Çoşkun Yelil, Edebiyat / Öykü, 180 sayfa, B. format, ISBN 978-3603-318-1-1
Fiyat: 1.800.000 TL

YENİ

J.D. Salinger'in
YKY'deki diğer kitapları.

Sen de bu hikâyenin büyük sıçramalarla dolu olduğunu biliyor olmalısın. Zıplamalar. Sen yatağa ilk gittiğinde, bir süre evdeki herkesi uyandırıp harika sıçrayan kardeşim için bir parti vermem gerektiğini düşündüm. Herkesi uyandırmadığıma göre neyim ki ben? Keşke bilseydim. En iyi ihtimalle, kaygıcıbaşı. Gözlerimle ölçebileceğim büyük sıçramalara kaygılanıyorum. Sanırım senin zıplayarak benim görüş alanımdan çıkma cüretini göstereceğini hayal ediyorum. Başışla beni. Artık çok hızlı yazıyorum. Sanırım bu yeni hikâye, senin beklediğin hikâye. Ve benim de, bir anlamda. Biliyorsun, beni ayakta tutan her şeyden çok gurur. Sanırım ana kaygım bu. Kendi iyiliğin için, beni gurur nedeniyle uyanık tutma. Sanırım söylemek istediğim tam da bu. Keşke artık asla beni gurur yüzünden ayakta tutmasan.

YKY Kültür Sanat Yayıncılık San. A.Ş. 212 280 45 55
YKY Kredi Yayıncılık Kurumları • İstanbul: 212-252 19 12 / 322 • İzmir: 232-463 82 90 • Ankara: 312-435 85 94
E-posta: ykykult@ykykultur.com.tr • Web Sitesi: www.ykykultur.com.tr • İnternet satış: www.shop.superonline.com.tr/yky
YKY Kültür Sanat Yayıncılık San. A.Ş. 212 280 45 55

Mizan

Edebiyat Ağırıklı 2 Aylık Sanat Dergisi

Sayı: 1, Mayıs 1999
500.000 TL**Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
Emre Taşcı**Yazı Kurulu:**
Emre Sururi
Mehmet Batur
Serkan Işın**Baskın Başarı Matbaası:**
Film Grafik A**Ulaşım Yolları:****Mektup:** Cemal Nadir Sok. Uğur Han
18/301 34440 Cağaloğlu - İstanbul
e-mail: mizan@imece.org
Internet: http://mizan.ada.net.tr
Telefon: (216) 456 09 62
Faks: (216) 361 95 98**Kapak:** Dali, Crucifixion
(Hypercube Body) 1954
Kapak Tasarım: Serkan Işın*Mizan Dergi bir 3 Ayı oluşu-
mudur. Dergiye gönderilen
eserler, yayınlansın veya
de yayınlanmasın, iade
edilmezler.***İlan Koşulları:****Mizan Sayfaları:**

60.000.000 TL

Savran Sayfaları:

30.000.000 TL

Savran'a yalnızca içeriği ile
alakalı reklam verilebilir.**BÜTÜNLEŞMEYE DİĞER YARINIZLA...**

Gerek yaşamda, gerekse hayatımızla ilgili olan pek çok şeyde: ilişkilerde, düşlerde, sevilere ve sevimlerde bizden yitip giden olguların yokluğunu hissediyoruz. Bu etken, "öteki" olarak adlandıracağımız değerlerimizi, korkularımızı, sıradışlıklarımızı kamçılıyıp, hayasızca bizi onların tahakkümüne zorluyor. Oysa biz... biz kurtulmak istiyoruz tüm bu râm olmalardan - dengenin geri gelmesini istiyoruz, herkesin herşeyi bilmesini ve düşünmesini:

Doğudan, Batıdan, Kadından, Erkekten, Doğrudan, Yanlıştan, Bilimden ve Büyüden, Acıdan ve Hazdan yana olmak, bir dengeyi beklemek ve varolduğuna inanmak... Şayet bir gün İlahi Denge ile karşılaşsak, mahçup olmamak istiyoruz, olur da gelmez ise, biz asılmak istiyoruz kefelere, ta ki herşey aynı olana değin.

Entropinin sabit kalmasını istiyoruz, ve sonsuz bir enerjiye sahip olmayı da, zamanı durdurabilmeyi, geri dönebilmeyi ve nihayetinde herşeyi en baştan itibaren göstererek tekrar bugüne gelmek istiyoruz!

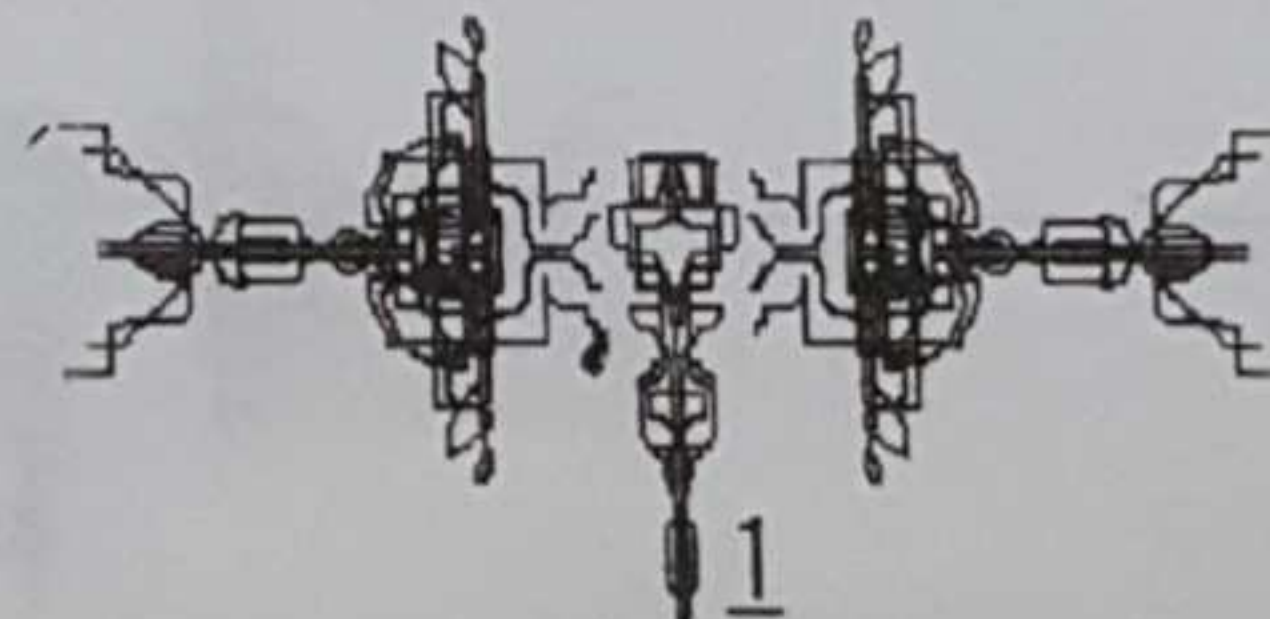
*Mizan, bunu denemek için var.***İçindekiler**

- * Arzuhal - Mizan
- * Mizansen - Emre Sururi
- * Jileti Yutamamak - Onur Kırçal
- * Resmin Efsanesi - Michel Tournier
- * Barbara - Jacques Prévert
- * Düşleri bile çarmıha geriyor yaşam - Mehmet Batur
- * Kuyu ve... - Bilgehan Demir
- * Pencere - Emre Sururi
- * Siegfried - Ahmet Haşım

- * Slav Hüznü - Enis Batur
- * Metropol Aşkları - Serkan Işın
- * Banyo - Cem Akas
- * La Bohème - Giacosa & Illica
- * "Sana" redifli gazel - Nedim
- * Bahçe - Bora Örçal
- * Kılavuz: "DBÇGY'a dair" - Emre Sururi
- * Kaynakça & Liste
- * Hamiş - Özkan Özsoy
- * Ceffelkalemname - 3 Ayı

Savran

- Richard Brautigan - Serkan Işın
- Necib Mahfuz - Mehmet Batur
- Ernesto Sabato - Bilgehan Demir
- Michel Butor - Emre Sururi
- Julian Barnes - Hande Tekin
- Iain M. Banks - Emir Gümrükçüoğlu
- Haydar Ergülen - Güleren Eren

Televizyonda görmüştüm, salinenin arkasındaki ışıklar sürekli yeni bir labirent çiziyorlardı. O kadar hızlı yenileniyordu ki, labirenti hiçbir zaman çözmek mümkün olmuyordu. Asla çözülemeyecek bir sürü labirent, çünkü öyle sanıyorum ki rastlantısal labirentlerdi onlar. Yani isterseniz bile, belki de asla aynı labirenti bir daha göremeyecektiniz. O halde sürekli içinden çıkılamayacak labirentler yapan bu aleti yaratmayı nasıl bir insan düşünebilirdi. Bunu yapanın çözümlere fazla aldırdığını sanmıyorum. Çünkü böyle şeylere genellikle aldırılmaz. Eğer orada burada, yere düşmekte olan bir yaprağın üzerindeki tırtılın yerinde olsanız ne hissedeceğinizi merak ettiğinizi söylerseniz, alay ederler sizinle. Daha mühim konulardan bahsetmek gerekir. Bu yüzden uzun zamandır vazgeçmeye çalışıyorum kendimi anlatmaya çalışmaktan. Ama yaptıklarımı anlatmaya daha bir meraklandırdı bu beni. İnsanın kendisiyle ilgili bir şeyleri anlatması şart sanırım. Geçen gün ilk defa gittiğim pastanede, kasiyer pastalarının estetik bakımından uluslararası bir yarışmada ikincilik aldığını söyledi. Teşekkür edip uzaklaştım oradan. O gün birincilik alan pastaneyi arayamayacak kadar uykum vardı. Pasta almamın sebebi de bu zaten. Uyumamam gerek ve eğer yenilecek bir pasta varsa insanın uyumamak için bir sebebi daha olur.

Bütün geceyi arka bahçedeki maden parçasını düşünerek geçirdim. Henüz annem ve babam ölmeden önce, hatta ben küçük bir çocukken bile, oradaydı o. Bir iki kere babamın onu oradan çıkartmaya çalıştığını da hatırlıyorum galiba. Ama yeterince uğraşmadığından olsa gerek, hiç başarılı olamadı. Küçükken en iyi bildiğim şeylerden biriydi o. Sanki onun orada olmasından daha doğal hiçbir şey olamazmış gibi hissettim hep. Ta ki düne kadar. Dün, On Dokuzuncu Yüzyıl Dosyası'nı okurken bahçede yere uzandığımda sırtıma batarak bütün bir geceyi kendisini düşünerek uyuyamama sebep oldu. Bugün de

uyumayarak onu oradan çıkartacak, sonra da estetik dalında uluslararası bir yarışmada dereceye girmiş pastamı yiyerek kendimi ödüllendirecektim. Böylece çocukluğumdan beri varolan bir şeyi daha yok ederek, ileride bir aşk acısı çektiğimde kendimi suçlayacak bir neden daha üretecektim.

Ama böyle şeyleri düşünmekten utanacak kadar büyük bir yaşıydım ve arka bahçedeki pislikten bir an önce kurtulmam gerekti. Oysa o neredeyse kimseyi rahatsız etmiyordu. Ama yoo, bir çocuk kitapları yazarı olan ben, onu oradan çıkartarak kendime yeni bir öykü konusu bulacak, belki solucan Bay Kıvrım'ın hikayelerine bir yenisini daha ekleyecektim: Bay Kıvrım'ın Bahar Temizliği.

Kazma ve küreğimi aldım, termosu soğuk su koyup arka bahçeye getirdim. Belki bir kaç tane de çikolata almam gerekti. Evde çikolata kaldığını sanmam. Hem işim bittikten sonra yiyecek bir pastam var. Çikolatalı değil, ançuezli. Sadece bir kaç saat sürecektir bir kazıda çikolata yememi gerektirecek kadar enerji kaybedeceğimi düşünmüyorum. Ama eğer kaybedersem, çikolatalarım yanımda olsa iyi olur. Pekâlâ, kendimi ikna etmem mümkün değil, gidip çikolata da aldım. Şimdi sanırım herşey hazır. Eldivenlerimi giydim, ben bir çizerim, ellerim su toplarsa çalışmam ve aç kalabilirim. Önce kürek ile kazabildiğim kadar O'nun etrafını boşaltmaya başladım. Bir küpün köşesiydi sanırım. Metal bir küpü kim arka bahçemize gömmüş olabilir? Belki de dedemin hazinesidir. Of, zengin oldum demektir bu. Şöyle güzel bir araba alırım kendime, belki kapalı bir garaj bile yaptırırım. Süpermarkete gittiğimde aldıklarımın fiyatını toplamam, belki de yüzlerce CD alırım. Kentin en işlek caddesine yakın bir yerlerde bir dükân açar, kitapçı olurum.

Dört saattir kazıyorum.

Eğer bir hazine sandığıysa bu, devletin dış borçlarını kapatmasına yardımcı olabilirdim. Bir buçuk metre kadar kazdım. Küpün bir tarafı biraz bombeli ve pürüzsüz. Yan yüzlerinden biri ise dümdüz ve diğerinde sanırım bir şeyler yazıyor. 'T' harfine benzer bir şekil var. Devamı, henüz toprağın altında kaldığından, görünmüyor. O metal parçasının artık bir parça denilemeyecek kadar büyük olduğu ortaya çıktı. Biraz dinlenmem gerekti. Belki biraz pasta yersen eski enerjim yerine gelir. Zira çikolatanın insan üzerinde aşık olmak ile aynı etkiyi yaptığını on beş günde bir gazeteler yazıyor. Sakınmak gerek çikolatadan.

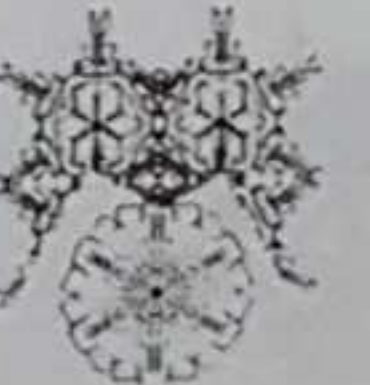
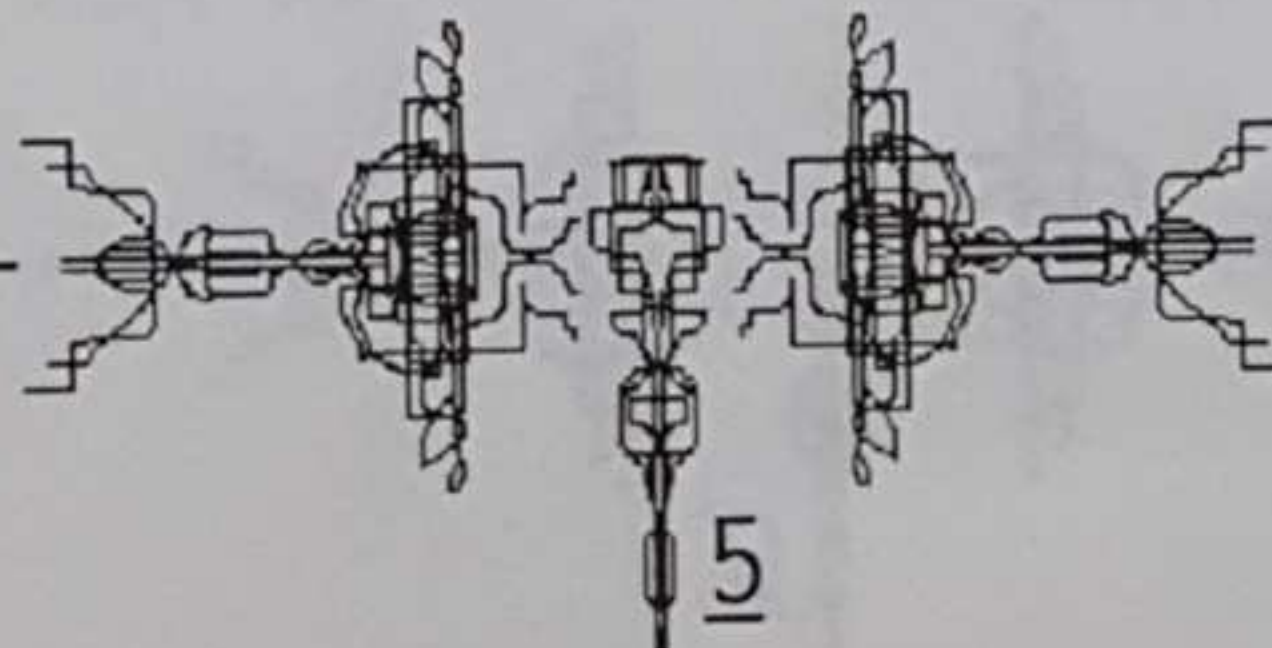
Çikolatalar üzerine tekrar düşünmeyeli epey zaman oldu. Neredeyse bir haftadır kazıyorum. Arka bahçemdeki şeyin bir tren katarı olduğunu dört gün önce farkettim. Onu oradan çıkartabilmem imkânsız. Bunun için bir vinç gerekecek. Merak etmeyin, kendi mezarımı kazdırmak için bir vinç getirecek kadar bunamadım henüz.

İki gündür kazmayı bıraktım. Yatak odamın penceresinden bakıldığında yarıya kadar toprağa gömülmüş bir vagon gözüküyor. Onun oraya nasıl geldiği hakkında bir fikrim yok. Ona bakmadığım zamanlarda bunun gerçek olduğuna kendimi inandırmaya çalışıyorum. Çok zor olacak, biliyorum fakat onu unutmalyım.

Bir romanda buna benzer bir şeyi okumuştum; kendisi hiç istemediği halde mecburen şair olan bir adam vardı orada. Bir insanın arka bahçesine gömülü katarı dururken, sürrealist bir yazar olmamasını açıklayamazsınız herhalde. Gerçi sürrealist olmayan bir çocuk kitabı da görmüş değilim şimdiye kadar. Bir dahaki sefere mutlaka sürrealist bir kunduzun anarşist tedhişçiliği yüzünden idam edilmesini anlatmalıyım çocuklara. Garanti bir kız çocuğu intihar eder artık.

Bugün 25 çuval çim toprağı ısmarladım. Geçmiş olsun.

Pierre ve ben, aynı yıl, aynı köyde doğduk. Aynı okulda okuma yazma öğrendik. Fakat aynı yerde yazgılarımız birbirinden ayrılmaya başladı. Pierre, harika bir matematikçiydi, kimyaya olağanüstü bir ilgi duyuyordu ve fizik dalında ödül bırakmayıp topluyordu, benim içinse varsa da yoksa da edebiyat ve şiirdi, buna daha sonra felsefe de eklendi. Daha yirmisinde Pierre yurdunu bırakıp gidiyordu. Bense atalarımın ait yüzyıllık evde kalıyordum. Çocukluk arkadaşımı artık görmüyordum ama evimin hemen yakınlarında oturan ailesi vasıtasıyla kendisinden haberler alıyordum. ABD'de bulunuyordu. Elektrik, elektronik ve bilgisayar öğrenimi görmüştü. Bir bilgisayar firmasında önemli bir görevi olduğu söyleniyordu.

Gönlünün sesine doğru ilerledikçe benden iyice uzaklaştığını hissediyordum. Öyküler ve esinini halk söylencelerinden alan efsaneler yazıyordum. Bana öyle geliyordu ki hikayeci olarak bana esin kaynaklığı edebilecek tek şey, çocukluk dönemimin ağaçlarının ve sürülmüş topraklarının yakınımında oluşuydu. Sanatım zenginleştikçe her geçen gün doğduğum yere biraz daha kök salıyordum.

Bir gün aniden Pierre çıkageldi. Kapımı çalıp, kollarıma atıldı. Pek değişmemişti. Uzakta olmakla birlikte, çalışmalarımı izlemişti. Tek bir kitabım yoktu ki defalarca okumuş olmasın. Ve bana fantastik bir öneri getiriyordu. Firması uluslararası bir şifreleme sistemi hazırlayıvermişti. Herhangi bir program en küçük bir hacimle kaydedilebiliyor ve çeşitli dillerde şifre çözücüler tarafından okunabiliyordu. Bana dünyada bu sistemden yararlanan ilk yazar olmamı öneriyordu. Eğer önerisini kabul edersem, tüm yapıtlarım bilgisayara yüklenir ve daha sonra elverişli bir terminalle donanmış yüz otuz ülkede okunabilirmiş. Kitaplarım böylece dünyanın dört bir yanında İncil gibi, Kuran gibi şaşıla- cak derecede yaygın bir okur kitlesine ula-

şırılmış. Pierre'in projesi beni büyülemişti adeta.

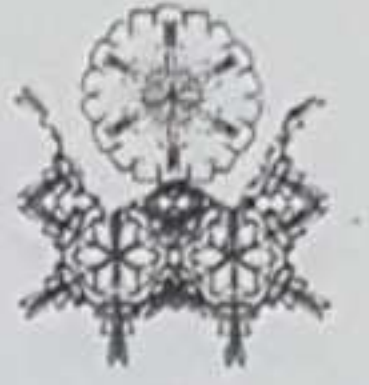
- Ben bir iletişim adamıyım, dedi. Sen bir yaratı adamısın. İletişim ancak ilettiği mesajlarla geçerli sayılır. Sensiz ben hiç olurum.

- O kadar alçakgönüllü olma, dedim ben de ona. Yaratı artık parıldan vazgeçemez. Şöhrette de, servette de gözüüm yok benim. Ama okunmaya ihtiyacım var. Besteleri çalınmayan bir müzisyenin, oyunları sahnelenmeyen bir oyun yazarının halini düşünebiliyor musunuz? İletişim yaratıya, o olmadığı takdirde ölü bir nesne olmanın ötesine geçemeyeceği çok biçimli ve önceden kestirilemez bir yaşam katıyor.

Ve duygularımı en iyi şekilde hikayeci olarak anlattığımdan, ona Derviş Gazali adındaki bilgenin, tam adıyla söylemek gerekirse El-Gazali'nin bir meselini, sözlü anlatım geleneği buna elverişli olduğundan, biraz benim tarzıma göre düzenleyerek anlattım.

Vaktiyle Bağdat'ta bir halife varmış, bu halife sarayının huzur odasının duvarlarını süslemek istiyormuş. Biri Doğu'dan, biri Batı'dan olmak üzere iki ressam getirtmiş. İlki kasabasından bir yere ayrılmayan ünlü bir Çin taşra ressamıymış. İkincisi, dünyada dolaşmadık ülke bırakmayan bir Yunanlı imiş ve besbelli ki tüm dilleri konuşuyormuş. Yalnızca ressam değil, aynı zamanda gökbilim, fizik, kimya, mimarlık konularında da derin bilgi sahibiymiş. Halife onlara düşüncelerini aktarmış ve her birine huzur odasının bir duvarını verip onları süslemelerini istemiş.

- İşinizi bitirdiğinizde, demiş, sarayda büyük bir şölen verilecek. Saray erkanı topla- yıp inceleyecek, yapıtlarınızı karşılaştıracak ve ötekinden daha güzel bulunanın sahibine çuvalar dolusu altın verilecek.

Sonra Yunanlıya doğru dönerek, ona freskini ne kadar sürede tamamlayacağını sormuş. Ve Yunanlı gizemli bir biçimde şu yanıtı vermiş: "Çinli meslektaşım ne zaman bitirirse ben de o zaman bitiririm." O zaman halife Çinli ressamı sorguya çekmiş, adam duvarın resimleme işini üç ayda tamamlayacağını söylemiş.

- Güzel, demiş halife. Birbirinizi rahatsız etmeyin diye salonu bir perdeyle ikiye böleceğim ve size üç aylık bir süre veriyorum, üç ay sonra görüşürüz.

Üç ay geçmiş ve halife iki ressamı çağırtmış. Yunanlıya dönerek, "Bitirdin mi?" demiş. Ve Yunanlı gizemli bir biçimde şu yanıtı vermiş: "Eğer Çinli meslektaşım bitirdiyse, ben de bitirdim." O zaman halife Çinli ressama da sormuş ve "Bitirdim" yanıtını almış.

Saray erkânı ertesi gün toplanmış ve iki yapıtı karşılaştırmak ve bir karara varmak için kafile halinde huzur odasına doğru yönelmiş. Yalnızca işlemeli kaftanların, tüy sorguçların, altın takıların, sedef kakma silahların akılda kaldığı muhteşem bir kortejmiş bu. Herkes önce Çinli ressamın resimlediği duvarın önünde toplanmış. Bir hayranlık çığlığı yükselmiş. Freskte betimlenen gerçekte, çiçeklenmiş ağaçlar ve üzerinde zarif köprülerin yer aldığı fasulye biçiminde küçük göller olan düşsel bir bahçeymiş. Seyrine doyulmayan bir cennet manzarası! Yarattığı büyülenme müthişmiş, ama hiçbirisi, Yunanlının yaptığı resme de hiç bir göz atmadan Çinliyi yarışmanın galibi ilan etmek istemiyormuş.

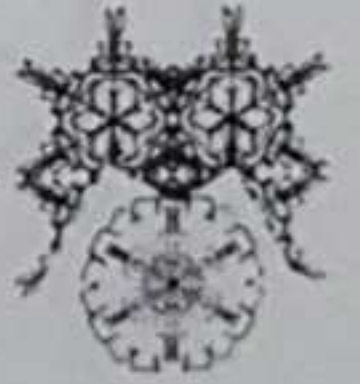
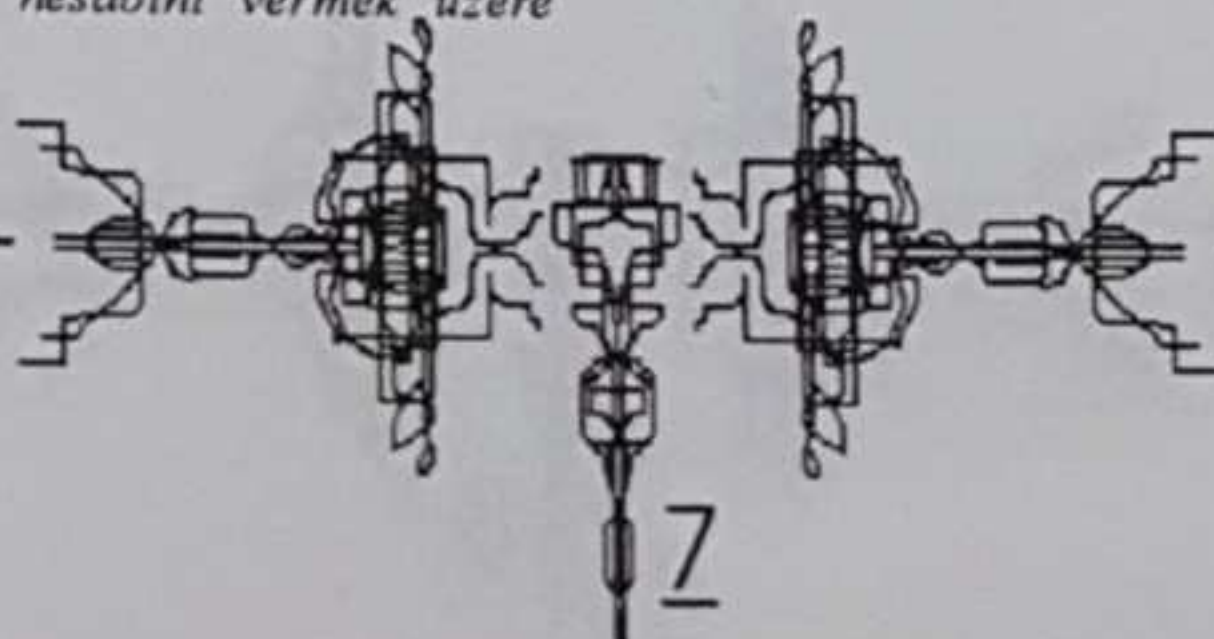
Fakat az sonra halife salonu ikiye bölen perdeyi açtırmış. Kalabalık arkasını dönmüş ve adeta büyülendiklerini açığa vuran bir şaşkınlık çığlığı duyulmuş.

Ne yapmıştı ki böyle Yunanlı? Resim yapmamıştı. Yalnızca yerden başlayıp tavana kadar yükselen uçsuz bucaksız bir ayna yapmakla yetinmişti. Ve tabii bu ayna, Çinlinin yaptığı bahçenin görüntüsünü en küçük ayrıntısına kadar yansıtıyordu. İyi ama, diyeceksiniz, bu resim hangi bakımından modelinden daha güzel ve daha heyecan verici idi? Doğrusunu isterseniz Çinlinin bahçesi ıssızdı ve içerisinde yaşayan insan yoktu, oysa Yunanlının bahçesinde, işlemeli giysileri, tüy sorguçları, altın takıları ve sedef kakma silahları olan muhteşem bir kalabalık görünüyordu. Ve tüm bu insanlar kıpırdıyor, hareket ediyor ve kıvançla birbirlerini tanıyorlardı.

Oy birliğiyle Yunanlı ressam yarışmanın galibi ilan edilmiş.

MİZAN DERGİ
MİZAN: i. (ar. vezn'den mizān). Esk. Terazi. | Tartı, ölçü aleti. | Mec. Ölçü: Çeşm-i insaf gibi kâmile mizan olmaz / kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz (Talip). Aki ü cümuna batıl u hakkı beyan için / Yoktur cihan-da hayf ki mizan-ı itidal (Ziya Paşa). | Adalet, eşitlik duygusu. | Akıl, idrak. - DEY. Mizana çekmek, hesap sormak: Hoca hâkîyle beraber gelecek hak var mı? (M.Â. Ersoy). - DİN. Ahirette günah ve sevapları tayin eden terazi. (Bk. ANSİKL.) | Yevmül mizan, kıyamet günü. - FİZ. Esk. Mizanül harare, termometre. Mizanül heva, barometre. | Mizanül matar, pluviometre. | Mizanür rih, rüzgârın hızını ölçer alet. | Mizanür rûtube, hidrometre. - MAL. Esk. Mizan kalemi, Osmanlı devleti maliye nezaretine bağlı kalem. (Tanzimat devrinden önce devlet gelir ve giderini toplu halde gösteren defterlerin tutulduğu bu kaleme ruznamçeci de denirdi.) MAT. Esk. Sağlama - TİC. Ana veya kolektif hesaba bağlı başka hesaplardaki bütün işlemleri ve bakiyeleri gösteren, belirli zamanlarda düzenlenen cetvel: Mûteahhitler bakiyesi, müşteriler bakiyesi. | Bir tacirin ticarî durumu, işinin genel sonucunu gösteren belirli zamanlarda yaptığı hesap özeti. - ANSİKL. Din. İslâm inançlarına göre, insanlara, dünyada yaptıklarının hesabını vermek üzere

yeniden can verilen mahşer günü, iyiliklerle kötülükleri tartmak için yüce bir terazi (mizan) kullanılacaktır. Mizan kurulduktan sonra, iyilikler (sevaplar) ve kötülükler (günahlar) tartılacak; herkes terazide alının sonuca göre, ettiğinin karşılığını görecektir. İyilikleri ağır basanlar 'mükâfat' olarak cennete, kötülükleri ağır gelenler 'mücazat' görmek üzere cehenneme gireceklerdir. Kur'an'da, özellikle 'Müminun' suresi'nde, bu olayın Tanrı izniyle gerçekleşeceği bildirilir. 'Artık kimin iyilikleri ağır gelirse, onlar umduklarını bulacak, korkularından kurtulacaktır. Kimin iyilikleri az, kötülükleri ağır gelirse onlar kendilerine yazık edenlerdir; cehennemde süresiz kalıcıdır.' (Müminun suresi, ayet 102-103). Mizan adı verilen terazide, iyiliklerle kötülüklerin tartılacağı inancı, eski çok tanrılı dinlerden kalmadır. Sümer, İbrani, Anadolu, Mısır, Fenike, Yunan ve Roma, Çin, Hint ve İran dinlerinde bu inanç vardır. Her insan, ruhu bedende bulunduğu sürece dünyada yaptığının karşılığını görecektir. İslâm dininde bu eski inanç, islâm düşünce ilkelerine göre değişerek, tek tanrıcı anlayışla bağdaştırılabilir. Mizan kavramı, sonradan İslâm edebiyatına da girdi. Türk, İran ve Arap edebiyatlarında bu konuyla ilgili birçok eser yazıldı. [ML]

BARBARA

Jacques Prévert

hatırla barbara,
o gün hiç durmamacasına yağıyordu yağmur Brest'e
ve sen

o yağmurun altında
gülümseyerek yürüyordun
ışıl ışıl, mutlu, sırlıklam

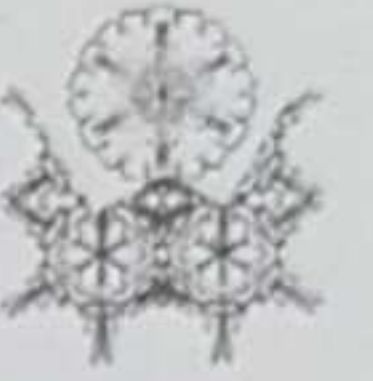
hiç durmamacasına yağıyordu yağmur Brest'e
ve ben senle
Siyam sokağında karşılaştım
gülümsüyordun
ben de gülümsüyordum

hatırla barbara,
benim tanımadığım sen
beni tanımayan sen
hatırla,
gene de o günü hatırla
unutma

bir sundurmanın altına bir adam sığınmıştı
sana adınla seslendi
barbara

ve sen
o yağmurun altında ona doğru koştun
sırlıklam, mutlu, ışıl ışıl
ve kollarına atıldın
bunu da hatırla
ve sen diye hitap ettiğim için sakın bana kızma
ben tüm sevdiklerime sen derim
onları yalnızca bir kez görmüş olsam bile
ben tüm sevenlere sen derim
onları hiç tanımasam bile

hatırla barbara,
unutma
mutlu yüzündeki, o mutlu şehrin üstündeki
o sakın ve mutlu yağmuru
denizin, askeri tersanenin, Ouessant gemisinin üzerindeki
o yağmuru

ooo barbara
savaş
ne büyük aptallık

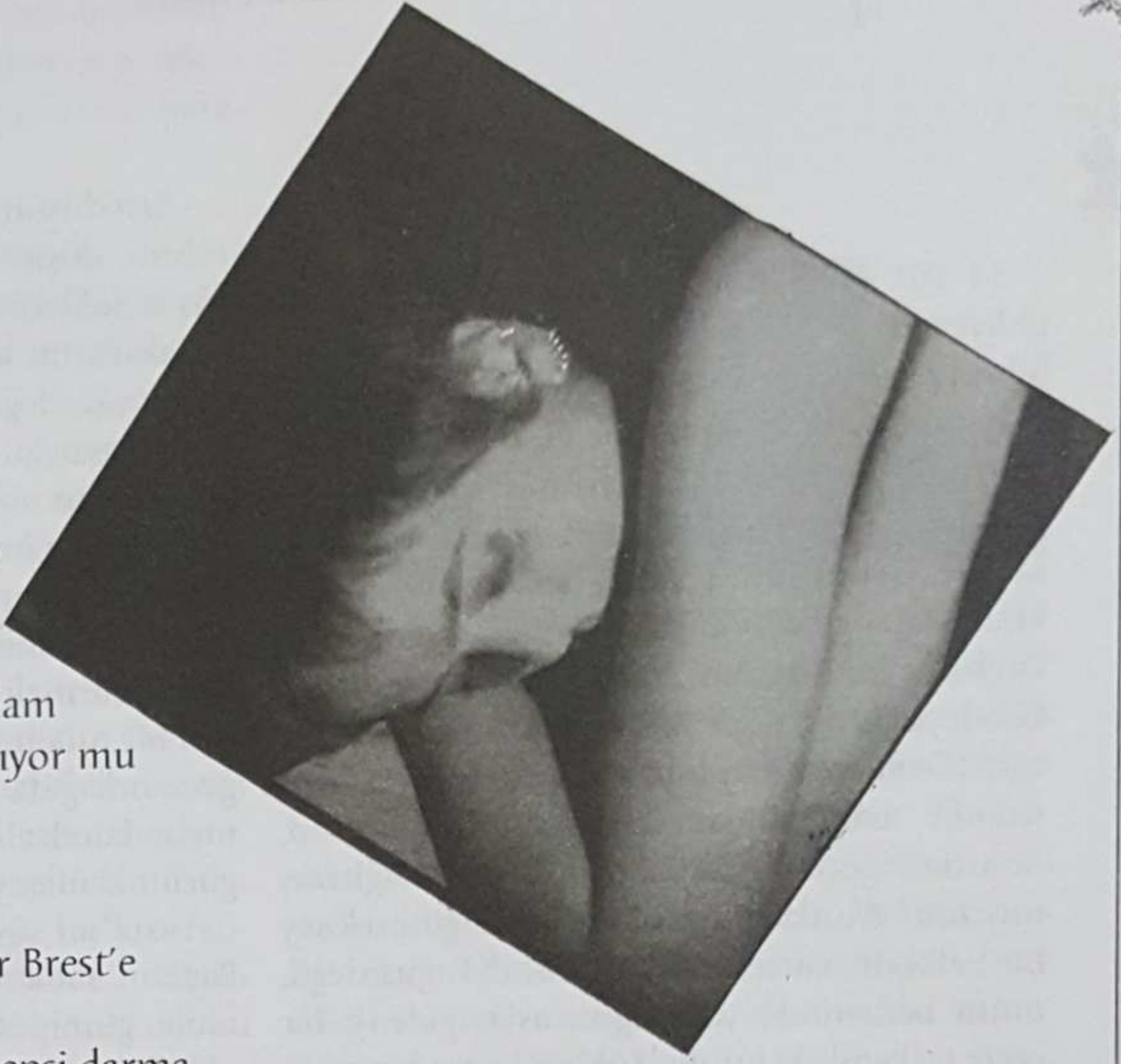
sen şimdi ne oldun
bu;
demirden,
ateşten,
çelikten,
kandan
yağmurun altında

kollarında tutkuyla saran adam
öldü mü, kayıp mı, yaşıyor mu

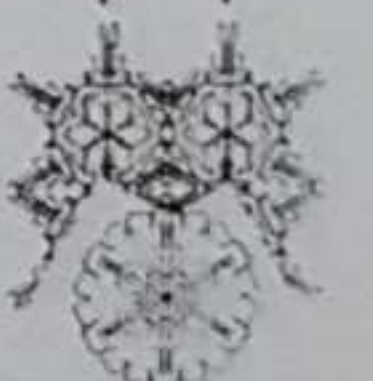
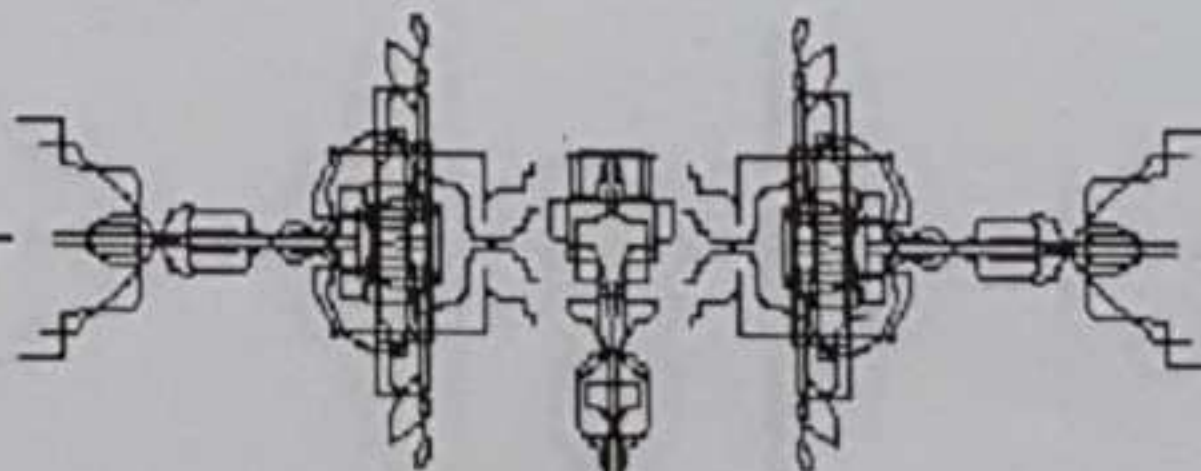
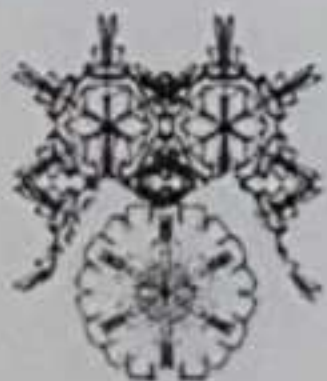
ooo barbara
mamacasına yağıyor yağmur Brest'e
amanki gibi
fakat hiçbir şey aynı değil, hepsi darma
duman şimdi
kunc ve mahzun bir keder yağmuru

bu;
demirden,
çelikten,
kandan oluşmuş
aynı fırtına değil artık
şimdi sadece
Brest'in üstündeki yağmur boyunca,
ölen köpekler gibi çatlayan bulutlar var

ve onlar
uzakta çürüyecekler,
artık hiçbir şeyi kalmayan Brest'in uzağında,
çok uzağında...

Çeviren: Reha Yünlüel

1

34 AU ... plakalı bir arabanın içindeyim. Ehliyetim yok, zaten araba kullanmayı da bilmiyorum (yüzmeyi de bilmem aslında).

Kafam çok karışık: Lâle'yi düşünüyorum. Lâle'nin resmini düşünüyorum aslında, resminden fazlasını görmedim henüz. Belki de sadece aşkı düşünüyorum, benden başka herkesin adı gibi bildiği şu malum hikayeyi. Tuğba'yı anımsadım; sanırım ona aşkıttım. Lisedeydi, evet... Tek kelime bile konuşmamıştım. Defalarca rüyamda gördüm, oturduğu sitenin bahçesinde sabahladım -hatta o, dışarda geçirdiğim ilk geceydi. Ağlamış mıydım? Mutlaka, hâlâ becerebildiğim tek şey bu belki de. Gitti değil mi sonra (Tuğba değil, onun bedeninde yaşattığım aşkı giden); bir çeşit terkedilişti bu da: Tülden beyaz bir geceliği çıkarır gibi sıyrıldı bedeninden. Sigara dumanı gibi havada dağıldı ve kayboldu. O zamanlar sigara içmezdim. Belki bu yüzden öldüğünü, ya da ne bileyim, geri dönemeyeceği kadar uzak bir yere gittiğini sanmıştım. Onca yıla rağmen hiçbir şey eksilmedi içimde. Her an bir köşeyi dönerken aniden karşıma çıkabilir diye ürkererek yürüyordum sokaklarda. Ama değişen hiç bir şey olmadı. Lâle hariç! Lâle hariç!..

- Niye susuyorsun?

Serap!.. Bir an onu unuttum.

- Hiç, düşünüyordum.

Kahretsın, yanlış cevap! Neyse ki bu sahneyi daha önce oynamıştık.

- Nereye gidiyoruz? dedim.

- Bu yolun üzerinde herhangi bir yere... Gülümsedi; neden bu kadar güzel, gülümsemesi yani? Gülümsemesine çıldırdığımı çok iyi biliyor. Gözlerimi kaçırdım, yola baktım, E-5'te olmalıydık. Aslında ben fazla şeritli bütün yollara E-5 derim. Bunu da biliyor! Her şeyi biliyor, saklanmak imkansız ondan. Yola bakıyor. Bazen aynaya...

- Sen düşünmeye devam et o zaman.

Sen düşünmeye devam et!.. Ne yani, düşündüklerimi de mi dinliyorsun?

Sakallarım kaşınıyor. Yolunda gitmeyen bir şeyler var, değil mi? Biri, adı sanı unutulmuş bir tanrı: uykudan uyanmış sanki. Beni arıyor; yok, çoktan buldu. Cezalandırıyor... cezalandırarak. Allah'ım, buna hazır değilim! Aslında hiç bir zaman hazır olamam. Lâle!.. Lanet olsun, zamanım varken bütün esmer kadınları öldürmeliydim! Cesetlerini yakıp, küllelerini bir tutam tütünle karıştırıp adını unuttuğum o kağıda sarmalı ve içmeliydim. Dumanıyla daireler bile çizebilirdim. Sonra bütün gücümle üfler yok ederdim. Çok geç!

Yusuf'un söylediğine göre İstanbul'daymış; Bayram tatili için gelmiş. Yusuf'un ailesi de tatile gitmiş. Beni eve çağırmişti ama işim olduğunu, ancak bayramın ikinci gününde gelebileceğimi söylemiştim. Ekmiştim yani Yusuf'u Serap için.

(Tamam, duydum; ama şimdi olmaz. Gördüğünüz gibi yalnız değilim.)

- Ne var arkada?

- Hiçbir şey. Biri geldi sandım.

- Ne?! Nereye geldi biri?

- Uff, karıştı. Bu evdeyken söylenirdi.

Yine gülümsedi. Bunu yasaklayabilirdim aslında, öldürüyordu çünkü beni gülümsemesi.

İki taneydiler. Arkada oturuyorlardı. Biri -serab'ın arkasında oturan- camdan dışarıyı seyrediyor, diğeri bana -enseme, boynuma, omuzlarıma bakıyordu. Bir şey söylemesini bekledim. Susuyordu. Bu oydu, hani odama geldiklerinde ayakta duran, kitabı karıştıran; susmasından tanıdım, ve bakmasından. Lâle, dedim. Sonra ben de sustum. Elini uzatıp saçlarımı okşadı. Serab'ın gülümsemesi gibi bir şeydi bu; içim boşalır gibi oldu. Serab'ın bir de susması vardır, yüzünde acının bütün adlarını okuyabilirsin. Bunu birkaç kere içimden geçirdiğimi anımsıyorum. Bağdaş

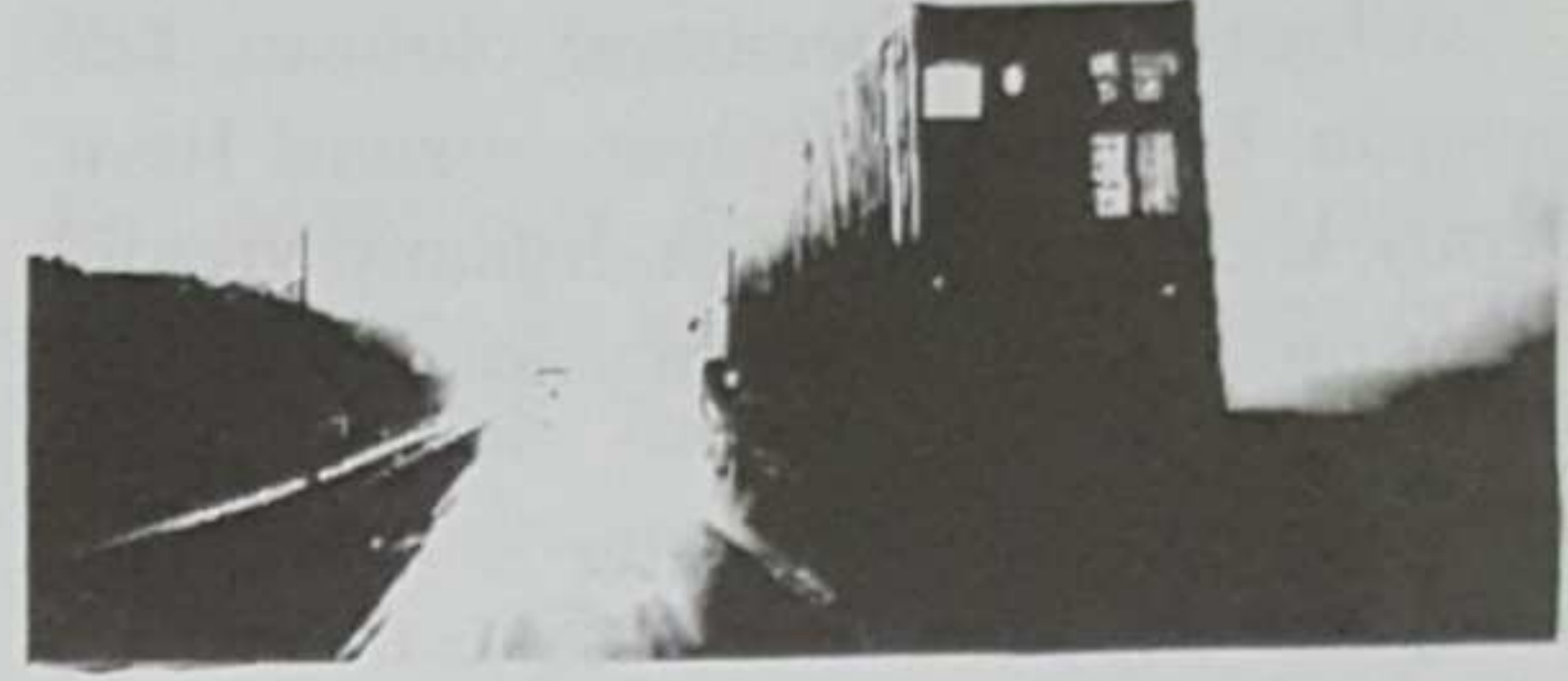
kurup sallanması; ona değilse bile bu sallanmalarına aşık olduğumu korkmadan iddia edebilirim. "Git, demektir, söylenmesi gereken her şey söylendi, artık git."

Neden çıkamıyorum buradan? Söyle, neden? Kader mi bu? "Değil." Evet, değil; kader olsa değiştirilebilirdi, bir yerlere bir tünel kazılıp kurtulunabilirdi belki. "Bunları halletmiştin hani?" Hiçbir şeyi halledemedim ben. Varoluşum evrensel bir beceriksizlikle açıklanabilir ancak. Ne aşık olabildim ne de kurtulabildim aşktan. Bak şu yanımda oturana, bütün kadınlığıyla duruyor orada ama, elimi uzatıyorum: Boşluk!.. Ya Lâle; uzakta, ta Ankara'da... "Gelmemiş miydi?" Tamam, şimdi burada. Ne fark eder, uzanamıyorum ona. Lanet olası bir şey kolumu tutuyor, bırakmıyor. Sakatım sanki, yaşamdan yana tutmuyor ellerim. Bırak öpmeyi, bir kere görebilseydim... bilmiyorum, herhalde... "Daha fazlasını isterdin." İsterdim tabi, hakkım bu benim! İkimiz de biliyoruz ki hiç kimse benim gibi bakamaz ona. İçimdeki sızıyı duymuyor musun? Sen benim düşümsün, bunu duyabilirsin. "Söyleyecek bir şey bulamıyorum. Bağdaş kurup sallansam, bu bir anlam taşır mı?" Allah belanı versin! Düşümde bile çaresiz miyim yani?

- Mehmet.
- Ne?.. Geldik mi?
- Hayır. Şeyden bahsetsene biraz.
- Kim?
- Neydi adı... Lâle.
- Neden... niye merak ediyorsun?
- Anlaşmamızı unuttun mu?
- Anlaşma mı!
- Evet, hani anlatacaktık herşeyi...
- İyi de, anlatacak bir şey yok ki. Aşık filan oldum, o kadar.

Yine gülümsedi!

- Gülme, bunda gülecek ne var allahaşkına! Birden yüzü asıldı. Sustu.

Susma, susma n'olur! Buna daha fazla dayanamıyorum. Bütün anlaşmaları işkence altında imzaladım ben. Hiç bir kozum yoktu elimde. Onların mutlu olmak için oynadıkları bütün o oyunlardan benim defterim "kaybedilmiş haklar" diye sözetti. O defteri ben yazmadım serap! Trabzon'daki o lanetli evin oturma odasından iteklediklerinde beni dünyaya, boynumda asılı duruyordu zaten. Bütün yaşamım o defteri okumakla geçti, orada yazanları oynamakla.

"Saçmalamaya başladın gene. Utanmasan 'bu onların suçu' diyeceksin." Sus! Bu kimsenin suçu değil, ben sadece yalnızım, o kadar.

Adını bilmediğim bir viyadüğe girdik.

- Serap.

Cevap vermedi. Ne düşünüyor? Kıskanmış olamaz. Yoksa olabilir mi? Hayır, eninde sonunda o da bir düş. Neden susuyor?

- Serap.

- Ne?

- Sen de bir düşün, değil mi?

- Evet, öyleyim.

- Benim düşüm, değil mi?

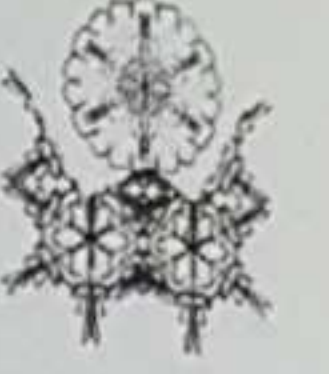
- Evet, senin düşümüm ben.

- Öyleyse kır direksiyonu.

- Ne?

- Bu yolun üzerinde herhangi bir yer, öyle değil mi? Geldik işte. Sağa kır.

Sustu.

Göstergenin ibresi yüz yirmi civarındaydı. Viyadüğün ortasını geçtik. Belki vazgeçmeliydim. Belki yüz altmışa kadar beklemeliydim. Belki gerçekten güzeldi yüz altmış kilometreyle giderken öpüşmesi.

"Mehmet!" Yüzü bembeyaz olmuştu. Korkuyordu. Ben? Hayır. Üşüyor muyum? Hayır. Demek ki ölüm soğuk falan değilmiş. Viyadük bitiyordu. Düşünmeye vakit yoktu artık.

- Mehmeeeeet!

İki elimle direksiyona sarılıp bütün gücümle kendime doğru çektim. Direksiyonu bırakmıştı. Oysa direnebilirdi, bana engel olmaya çalışabilirdi. Sadece çığlık attı. Araba yol kenarındaki parmaklıkları delip boşluğa fırlayana kadar sadece o anlamsız çığlığı dinledim. Sonra yine sustu. Ön camdan yıldızsız geceyi seyrettik beraber. Yüzyıl önce, boğazda bir yalının bahçesinde mehtabı seyredip birbirine şiirler okuyan iki aşık gibiydik, öyle değil mi? Öyle değil mi adamım! Bak, düşleri bile çarmıha geriyor yaşam. Cevap vermedi. Onun da yüzü kaskatı olmuştu. Düşler kaskatı olmuşlardı.

II

Başım ağrıyordu. Akşamdan kalmaların dışında, intihar ederek ölenlerin de başının ağrıdığını öğrendim böylece. Gözlerimi açtım. Başım cama yapışmıştı. Hareket edebilir miydim? Başımı geri çektim. Kapının kilidine kadar uzanan bir yol oluşmuştu camda, kıpkırmızı bir yol. Benim kanımdı bu. Ürperdim. Bir an ölmemiş olabileceğimi düşündüm. Hızla şoför koltuğuna döndüm. Serap! Ön camdan kopan büyük bir parça boğazına girmişti! Midem hareket etmeye başladı. Hemen başımı çevirmezsem kusabilirdim. Kimildayamadım, sanki boynum tutulmuştu,

sanki boynum buz kesmişti. Saçları, boynu, omuzları, kan içindeydi. Ölüydü! Yüzünü göremiyordum. Kafası cama doğru düşmüştü. Elimizi uzattım. Saçlarına dokundum. Hızla başımı çevirdim. Ağlıyor muydum?

Evet dostum, söylediğim gibi, hâlâ becerebildiğim tek şey... Arkama döndüm. Orada değildi. Nereden geldiğini anlayamadığım bir telaş kapladı içimi. Kapıyı açmaya çalıştım. Araba havaya uçabilirdi. Neden bilmiyorum, arabanın havaya uçmasından korktum. Ne yapıyordum ben?! Kapı açılmıştı. Durdum.

- Bak ona!

- Ölmedin demek.

- Bak ona!

- Hayır, bunu yapamam.

- Bak!.. Onu çarmıha geren yaşam değil, sensin.

Arabadan çıktım. Arka kapıya dayandım. Yere basınca sağ ayak bileğimde büyük bir acı duydum. Dengemi kaybettim. Yere düşerken elimi tuttu ve kapıya dayanmama yardım etti. Yüzüne bakamıyordum. Ondan utanıyordum. Serap'a da bakamadım tekrar, ondan da utanıyordum. Yerde dikiz aynasının parçalarında yansıyan yüzüm... Utanıyordum... Elimle gözlerimi sildim, montumun kolu yırtılmıştı.

- Ne yapacağım şimdi?

- Deftere bak, ne yazıyorsa onu yap.

- Defter?

- Evet, defter. Sahne senin, rolünün hakkını ver.

Yaşıyorum!

Sol kolumu omzuna attım. Yavaş yavaş oradan uzaklaştık.

...

- Araba aşağıda.

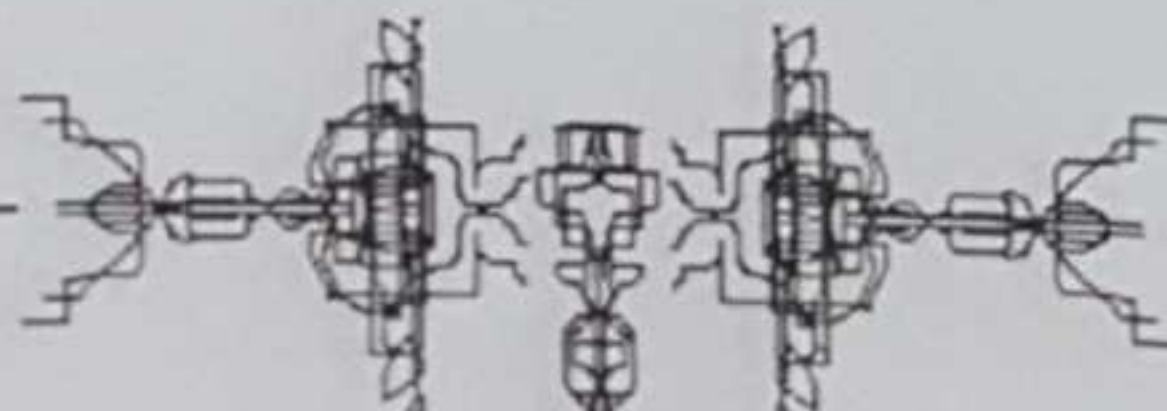
- Belki hâlâ yaşayan birileri vardır.

- İnelim hadi.

- Polis geldi.

- Memur Bey, araba aşağıda.

- Tamam, ambulans çağırın. Siz, benimle gelin. Yardıma ihtiyacımız olabilir.

- Bir kız var. Ölmüş komserim. Kafası kopmuş.

- Vah anaam! Allah taksiratını affetsin.
- Ambulans gelmiş komser bey.
- Komserim, bu kapı açık.
- Biri daha mı varmış arabada?
- Camda da kan var.
- Etrafa bakın. Fırlamış olabilir.
- Bakın komser bey, bira şişesi bunlar.

III

Birkaç tepe aşılar birlikte, çimenlerde kan izleri bırakarak. Mehmet'in kolu omzundaydı Davku'nun. Başındaki şiddetli ağrıdan başka ne vardı aklında? Ölü bir kadın... Uzak bir kadın... Uzak bir ülke... ve kolunun altındaki düş. Canı sıkılıyordu yaşamın. Eksen etrafında düzgün olmayan çizgilerle daireler çiziyordu. Konuşmuyordu Davku. Bir otoyola çıktılar.

- Nereye gidiyoruz? dedi Davku; Mehmet düşündü.

- Bu yolun üzerinde herhangi bir yere olabilir mi?

- Yusuf'a gidelim. Yalnızdır şimdi. Orada dinlenirsin. Yaralarını sararız.

- Olur.

Olur! Herşeye "Olur". Yürüyelim. Yusuf'a gidelim. Serap öldü, onu unutalım. Lâle İstanbul'da, onu da unutalım. Ne düş ne gerçek, acımasızca dökülüyor herşey karınca yuvalarına, unutalım, direnemeyiz yaşama, unutalım.

- Gerçek olan neydi biliyor musun? Tuğba'ydı; evet, gerçektir o. Ondan sonrası sadece zaman. Ve şimdi Lâle, bütün günahlarının cezası gibi asıldı boynuma. Kahretsin, onu daha görmedim bile!

- Konuşarak kendini yorma.

Sanki susunca çok dinleniyorum!

Ankara'ya gitmeliyim.

Uyuyan adam fotoğrafı. Düşünen adam fotoğrafı. Kıvranan adam fotoğrafı. Tutunamayan adam fotoğrafı. Ve bir kanepede kıvrılmış Leman okuyan Lâle... Ve bir araba koltuğunda yatan ceset!

Ve.....

Kan çekimi. Kan uyuşmazlığı... gibi asla bir araya gelemeyen iki yalnızlar. Yapışkan örümcek ağları: AŞK! Tutunamayan adamın yapışkan ağlarda çürümesinin hikayesi. Tutunamayan adamın ağlara atlamakta gösterdiği anlamsız cesaret. Uyumalı herkes, rüyalar görülmeli. Başım çok ağrıyor. Sağ ayak bileğim tutmuyor. Lâle benden habersiz, Lâle İstanbul'da. Serap öldü. Serap öldü? Serap... öl-dü!

- Ne yapıyorsun, dur?!

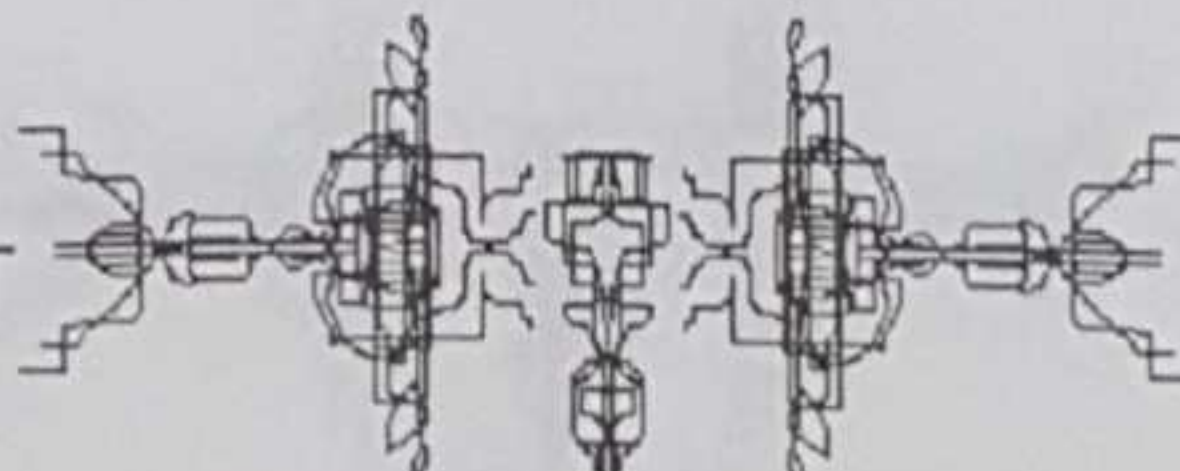
- Bırak beni. Sökeceğim, bütün çarmıhları sökeceğim! Yalnızlığa işkence etmeli, acı çek-tirmeli ona. Kadınlara kalmamalı dünya. Dünya!.. Ağlayarak yere çöktü Davku'nun kollarında. Betonun üzerinde kıvrıldı, dizlerini ağzına çekti; "Lâle!.." dedi heceleyerek ve kesik kesik.

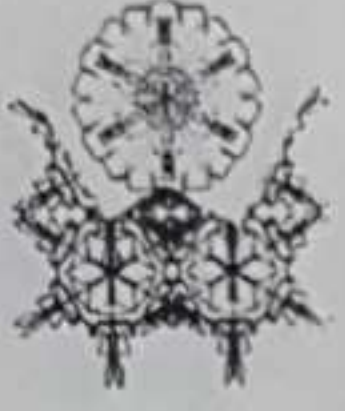
...

- Kalk hadi. Saat bire geliyor. Yusuf'a gitmeliyiz.

Uyudum mu ben? Lâle...

Merdivenleri Davku'nun kucığında çıktım. Kapının önüne gelince beni yere indirdi. Duvara dayandım. Sağ ayağımı yere basmamaya özen gösteriyordum. İçerden sesler geliyordu. Yalnız kalınca arkadaşlarını çağırmış olmalıydı. Zile basıp basmamak arasında bocalamaya başladım. Zil çalmaya başladı. Ben basmamıştım. Vazgeçtim. Hemen orayı terketmeliydim. Bir an boş bulunup sağ ayağıma dayandım. Merdivenlerden düşmek üzereyken parmaklıklara ancak tutunabildim. Kapı açıldı. Başım hâlâ dönüyordu. Ağırlığı sol ayağıma verip doğruldum ve arkama döndüm.

- Kimi aradınız? dedi bir ses. Yüzüne baktım. Lâle! Başım çatlamak üzereydi. Düşünemiyordum.

- İyi misiniz? dedi. Cevap vermeliydim. Konuşamıyordum. Bir şeyler olmalı, hem de hemen! Yusuf geldi. Beni görünce birden telaşlandı, neler olduğunu, bu saatte orada ne aradığımı sordu. Başka sorular da sordu ama hemen hiç birini duyamadım. Lâle'yi iterek dışarı çıktı. "Sağ ayağıma dikkat et" diyebildim.

- Kaza mı geçirdin? Ne oldu Mehmet?

Cevap veremedim. Kapıda, ince metal gözüklerinin arkasından şaşkın gözlerle bizi izleyen Lâle'ye bakıyordum. Ensemden alnıma kadar bütün kafam sanki yüzlerce testereyle kesiliyormuş gibi sızlıyordu. Yüzümde pıhtılaşmış kanın ağırlığını duymuyor, sadece ona, Lâle'ye bakıyordum. İçeri girip bize yol verdi. Yusuf'un omzuna yaslanmışım, yavaş adımlarla biz de içeri girdik. Salonda oturan insanlar vardı. Hiçbirine bakamıyordum. Bayılmak üzere olduğumu düşündüm. "Yusuf, dedim."

- Tamam Mehmet, kendini yorma.

- O mu? diye sordum. Gözlerime baktı.

- Evet.

- Lâle...

Yusuf omzuna çöken ağırlığı farkedince Mehmet'in bayıldığını anladı. Orhun'un da yardımıyla koltuğa oturtular. Yusuf ve Orhun'un dışında Mehmet'i pek tanımıyorlardı. Birkaç defa görüşmüşlerdi, o kadar. Hepsi birbirlerine bakıyor, sebebini anlamadıkları bir suçluluk duygusuyla kıvranıyorlardı. Orhun Yusuf'a baktı:

- Ambulans falan mı çağırsak, dedi.

- Kolonya var mı, dedi Lâle Yusuf'a.

- Arkandaki dolabın içinde olacak.

- Buldun mu?

- Evet. İstersen odadaki kanepeye yatırın. Koltuk rahatsız.

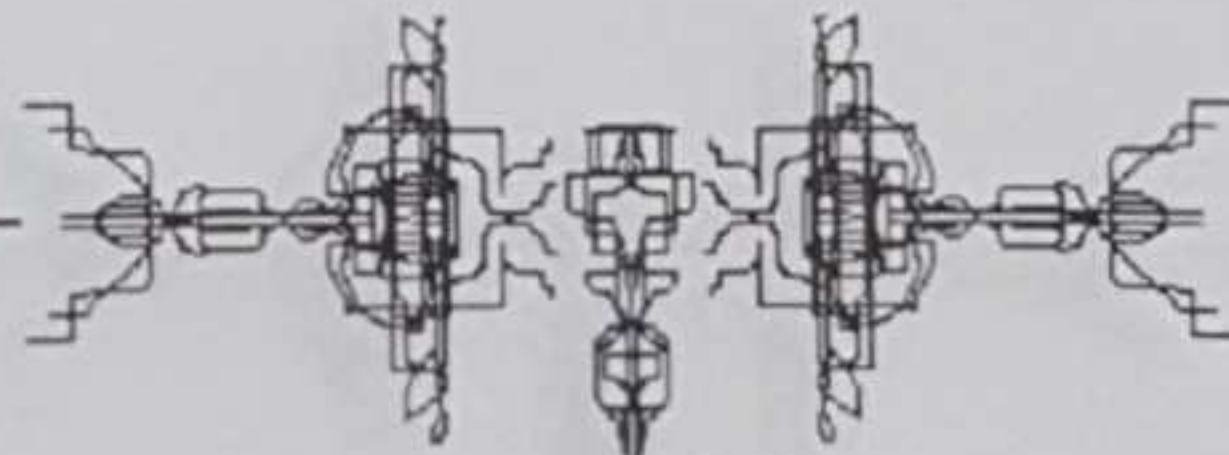
Ebru (Lâle'nin ablası) odaya girdi. Orhun ve Yusuf Mehmet'i koltuk altlarından kavrayıp ayağa kaldırdılar. Ebru kanepayı açıp ucuna bir de yastık koymuştu. Yatırdılar.

- Gazlı bez falan yok mu Yusuf?

- Bilmem, belki mutfakta vardır.

Mehmet gözlerini açtı.

- Mehmet, iyi misin?

- Daha iyi.. dedi zor duyulur bir sesle. Bira kokusu vardı. Başı hâlâ ağrıyordu.

- Konuşabilecek misin? dedi Yusuf Mehmet'e.

- Sanırım...

- Ne oldu, anlat. Araba mı çarptı?

- Araba? Bilmiyorum. Bu gün günlerden ne?

- Bugün bayram. Birinci günü.

- Bayram... Birinci gün.

- ...

- Hastaneye gitmemiz gerek.

- Hayır, sadece biraz başım ağrıyor.

- Orhun, mutfaktaki ecza dolabına bak, orda Vermidon olacaktı.

Lâle girdi. Elinde ıslak bir bez ve geniş bir tabak vardı. Bora da girmişti. Mehmet yattığı yerde doğruldu.

- Sen uzan, yüzünü temizleyelim, dedi Orhun.

- Yüzümde ne var?

- Kanlanmış biraz.

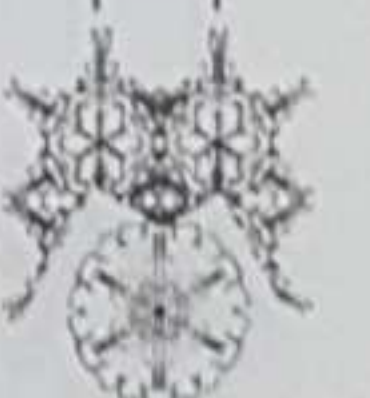
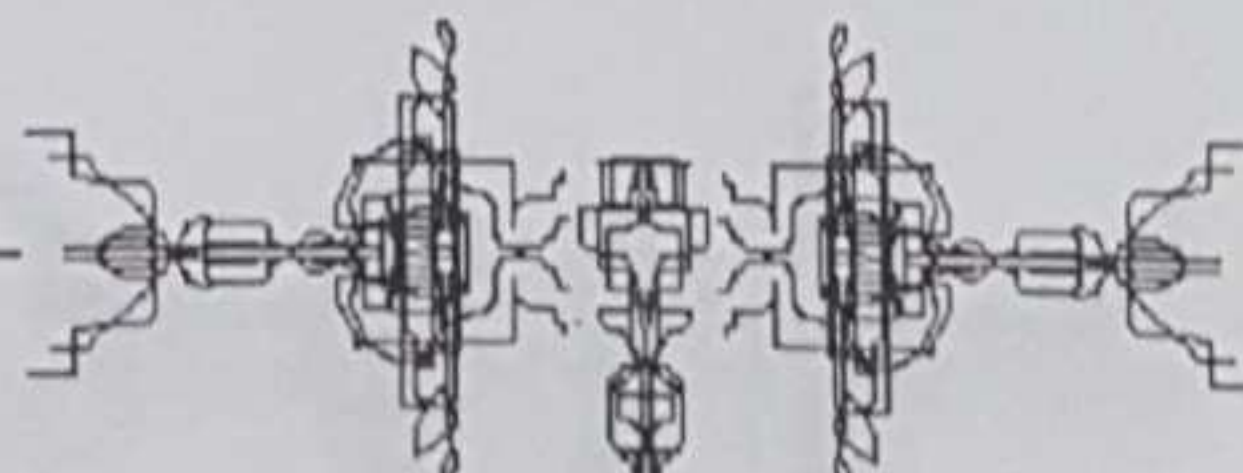
- ...

- Yusuf'un arkadaşı mı? diye sessizce sordu Lâle Bora'ya.

- Evet, dedi Bora, yakın arkadaşlar.

Yusuf geldi. Haplardan iki tane verdi. Odayı boşalttılar.

(Dış kapı açıldı; gidiyorlar. Eğlencelerini bozdum. Evlerine gidiyorlar. Yusuf'la Orhun yanıma gelecekler. Sorular soracaklar. Neler olduğunu merak ediyorlar çünkü. Bir yalan uyduracağım onlara. Lâle'yi düşüneceğim sadece. Sadece Lâle'yi. Resimlerden daha güzeldi, değil mi? Resimler... Düşler? Düşler çarmıha gerilmediler, göğsü çekildi onlar. Vakti geldiğinde yeniden inecekler. Ve ben o minarede bekliyor olacağım onları. Biliyorum, bekliyor olacağım.)

"Kuyuya sarkıtan kadın
Saçından kavrayıp kızkardeşimi."
Cemal Süreya, 11 Beyit.

Herşey Cemal Süreya'nın üvey annesi Esmâ'nın, şairin kızkardeşini saçlarından kuyuya sarkıtmasıyla başladı, tarihsel olarak her ne kadar sonra olsa da, işte herşey öyle başladı (benim için - yani bu yazı için, yeri gelmişken bu yazı, kişisel bir sayıklama yazısı olacak, ama M.E.B.'in "faydalı bilgiler" nişanını da muhteviyatına katabilir, sakıncası yok). Bir kuyu düşünelim: kuyu yutar; hiçbir şey yapmasa bile, bunu yapar, insanları yutar. Ümit Kıvanç'ın Siyah Makamı ile başlayalım işe, nasılsa ilerleyen satırlarda 1700'lü tarihlerle, hatta milattan öncesine kadar varacağımız, kronoloji kaygımız yok. Siyah Makamı'nda "kahraman" öğretmenin gencecik sevgilisi, ağa kızı Nergis kendini bir kuyuda sonlandırır. Kendi hayatını bitirirken öğretmenin, aslında öğretmen için artık hiç de önemli olmayan, hayatını iade eder, son isteği öğretmene dokunulmaması olmuştur çünkü, kitap bu noktadan başlar...

"Bir kuyu geliveriyordu gözlerimin önüne. Uğursuz bir parlaklık, suyun yüzeyinde; sular tehditkâr bir edâyla usul usul kıpırdanıyor. Her şeyi içine çekip yutmaya hazır bir canavarın dili dudaklarını yalıyor. Nergis, aksini görüyor. Ona soruyor. Mağrur aksi, kibirli dalgalanıyor. Bakma Nergis'im, bakma aksine! Bakma, uğursuzluktur, bakmaaa!"

Ümit Kıvanç, Siyah Makamı.

"İçlerindeki sırdan, sonsuza kadar geçmişte kalamayacak bir günahıtan korkar gibi korkarlardı. Sonunda, utançlarının üstünü toprakla örten çaresiz hayvanlar gibi, içindeki yaratıklar, anılar ve esrarla birlikte kuyuyu unuttular."

Orhan Pamuk, Kara Kitap.

Kuyuya cesetler gömülür ve kuyuya sırlar

da gömülür - bir rivayet: Hazreti Muhammed (S.A.V.) Allah tarafından kendisine verilen büyük bir sırrı, Hz. Ali'ye açıklar, bir ay, iki ay geçer ama Hz. Ali artık daha fazla saklayamaz, bir kuyu başına gider, başını kuyuya eğer ve sırrı fısıldar, kuyudaki sular bildiğiniz gibi sırf görüntüyü yansıtmaz, yoksa güzel peri kızı (nymph) Eko neden boşu boşuna acı çeksin ki (Narkissos'a olan nedir ki?)... Ses yansır, allah'tan kimse duymaz ama bir süre sonra kuyunun yanında bitiveren kamışlar, işte bu büyük sırta sahip olmanın azametiyle inlemeye başlarlar (Galib'in deyişiyle: "Envâr-ı Mâh-ı Nahşeb'idir şu'le-i sadâ / Ayn-ı Ali'den aldı nazar çünkü çâh-ı ney - Şes yalımı, onun Nahşeb Ay'ından çıkan ışıklardır; çünkü neyin, kıyısında bittiği kuyu, Ali'nin bakışından ((Ali'nin kaynağından)) feyzalmıştır.), derken bir çoban onları keser, o "sır"lı sesi olan neyi meydana getirir; kuyunun yansıtma ilkesi kendini burada bir kez daha gösterir, kronoloji kuyuda tersine döner zira Kral Midas'ın hikayesinde önce çoban Marsyas gözükür elindeki flütü ile... Tanrı Apollon'un lirine karşı yarışır ve hakem Midas'ın kararıyla kazanır. Yarışmanın sonucu felakettir: Apollon, Marsyas'ın derisini yüzerken, Midas'a da eşek kulakları yapar, kuyu da bu noktada devreye girer, Midas'ın berberi, Midas'ın gizini saklayamaz ve -yine- bir kuyuya fısıldar. Kuyunun yanında bitiveren kamışlar da, tıpkı bir önceki anlatıda olduğu gibi burada da inlerler... Ve kamışların bu inleyişi Ahmet Haşim'e kadar sürer:

"Yorgun gözümlün halkalarında
Güller gibi fecr oldu nümeyan
Güller gibi... sonsuz, iri güller
Güller ki kamıştan daha nâlân
Gün doğdu yazık arkalarında"

Ahmet Haşim, Bir Günü Sonunda Arzu.

(Sahi, kaç kişi bilir arkadaşı Nâlân'ın adının anlamını?)

Hüsn için yola çıkan Aşk ile lalası Gayret
daha ilk adımlarında bir sonsuz, dipsiz kuyuya
düşerler - burada orijinal eserden nakledelim:

"Bir çâh bu kim sevâd-ı a'zam
Gencîr-ı künûz-ı ye's ü mâtem"

(Öyle bir kuyuydu ki bu kuyu, her yianı kaplayan
büsbüyük bir şehir, bir büyük karaltı; ümitsizlik,
yas defîne ve hazînelerinin hepsi de oradaydı.)

"Bû çâhta hiç halâs yoktur
Üftâdelere manâs yoktur

İllâ bün-i çehte bir resen var
Cinnîler anâ değil haber-dâr

Bir pîr ana tılsım yazmış
Hıfzetmeğe hayli ism yazmış

Kim ol resenî tutarsa muhkem
Hıfzeyler anı o İsm-i A'zam

Cinler edemez anâ hasâret
Çıktıkça bulur necât u râhat

Efsûn ile söyledim bunû ben
Cinnîler içinde söyleme sen"

Şeyh Galib, Hüsn ü Aşk

(Bu kuyudan kurtulma ihtimali, bu kuyuya düşenlere bir kurtuluş yolu yoktur.
Ancak kuyunun dibinde bir ip vardır ki cinlerin
bundan haberi yoktur.

Bir ihtiyar, ona tılsımlar, cinlerden korunması
için bir hayli adlar yazmış.

Kim o ipe sıkıca yapışır ise ipte yazılı olan,
Tanrı'nın en büyük adı, onu korur.

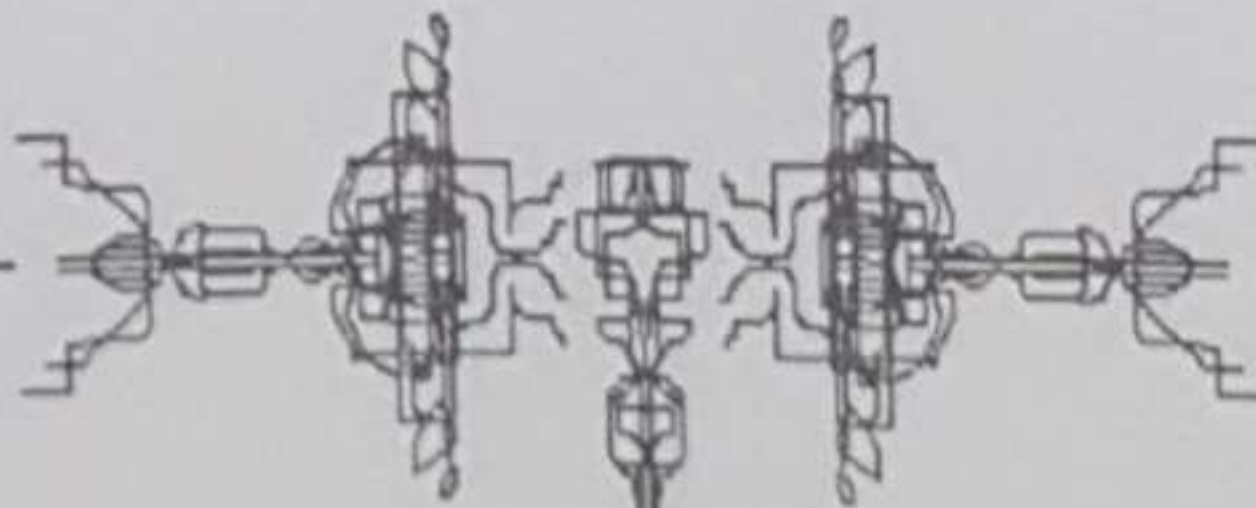
Cinler ona zarar veremezler; kuyuya düşen ona
yapışıp yukarıya çıktıkça kurtulur, rahata erer.

Bunu büyüyle söyledim; cin takımı
içinde sen sakın söyleme.)

Sûhan'ın bu yardımıyla kuyudan kurtulurlar.
Peki nereye kadar gider bu kuyu hikayesi? En
son Tamu'da görünecek (şimdilik). İhsan Oktay

Anar, güzide bir dergimizin "Work in Progress" kısmında bahsettiği üzere, son (ilk) romanında kuyuya ve "İsm-i Azam" olgusuna da yer vermiş. Hikayenin benim bildiğim kısmını yazayım önce, sonra ona da geçeriz elbet.

En başından: melekler bir gün Allah'a gelirler, "Rabbim, sen bu insanlara niçin bu kadar müsamaha gösteriyorsun, oysa bunlar değmez ki" kâbilinden laflar ederler, Allah da der ki, "Siz olsanız, siz de yapardınız", "Hayır, yapmazdık", "öyleyse aranızdan en güvendiğiniz iki arkadaşınızı seçin, bana gönderin, ben de onları bir sinayayım." Harut ile Marut seçilir, dünyaya insan kılığında yollanırlar, gündüzleri yeryüzünde insanlara büyü öğretiyorlar ama ondan korunsunlar diye (bir nevi aşı), öğretirken de "kesinlikle yapmayın, dinden çıkarsınız" ve bir kaç uyarı daha... Gece olunca da İsm-i Azam duasını okuyup tekrar göğe çıkıyorlar (Şeyh Galib de işte tam da bu yüzden mükemmel, Aşk ile Gayret nasıl İsm-i Azam ipine tutunduysa...) Bir gün meleklerin yanına Zuhale yahut Zühre isimli (rivayetin anlatıldığı yere bağlı) güzeller güzeli bir kadın geliyor, kocasından boşanmak için, melekler, hani olmaz ama, bu kadına gönüllerini veriyorlar, yalvarıyorlar kadına, onunla birlikte olabilmek için, Zühre şart koşuyor - şarap içip puta tapacaksınız diye, melekler bu isteği yerine getiriyor, Zühre yetinmiyor, bana göğün çıkmada kullandığınız duayı da öğretin diyor, Harut ile Marut dayanamıyorlar, söylüyorlar, Zühre de tekrarlıyor ve gökyüzünde bir yıldız oluyor, Zuhale, eski yıldız bilgisine göre en kutsuz yıldızdır (en kutlusu güneş). Gelelim meleklerimize; Allah onlara sorar, cezayı burada mı vereyim, ahirette mi diye, melekler İdris Peygamberi de araya sokarak, dünyada verilmesini isterler, Allah da onları başlarından aşağı Babil'de bir kuyuya sarkıtır (Divan'daki meşhür Çâh-ı Babil). Aşağıya doğrudan İhsan Oktay Anar'ın Tamu'sunun ilgili bölümlerini alıyorum, onunki (tabii olarak) biraz daha farklı:

Kurşun Lahdin eritilmesinden dört yüzyıl kadar önce, Halife Mansur Hazretleri düşünde gökten kayan iki yıldız görmüş, meğerse bunlar Harut ve Marut adlı iki melekmış. Ademoğullarının dünyada döndürdükleri işleri merak ettikleri için göğün en yüksek katının izniyle gece yere iniyor, şafak sökünce de esrarengiz bir beyit okuyup tekrar eski yerlerine yükseliyorlarmış. Ne var ki günün birinde ölümlü bir kadına âşık olmuşlar. Kadın da bunları serhoş edip göklerin kapısını açan beyiti ağızlarından almış. Esrarengiz sözleri söyler söylemez yükselmeye başlamış, ama yarı yolda diğer melekler onu çarpıp bir yıldız yapmışlar. Bu yıldızın adını Zühre koyduktan sonra, Harut ve Marut'u saçlarından bir kuyuya asıp cezalandırmışlar.

Sabah olunca, Halife Mansur Hazretleri atına atlayarak düşünde gördüğü bu kuyuyu arayıp bulmuş. Yaklaşıp baktığında dibinde kendi aksini görmüş. Sudaki aksi ona, "Ey Mansur. Sonunda geldin. Nice zamandır burada seni bekliyordum. Ben senin aksin değil, ikizim. Sana ilim vereceğim, ama yalnızca bir tek şey sorabilirsin. İyi düşün ve bana sadece bir soru sor," demiş. Halife Efendimiz de havsalasını zorlayıp iyice düşündükten sonra, "Bana dünyadaki herşeyi göster," demiş. Kuyunun ayna gibi parlak sathında o an, dünyanın o güzelim sureti görünüp kayboluvermiş. Halife Mansur'un kamaşan gözlerine yeniden nur geldiğinde, az ötede akan ırmağa, Dicle'ye bakıp burada bir şehir kurmaya and içmiş.

İhsan Oktay Anar, Tamu

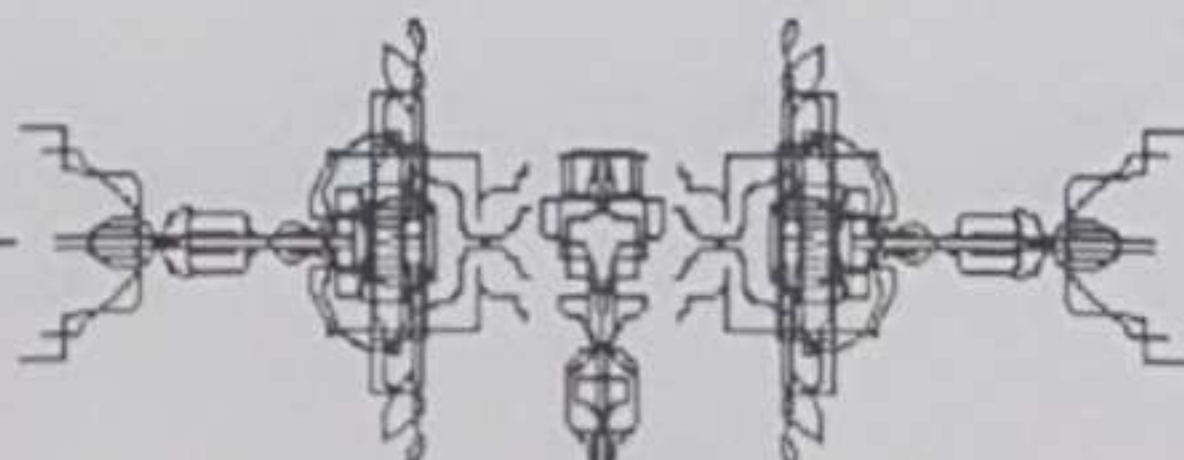
Belki farketmişsinizdir, kuyuya hep yanından, yöresinden yaklaştık. Matematik diliyle söyleyecek olursak, "hep limitine baktık kuyunun, doğrudan üzerine gidemedik, korktuk, sonsuzda patlar diye..." Kuyunun dibi, sonsuzu, ölümdür; kuyuya **tam üzerinden** girebilmek ancak ölümle mümkün olur çünkü. Ve de Suhan gibi bir ilahi varlık yardım etmedikçe kuyunun içerisinden kimse çıkamaz hikayesini

anlatabilecek: Ağa kızı Nergis ölür, hikayesini ancak öğretmenin ağzından dinleyebiliriz, keza Harut ile Marut'un hikayesini de kutsal varlıklar anlatır, kendileri değil. Kuyunun içine ancak ölüm vasıtasıyla girilebilir ve bunu yaşayan, yaşadıklarını anlatamayacak kadar ölüdür: kuyunun diğer gerçekliğine geçmiştir şimdi. Türkiye'nin haber bültenleri geliyor aklıma: bir kuyuya inen, bir daha çıkmayan insanlar, onları kurtarmak için, peşlerinden giden, berikiler gibi, bir daha da çıkmayan insanlar... Kuyu, yaşam ile ölüm arasında yer alır, "tam üzerinden / tam içinden" kâbil olmaz.

"Kuyu ve ölüm bağıntısı üzerine Hilmi Yavuz'un ne yazacağını bilebilmeniz mümkün

değil, ama ben ne söyleyeceğimi biliyorum -üstelik benim bildiklerimin Hilmi Yavuz'u bağlamayacağını da biliyorum. Ölüm ve kuyu bağıntısı, Hilmi Yavuz'un oturduğu apartmanın hemen karşısındaki devâsâ otel inşaatı dolayımında somutlanıyor. 100 katlı olacağı belirtilen bu otelin inşaatı, beş yıldan beri süregidiyor. İnşaattan kalkan toz ve toprak, bugün Hilmi Yavuz'un otelin tastamam karşısında bulunan dairesine doluyor. Şunu da sırası gelmişken belirtelim ki, Hilmi Yavuz'un yatalak bir annesi var. Hilmi Yavuz, her akşam yatmadan önce annesinin üzerindeki tozu temizlemeye çalışmaktadır. Ama olmuyor, -nafile! Ne kadar temizlerse temizlesin, annesinin üzerindeki toz tabakası günden güne kalın-

laşıyor. Yatalak annesi toza, otel inşaatından gelen toza gömülüyor gitgide.

Hilmi Yavuz, annesinin yavaş yavaş tozlaşmasını da yazmak istiyor. Süpürmekle gideremediği toz tabakası katılaşp kalınlaşıyor; -artık kazma ve kürekle bile zor sökülebilmektedir!

Hilmi Yavuz, annesinin tozlaşmasını yazacak ve üstelik orada bir otelin inşa edilmediğini de biliyor.

"Kimi aldatıyorlar?" (diye yazıyor Hilmi Yavuz bu anlatısında) -çünkü biliyor ki, aslında yapılmak istenen bir otel değil- bir kuyudur! Hilmi Yavuz'un apartmanının tam karşısında, otel inşaatı imiş gibi gösterilerek, ama otelle filân hiç ilişkisi olmayan bir kuyu kazılıyor. Bütün kenti, bu tozlaşmaya yüz tutmuş yatalakları, bir gözü kör ve bir ayağı aksak kapıcıları (Hilmi Yavuz, "Niyazimodo"lar diye yazıyor bu anlatısında), yüzü şark çıbanlı süpürge satıcılarını; mavi sütyenleri, kırmızı jartiyerleri ve siyah çoraplarıyla dolaşan travestileri; "glayöller ve pezevenkleri"; otel ayılarını, Hikmet Benol'ları, fırça saçlı, papyonlu ve sanki yaşamıyormuş gibi duran yorgun ruhu krupiyeleri; kitap kurtlarını, mutsuz ve dâimâ tedirgin entelektüelleri; her birinden birer Kafka çıkarabilecek olan suskun banka memurlarını; parkeleri ve dokunsan yıkılacak anıtları; kirli denizleri, sümüklü çocukları, di-

¹ "Narkissos'a yapılan bir ceza mıdır yoksa bir ödül mü" diye soruyordu Hakan Aytekin (Hayalet Gemi#33), hazır yeri geldi, buna da bir cevap vereyim, eskiden merak ederdim, neden nilüfer dururken nergis diye; Şeyh Galib'in bir beyiti var, ("Ol nigâh-ı çeşm-i zehr-âluddan mey-nüş-i nâz / Ben humâr-ı nerkis-i şehläsinin mestânesi - O zehire bulanmış gözün bakışından naz şarabını içmede; bense şehlä nerkislerinin mahmurluğuyla sarhoşum" şeklinde), gerek o beyitte, gerekse divan edebiyatının diğer eserlerinde nergis hep gözle ilintili, Sayın Abdülbaki Gölpınarlı bunu şöyle açıklıyor:

"(...)Narkisos, birgün bir dereye aksini görür; aşık olur. Aksini seyrederken dereye düşer, boğulur. Vucûdu çürür; cüzülerinden, göze benzer bir çiçek biter; bütün güzellere ve güzelliğe hayran hayran bakar. Bu efsanenin de tesiriyle Şark-İslam Klasik edebiyatında göz, nerkise benzetilmiştir." Ayrıca bu konuda bir yazıyı Kitap-lık dergisinin Yaz 98 sayısında bulabilirsiniz.

Bir de sevgili hocamız Hilmi Yavuz'a sormalıyız Narkissos'u... "Narkissos'un Defteri"ni ondan iyi kim tutabilir ki? İş bu vesileyle, hocamıza saygılarımı sunarım.

Bu arada (gevezelik etmeden duramıyorum), Şeyh Galib'in ilgili beytinde de geçen nergis-i şehla, güzel şaşılar için kullanılır, aklıma geldi; yazıyı rahmetli Cemal Süreya'dan

vanhaneli yalıları, erguvanları ve yazıları ile ve... daha ilâhiri, bütün kenti içine alacak bir kuyu! Bu kuyu-kent!

Hilmi Yavuz, Kuyu

Bir yazı daha kaldı geriye, gerçek bir hayalet gemi yazısı, sayı 36, konu dip, adı Malikhane, yazarı Mehmet Açar. Yazının kendisi de aynı zamanda bir kuyu; anlatıcı başında bir hikayeden bahseder, bir türlü tamamını hatırlayamadığı, okuduğu kitaba rastlayamadığı bir hikayeden; ustası dayanamaz, sen yaz o zaman, der, ve böylece anlatıcı kuyusuna bakar, gördüklerini anlatır. Borgesvari biten hikayede "kahraman" kuyu ustasının kazdığı kuyular nihayetinde ustanın kontrolünde olmadan birleşmiş ve usta da "...karanlık, su ve topraktan oluşan bir dünyada ruhunu ağır ağır teslim etmiş".

Okumakta olduğunuz bu yazıyı oturup bir kaç defa düzelteceğim, ama son hali de sanırım bundan pek de farklı olmayacak, dergide basılsın basılmasın, inanın ki bu yazı sizin için yazılmadı, kafamdakileri bir düzene oturtmak gerekliydi... bu kadar, isterseniz başka yazılar da olur, kafam karışıklığı ile meşhurdur çünkü. Sizi rahatsız eden kısımlar varsa, ben uydurmuş olayım, gökten de üç elma...

açtık, bu vesileyle onun adını tekrar anarak kapatalım. Necati Güngör'ün gözüyle sevgili Cemal Süreya:

"(...)İnce zevkli bir şairdir ama, başkalarını benimsemek, dünyayı sevmek, halinden memnun olmak için güçlükler çıkarmaz. Deyim uygunsu, kalendermeşrep, rind. En zayıf yapıtın bile, beğenilecek, tutulacak bir yanını bulup çıkarır, tereyağından kıl çeker gibi. Şaşı demez de, şehlâlığın yakıştığını söyler mesela..."

² Kuyunun koordinat ekseninde orijinde bulunan yerine dair: Doğu'da, önce Hz. Ali "sır"ı söyler kuyuya, kamışlar çıkar, ney'i oluşturan... "ses", en sonra gelir. Oysa Batı'daki yansımasında olayın, Çoban Marsyas flütünü çalmaktadır sahnenin başında ve sonra patlak veren olay ve sonra kuyu. Doğu ve Batı, orijine göre simetrikler ve kuyu da işte tam ortada, ana referans noktasında yerini almıştır, hazır bekler.

³ "Ney, sazlıklardan koparıp alınan kamıştan yapılmaktadır. Kendi dünyasıyla böyle kesin bir ayrılıştan, bir kopuştan doğan iniltisi, kadınıyla erkeğiyle insanların yüreğine dokunur, onları ağlatır. Bu nedenle ney sesinin bütün anlamlarıyla ayrılıkların sesi, kopuşların hikâye edilişi, dile getirilişi olduğu söylenir."

Adalet Ağaoğlu

PENCERE

Emre Sururl

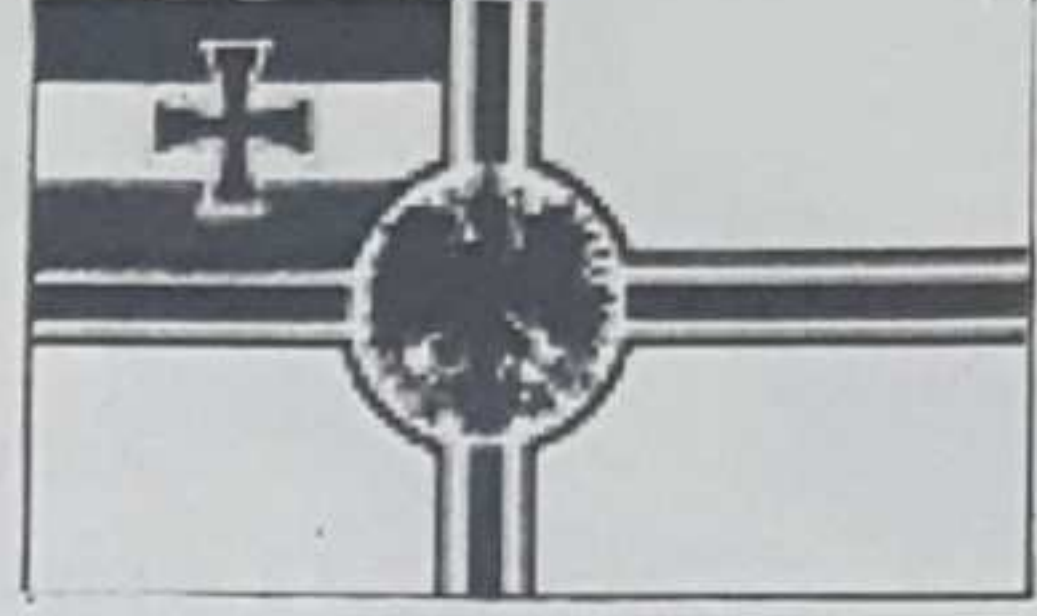
pencereyi açtım ve çıktım gittim. bütün ayrılıkları, yalnızlıklarımı geride bıraktım, bakmadım arkama uçarken. dolaştım durdum bir süre, sonra bundan da sıkıldım, evine geldim, üçüncü kat, pencerenden içeri baktım, bir şeyler yazıyordun, mektup mu (*intihar*), ödev mi (*intihar*), hiçbir şey göremedin önce, sonra benden yana baktın, beni de göremedin, içinde bir istek uyandı, camı açtın, içeri girdim, oturduk seninle, konuşmadın, konuştum, sesim çıkmadı, bir süre de böyle geçti, sıkıldın sonra, içeri gittin, televizyonu açtın, sevdiğin şarkıların hiçbirisi yoktu, bir boşluk da hissetmedin, ama ben bir boşluğa yuvarlandım; yarın seni arayacaklar, gel diyecekler, intiharımı seyrettirecekler, "buydu" diyeceksin, ağlaman gerektiğini düşüneceksin, olmayacak, beni sevdiğini söylemiş olmayı dileyeceksin, söyleyemeyeceksin; işte bunu asla bilmeyeceğim, uçtuktan sonra yorulacağım, tamam, yeter bu kadar, artık düşebilirim diyeceğim, cesedimi penceremden iki kilometre ötede bulacaklar, "sürüklenmiş" diyecekler. aşkına takılıp sürüklendim ben oysa, dizlerim çoktan parçalandı, trenlere bineceğim, istasyonlardan geçeceğim, uzun bir tren olacak bu, asla geri dönmeyeceğim. mektuplarımı bekleyeceksin, gelmeyecekler, hiçbir şey olmayacak. başka birine de aşık olursun elbet, zor bir şey olmamalı bu, arada sırada odanda oturacak, pencerenden bakacaksın-

geri dönmeyeceğim. bir daha asla geri dönmeyeceğim. değerimi bilmeyeceksin, başkalarına anlatamayacaksın, kimse sana inanmayacak, sokaklarıma geleceksin, yalnız başına yürürken, yağmur yağdıracağım, bir daha asla olmayacağım, sesini veren denizkızı misali hayatımı vereceğim beni anla diye, olmayacak. belki de boş yere ölmüş olacağım ama sen pencerenden bakacaksın trenlere, uzakları seyrederken, işte tam o zaman, gözünden üç damla yaş düşecek usulca, yalnızlık hep var diyeceksin, benim bir zamanlar dediğim gibi tıpkı, seni kimse anlamayacak o zaman, sen bile kendini anlamayacaksın, hep bugünkü gibi hamile kalacaksın, eski aşklarımı merak edeceksin, sonra dayanamayıp onları izleyeceksin, hepsi de seni şaşırtacak - biri hariç. onunla öpüşeceksin, yatacaksın onunla, bir ölüyle seviştiğini anlayacaksın sabahı olunca, yatağından kalkacaksın, bir çay koyacaksın ateşin üzerine, benim uyanmamı bekleyeceksin, hiç uyanmayacağım ki ben. "kalk artık, sabahı oldu" diyeceksin, ama bakacaksın ki ölmüşüm ben: beni yatağımda ölü bulacaksın.

kapıyı çalacaksın, havagazı tutuşacak, sen ikinci dereceden yanıklarla atlatacağısın, bana hiçbir şey olmamış olacak. yarınlarımız yanacak, o kadar. bir çiçek de sen bırakacaksın mezara, hiçbir şeye inanmadığımı bile bile, son bir umutla bir çiçek atacaksın mezarıma, kendi ölümünü düşüneceksin, omzuna konan el benim olacak, dönüp bakacaksın, başka biri, ona sarılıp ağlamaya çalışacaksın, başaramazsın, o zaman ağlayamazsın. günleri geçireceğim, yıllara sıra gelecek, "çok eskidendi o" diyeceksin yeni tanıştığın birine, o seni anlayacak, sen kendini anlayamayacaksın, bazı geceler beni düşüneceksin, pencerenden bakacaksın, ben aşağı düşeceğim, ben öleceğim. artık dayanamayacaksın, sigaraya başlar mısın? bilmem. bir daha puro içen kimseyi göremeyeceksin, o kokuya, o dumana hasret kalacaksın, benden başka puro içen yegane insan puro içmeyi benim şerefime bırakacak, yağmurlu bir gün mezarımdan dumanlar yükselecek, kimse görmeyecek. pencerenden bakacaksın, eski, bu günlerimizi düşüneceksin. "ne olurdu!" diyeceksin, artık kimse seni duyamayacak, kulaklarını tıkayacaksın herkesin, sesin evreni dolduracak. öleceksin.

öleceğiz.

Harp ve zafer, kolay bir iş değildir. Dünya savaşı, bunu bütün kavgacı milletlere öğretti. Şimdi Fransız toprağı üzerinde ölüm hayaletleri gibi dolaşan binlerce siyahlar giymiş matemli kadın; adım başında rast geline k r, topal, kulaksız, burunsuz harp malulleri; yarım saat içinde enkaz yığınları haline gelen binalar; bilhassa mütarekeden sonra Fransız servetini k le döndüren o müthiş para buhranı, savaşın bir golf partisi kadar basit veya bir kavgacı ş irin teşbii ve istiareleri gibi parlak bir şey olmadığını, ailesine bağı ve parasını sever Fransıza iyice öğretti. Gerçi devlere yakışan bir himmetle bütün harabeler az zamanda ayaklandırıldı. Frankın tekerlenmesi durduruldu, banka kasaları ağızlarına kadar altınla dolduruldular; fakat felaketin ne pahaya tamir edilebileceğini tecrübeyle öğrenenler, bu suretle, trajik oyuna tekrar başlamayı arzu ettirmeyen bir olgunluğa ermiş oldular. Bu savaş sonu ruh hali birçok Fransız, Alman edebiyat ve fikir adamını, karşılıklı anlaşma için bir zemin hazırlanmasını düşünmeye sevk etmiştir. Yeni Fransız edebiyatının en güzel çehrelerinden biri olan ve evvelce mensup olduğu aşı san'at cereyanlarından makul ve yeni bir estetiğe gelen Giraudoux'nun dört beş aydan beri, aralıksız Paris'te Comedie des Champs-Elysees'de ve aynı zamanda Berlin'de oynanan Siegfried isimli nefis piyesi, bu olgunluk edebiyatının en dikkate değer örneklerinden biridir.

Piyesin ruhu şudur: Büyük bir aileye mensup bir Alman hemşiresi, savaş meydanında yaralı, çıplak, baygın bir halde bulduğu bir Fransız askerini kaldırtarak, aylarca devam eden bir anne şefkat ve ihtimamiyle onu hayata döndürür; aldığı yara tesiriyle bütün eski hatıralarından boşalan esir dimağı, Alman sistemleriyle yeniden terbiye ederek, eski Fransız askerinden taptaze, ateşli bir Alman vücuda getirir. Artık ismi Siegfried olan bu yapma Alman, yeni milletin kaderini eline almış, onu yeni bir hayat idealinin en yüksek zirvelerine çıkarmıştır. Siegfried, şimdi bir Alman değil, Almanya'nın bütün deruni

kuvvetlerini ruhunda toplayan bir Germen ırkı timsalidir.

Piyesin esası bu mucizevi değişmedir. Yazara göre bir Fransızla bir Almanı birbirinden ayıran uzviyet ayrılığı değil, sadece zihinlerde biriken hatıraların maliyet farkıdır. Herhangi bir sebeple, bu hatıralar unutulunca, birbirinden nefret eden iki hüviyet, birbirinin yerini alabilir.

Alman filozofu Nietzsche de Giraudoux gibi d ş nm y r muydu? Bu filozofa göre milletleri birbirine düşman yapan tek kuvvet tarihtir. Geniş bir beşeri anlaşmanın meydana gelebilmesi için yapılacak ilk iş, tarih öğretiminin el birliği ile ortadan kaldırılmasıdır.

SLAV HÜZNÜ

Enis Batur

Radyoda, Renaud'nun şarkısına kırık piyano sesleri eşlik ediyor. Gece usulcana deliniyor gökyüzünde, kalın bulutların arasından sızan mavi ışığa karışıyor sokak lambalarının sarısı: Yağmur birikintilerinin içine düzensiz iniyor damlalar, şemsiyesini açmış acelesiz geçiyor kaldırımdan yaşlı bir kadın, belli ki hafif uykusu ilk seslerle yırtılınca günü herkesten önce başlatmak istemiş, karşıda bir ışık yanıyor kör bir pencerede, sonra bir başka ışık, piyanonun tuşları söner sönmez radyoda kısa dalgadan başlıyorum yeniden taramaya, kahve kokusuna karışıyor duman: Boşlukta yetkin bir halka süzülüp uzaklaşırken hemen kırılıyor, o anda takılıyor gözüm: Pencerenin camında lâmbanın ışığı vuran yüzümden, uzaktan bir sanrı, Feyodr geçiyor – içimde yabancı olmama slav hüznü.

u i z u u Savran

Richard Brautigan Necib Mahfuz Ernesto Sábato Michel Butor
Julian Barnes Iain M. Banks Haydar Ergülen

SAVRAN

Richard Brautigan
Serkan Işın

Necib Mahfuz
Mehmet Batur

Ernesto Sàbato
Bilgehan Demir

Michel Butor
Emre Sururi

Julian Barnes
Hande Tekin

Ian M. Banks
Emir Gümriükçüoğlu

Haydar Ergülen
Güleren Eren

Daha önce tanışmamış olanlar için Brautigan (Dan Freer)

"Brautigan sizin için iyidir. Bugün aklınıza gelen hiçbir yazar onun gibi olmadı, hiç bir zaman da olamayacağı gibi. Sadece Mark Twain'in yazmış olabileceği gibi cebinde bir tomar Zigzag sayfası ile olgun Hint keneviri tarlalarında dolaştığını hayal edebilirsiniz. Bu Brautigan'a en çok yaklaşılabileceğim nokta: **bir çeşit kraker fıcsı sürrealisti**.

Bruce Cook "The National Observer" "The HawkLine Monster: A Gothic Western"den alıntı.

Brautigan hakkında konuşan birçok insan bu cümleyi kullanır: *Brautigan sizin için iyidir*. Bu, Brautigan okuyucularının hissettiklerini özetlediği için ben de bununla başlayacağım.

Brautigan hakkında daha fazla şey öğrenmenin bir yolu, onun hakkında söylenenleri dinlemekten geçer. Aşağıda Brautigan okuyan insanların söyledikleri var:

"Bizden tarih içinde önemli olduğunu düşündüğümüz üç olay hakkında bir deneme yazmamızı istediler. Benim listelediğim üç şey şunlardı: JFK, Jim Morrison ve Richard Brautigan. Bir arkadaşım da listesinde şunlara yer vermişti: Martin L. King, Abraham Lincoln ve soykırımlar. Sonuçta ben daha yüksek bir not aldım. Arkadaşım tarih öğretmenin ondan duymak için öğrettiklerini yazmıştı. Ne olursa olsun, onu ilginç buldum, güzel olan, inandığınız bir şeyler yazıp, başkalarının sizle birlikte inanmasını sağlamak. Dahice bir şeyler okumak da Brautigan'ın en güzel taraflarından biri. Bu yüzden onu okuyorum. Onu okumaya başladığımda ailemin kitaplığında bana diğer sınıflarda öğütlenenlerden başka bir şeyler arıyordum ve böylece..." (Ashley Hill)

"Önce 'Amerika'da Alabalık Avı'nı denedim, sadece alabalık avı ile ilgili değildi ve yeterince can sıkıcıydı. Ama Porto Şarabı ile öldürülen alabalıkların hikayesi beni oldukça etkiledi. Bu tam olarak Brautigan olayına girmem için yeterli gelmedi, ta ki bir gün insanların büyük bir acele ile terk ettikleri ve geride ufak tefek eşyalarını bıraktıkları yatakhane odalarını yağmalyordum. Birisi 'Karpuz Şekeri'ni almayı unutmuştu. Ve ondan sonra herşey değişti. Bu kitap benim en sevdiklerim arasında, ama bana sorarsanız onun güldürü dehası Willard ve O'nun Bowling Maceraları'nda açığa çıkıyor. O kitabı birine ödünç vermiştim ama hala geri gelmedi. Ama şu var ki o kitap gördüğüm en komik kitaplardan biri, adamı çatlatacak kadar komik belki de. Diğer RB kitap

ları kadar ince değil kuşkusuz, ama yine de çokça coşkulu ve bireysel. Willard'ı seviyorum." (Phil Dangler)

"Bundan iki yıl önce çok fazla okumuyordum, belki biraz Roald Dahl. Sonra büyük mağazalardan birinde küçük, ucuz kitaplar gördüm. İki tane kitap aldım. Bu ikisini de çok sevdim (yazarlarını tanıımıyordum) ve sonra bir tane daha aldım. Bir tanesinde The Revenge of the Lawn'dan alıntılar vardı. Ve bunları okumakla yeni bir yazarım oldu. Sonra 'Kürtaj'ı bitirdim (Almancasından). Ve sonra 'Karpuz Şekeri'ni okudum. (yine Almancasından). (Wolfgang)

"İlk defa Brautigan'ı bir arkadaşımın okumak için ödünç almıştım. Arkadaşım Karpuz Şeker'ini keşfetmiş ve Illinois Üniversitesi'nde bir yatakhane odasında yerde yatarken bağıra çağıra bize okumuştur (1967). Çok çay ve sigara tükettiğimiz zamanlardı. Brautigan'ın duyarlılığı da tam yerine oturmuştu. İkinci defa kitaplarına, onu Illinois Üniversitesi'nde okurken 1982'de gördüğümde daldım. Müthiş bir zevkti. Richard okurken bir kahve fincanından Jack Daniel's içiyordu ve ayaklarının arasındaki şişe rahatça seçilebiliyordu. Ve etrafındakiler taparcasına onu dinliyorlardı. Sonra barda onunla tanıştım ve bir biralık kısa bir sohbetimiz oldu. Yaptığımız sohbeti değil ama karşılaşmamızı asla unutmadım." (Jim Anderson)

"Onun yapıtları için söyleyebileceğim en güzel şey, yazdıklarını bir masa etrafında, grup olarak okumaktır. Herkes sırayla ateş etrafında ya da yatakta bir bölümü okurdu. ("Gruplar en az iki kişiden oluşur.") (Mathew Jacobsen)

Bu kadar yeterli. Sanırım anlamışsınızdır...

Brautigan'ı okuyanlar bunlara şaşırıyorlar. Daha önce onu keşfetmemiş olanlarsa okuduklarında şaşıracıklar. Brautigan'ı anlamının en iyi yolu onun yazdıklarından birkaç parça bir şeyler okumaktan geçiyor. Sizin için yazının sonuna yapıtlarından birkaçından alıntılar koydum. Şimdi gidin onları okuyun ve geri gelin ya da biraz sonra okuyun ama okuyun çünkü onları herkes okumalı. RB okuyan insanların büyük bir çoğunluğu bir sırrın içine girdikleri için kendilerini kötü hissederler. Neden anlamıyorum ama yine de bir sır varmış gibi geliyor insanlara, iyi saklanmamış bir sır. Uyarı! Size burada onun birkaç yazısının da olduğunu söyledim ama şunu da söylemeliyim, RB okumaya başlayanların hiçbirisi azı ile yetinmez; yapıtlarının hepsini okumadan duramazlar ve bu da kolay bir şey değildir.

En kolay kitaplarından biri elbette en ünlü olanı: "Amerika'da Alabalık Avı". Bu kitap neredeyse her yerde bulunur ve genellikle ona eklenmiş iki kitap daha bulursunuz. Bazı yapıtlarını bulmak oldukça zordur ya da oldukça pahalıdır...

Bir başka ünlü kitabı ise "Please Plant That Book/Lütfen bu kitabı ekin"dir. Bu kitabı ünlü yapan özellik ise, kitabın sekiz tohum paketinden oluşması ve paketlerin içinde gerçek tohumlar olması. Paketlerin dış taraflarında ise sekiz ayrı şiir var. Açılmamış paketler koleksiyoncular tarafından binlerce dolara satılır ve eğer paranızın cebinizde kalmasını istiyorsanız, bu yazının sonundaki şiirlere bakın. Böylece bir sürü tohum elde edebilirsiniz.

RB Internet üzerinde "WEBzine'lerin Patron Azizi" olarak tanınır. Bunun sebebi "Kürtaj: Bir tarihi Aşk 1966" romanında önerdiği ve herkesin yayınlanmamış elyazması kitaplarını bağışlayabileceği ve bu kitapların saklanacağı, isteyenlerin gelip okuyabileceği kütüphanedir. Ve bundan sonra iki ya da üç Brautigan Kütüphanesi oluştu.

Eğer RB herkesin rahatça yazdıklarını postalayabileceği ve yayınlayabileceği özgür kütüphaneleri görseydi sevinirdi. RB 1984 yılında bir şişe viski ve bir 44'lüğün yanında ölü bulundu. İntihar ihtimali verildi. Bu üzücü bir sondu, ve umuyorum ki şimdi bizlere bakabiliyordur ve mutludur.

Aşağıda o yaşarken onun hakkında yazılmış bir kitap-
tan alıntı var. Diğer yazarlar bunun onu yücelttiğini bilirler ve o yüzden ben de alıntılıyorum. Hikaye Tobias Wolff'un "The Night In Question" kitabındaki "Mortals" hikayesinden:

Dışardaki hengameyi seyrederek bifteğimi bitirdim: Ayyaşlar, vaizler, dışarda dolanan hastalar, fahişeler, beyaz ayakkabılı turistlere mercanköşk otu satan sahte hipiler. Katıksız tiyatro, Woolworth'ten kabarıp gelen mısır pörtlüğüne rağmen. Richard Brautigan buraya sık sık gelirdi. Uzun ve baykuş gibi, yemeğinin başına oturur ve yavaş yavaş yerdi, gözleri sokağa bakarken, lokmasını defalarca çiğnerdi. Mutlu şeylerin ve korkunç şeylerin olduğu bu yerde. Brautigan herşeyi alırdı ve yemeyi bırakmazdı. Bazı zamanlar Brautigan'ın da oturduğu masada otururken, Givens'a birşeyler söyledim:

"Anlamadım?" dedi.

"Richard Brautigan, yazar." Dedim.

Givens kafasını salladı.

Biyografi:

Richard Gary Brautigan, 1935-1984 Amerikan Roman-
cısı, kısa hikayeci ve şair.

1935 - Washington, Tacoma 30 Ocak'ta doğdu. Bernard F. Brautigan ve Mary Lull Brautigan'ın en büyük çocuğu. Çocukluğu hakkında çok az bilgi vardır ve zaten kendisi de bu konuda konuşmamıştır. Bazı kaynaklar Brautigan'ın babasını hiç tanımadığını söyler, bazıları da Brautigan'ın ölümü duyulana kadar babasının onu tanımadığını.

1955 - İddiaya göre bir karakolun camına kocaman bir taş fırlattıktan sonra Oregon Eyalet Hastanesine paranoid şizofreni teşhisi ile yatırılmıştır. Burada kaldığı sürece çok terapi tedavisi görmüştür. Hastaneden çıktıktan sonra evi terketti.

1955 / 1958 - San Fransisco'ya taşınmış ve Beat hareketine katıldı.

1956 - "The Second Kingdom" bilinen ilk şiiri yayımlandı.

1957 / 1958 - "The return of the Rivers" adlı tek şiir yayımlandı.

1957 - Virginia Dionne Adler ile Reno, NV 'de 8 Haziran'da evlendi.

1958 - "The Galilei Hitch-Hiker", tek şiir yayımlandı.

1959 - "Lay The Marble Tea" yayımlandı. İlk toplamada 24 şiir vardı.

1960 - "The Octopus Frontier" yayımlandı.

1960 - İlk kızı lanthe doğdu, 25 Mart.

1961 - Yazı karısı ve kızı ile Idaho'nun Stanley Havzasında geçirdi. "Amerika'da Alabalık Avı/Trout Fishing In America" nı seyyar bir daktilo ile alabalık aynaları sırasında yazdı.

1964 - "A confederate General From big Sur" yayımlandı. Diggers ve Hippilere katıldı. San Francisco 'ya yerleşti. Sokaklarda sık sık şiirlerinin kopyalarını dağıtırdı.

1966 - 1967 - Şair olarak California Teknoloji Enstitüsüne girdi.

1967 - Trout Fishing In America Yayınlandı.

1967 - All Watched Over By Machines of Loving Grace yayımlandı.

1968 - Awarded a grant from the National Endowment for the Arts. "In Watermelon Sugar" and "the pill Versus the Springhill Mine Disaster" yayımlandı. "Please Plant This Book/ Lütfen bu kitabı ekin" yayımlandı. Kitap üzerinde sekiz ayrı şiir bulunan sekiz tohum paketinden oluşuyordu.

1969 - "Trout fishing in america / Amerika'da Alabalık Avı", "The Pill Versus the Springhill Mine Disaster", ve "In Watermelon Sugar" birlikte yayımlandı.

1970 - "Rommel Drives On Deep into Egypt" yayımlandı. 28 Temmuz'da Virginia'dan San Francisco'da boşandı.

1970 - "The Abortion: An Historical Romance 1966/Kürtaj" yayımlandı.

- 1971 - "The Revenge Of the Lawn" yayınlandı.
1972 - 1973? Pine Creek, MT, Yellowstone Ulusal Park'ının kuzeyinde kendine bir mesken tesis etti ve izleyen sekiz sene boyunca gelecek olan tüm yardımları ve ropörtaj tekliflerini reddetti.
1974 - "The Hawkline monster / Hawkline Canavarı" yayınlandı.
1975 - "Williard And his Bowling Trophies" ve "Loading Mercury With a Pitchfork" yayınlandı.
1976 - "Sombrero Fallout" yayınlandı.
1977 - "Dreaming Of Babylon" yayınlandı.
1978 - "June 30th, June 30th" yayınlandı.
1978 - "The Abortion" , "The Pill Versus the SpringHill Mine Disaster", "Trout Fishing In America" , "Rommel Drives On Deep into Egypt", and "A Confederate General From Big Sur" Kuzey Califörnia'daki Union Hills Lisesi'nde yasaklandı.
1979 - Aralık'da Çağdaş Dil Derneği'nin toplantısında Zen ve çağdaş şiir panelinde Gary Snyder, Philip Whalen, Robert Bly ve Lucien Stryk ile birlikte yer aldı.
1980 - "Tokyo-Montana Express" yayınlandı. Tanıtım amacı ile konferans turlarına başladı.
1982 - "So the wind won't blow it all the way / Yani rüzgar her şeyi alıp götürmeyecek" yayınlandı.
1984 - California, Bolinas'taki evinde intihar etti. 25 Ekim'de cesedi bulundu.

Kronoloji John F. Barber'in "RB, An Annotated Bibliography" kitabından alıntılanmıştır.

Romanlar ve Kısa Hikayeler*

- Trout Fishing In America (Amerika'da Alabalık Avı)
A Confederate General From Big Sur
In Watermelon Sugar (Karpuz Şekeri)
The Abortion: An Historical Romance (Kürtaj: Bir Tarihi Aşk)
Revenge Of The Lawn*
The Hawkline Monster: A Gothic Western (Hawkline Canavarı)
Willard and His Bowling Trophies: A Perverse Mystery
Sombrero Fallout: A Japanese Novel
Dreaming of Babylon: A Private Eye Novel
The Tokyo-Montana Express
So The Wind Won't Blow It All Away (Yani rüzgar herşeyi alıp götürmeyecek)

Şiir

- The Galilee Hitch-Hiker
Lay the Marble Tea
The Octopus Frontier
All Watched Over By Machines of Loving Grace
Please Plant This Book
The Pill Versus The Springhill Mine Disaster
Rommel Drives on Deep into Egypt
Loading Mercury with a Pitchfork
June 30th, June 30th 1977

Toplu Yapıtlar

- Revenge of the Lawn / The Abortion / So the Wind Won't Blow It All Away
A Confederate General from Big Sur / Dreaming of Babylon / The Hawkline Monster
Trout Fishing In America / The Pill Versus the Springhill Mining Disaster / In Watermelon Sugar

Ses Kayıtları

- Listening to Richard Brautigan (Harvest ST-424)
"Paradise Bar and Grill" by Mad River features Brautigan reading "Love's Not The Way To Treat A Friend" to a musical backing.

Diğerleri

- "Four New Poets", Inferno Press. İlk şiirlerinin bulunduğu kitap: "The Meek Shall Inherit the Earth's Beer Bottles",
"The Mortuary Bush"
"Twelve Roman Soldiers and an Oatmeal Cookie" ve "Gifts."
(Kendi parası ile bastırıldığı ilk kitap) (15 kopya) "The Return of the Rivers", Inferno Press
"The Galilee Hitch-Hiker" (200 kopya) 1958'de The White Rabbit Press tarafından basıldı.
David Sandberg tarafından The Cranium Press'de 1966 tekrar basıldı. (700 kopya, + 16 tanesi Brautigan tarafından imzalandı.)
"The San Francisco Library: A Publishing House." 1968'de Victor Moscoso ve Jack Thibau ile beraber.
3 kötü baskı fotokopi sayfası olarak yayınlanan "Mrs. Myrtle Tate, Movie Projectionist" (Sadece 10 kadar kopyası olduğunu düşünüyor.)
"Seven Watermelon Suns," 1974, The Cowell Press, 7 şiir. Resimlemeler Ellen Meske tarafından yapıldı. (10 kopya.)

Yani Rüzgar Herşeyi Alıp Götürmeyecek'den:

"Belki de artık balık bile tutmuyorlardır," dedi adam, kadının henüz oturduğu kanepeye iki tabak yemek getirirken. "İnsanlar değişir. Balık tutmayı bırakırlar. Birçok insan minyatür golfe meraklı. Billy ve Betty Ann balık tutmayı sevmiyorlardır belki."

"Sanırım" dedi. "Biz minyatür golf oynamak için çok iriyiz, tabii eğer bizi engellerden biri olarak kullanmak istemezlerse, Baba."

İkisi de güldüler ve sessizce hamburgerleriyle Kraft yemeklerini yemeye koyuldular.

Göletin kenarındaki çimenlerde öyle sessizleşmiş, öyle küçülmüştüm ki ancak fark edilebiliyordum, orada sayılmazdım. Sanırım beni tamamen unutmuşlardı. Göletin yanında, karanlığın içinde parıldayan oturma odalarını izleyerek orada oturdum. Televizyon Amerika'nın hala gücünü sakat bırakmadan, insanları kapıların ardına sokmadan, dışarıda onurla kendi hayallerini yaşamaktan uzaklaştırmadan önce 2.Dünya Savaşı sonrası Amerikan gotiğinde sürüp giden bir peri masalına benziyordu.

O günlerde insanlar kendi hayal güçlerini yaratırlardı, evde yemek pişirmek gibi. Şimdi düşlerimiz restoran zincirleriyle sıralanmış Amerika'daki herhangi bir sokak sadece. Bazen, hazmımızın bile televizyon ağları tarafından Hollywood'da kaydedilmiş bir film müziği olduğunu düşünüyorum.

Herneyse, o zamandan bu yana, tam şimdi, tam burada, iz bırakarak geçen 32 yılın içinde kaybolana kadar, göletin yanında küçüldükçe küçülmeye, koyulaşan yaz çimenlerinde gittikçe fark edilmemeye devam ettim.

Yemek sırasından asla konuşmadıkları için, yemeyi bitirdikten sonra benim ortadan kaybolmamdan söz ettiler muhtemelen.

"O çocuk nereye gitti, Anne?"

"Bilmiyorum, Baba."

Sonra oltalarını hazırlayıp, kendilerine biraz kahve koydular, şimdi misinaları sessizce suyun içinde, oturma odaları gazyağı yakan elektrikli ayaklı lambalarla aydınlatılmış, koltuklarında rahatça geriye yaslandılar.

*Yani Rüzgar Herşeyi Alıp Götürmeyecek / RB, 6:45
yayınları Mart 1998*

Şiirlerinden:

Mükemmel zamanların orda park ettik
mükemmel zamanların orda park ettik
ve çıktık arabadan dışarı.
Rüzgar saçına bakmaktaydı.
ve herşey işte bu kadar basit idi.
Bir şey söylemek üzere döndüm-

30 cent, İki gidiş, Aşk
Sana kızgın bir halde
otobüse atladım
ve 30 cent bilet parası ödeyip
şöförden iki kişilik bir yer istedim
yalnız
olduğumu
keşfetmeden
az önce.

Lütfen
Beni düşünüyor musun
benim seni
düşündüğüm
sıklıkta?

Aşk Şiiri

Sabahleyin
yalnız uyanmak o kadar
hoş ki
ve birilerine
onları sevdiğini söylemek
zorunda olmamak
onları artık sevmemene
rağmen

(Şiir çevirilerini gerçekleştiren Özkan Özsoy'a teşekkür ederim - Sİ)

Necib Mahfuz - Miramar

Çeviren: Yüksel Peker

Adam Yayınları

mehmet batur

"Ölü bir tarihten başka nedir ki paylaştığımız!"
N.Mahfuz

Orhan Pamuk'un tabiriyle "Bizim köyden" diyerek başlamak gerekir sanıyorum Arap Edebiyatının en çok tanınan ve okunan yazarı Necib Mahfuz'u anlatmaya. Sahip olduğu uluslararası ünü 1988'de aldığı nobel edebiyat ödülüne bağlamak çok yanlış olmaz belki, ancak söz konusu olan Türkiyeli okurlar olunca Mahfuz'un yapıtlarının çok daha önemli ve çarpıcı bir yönü olduğu muhakkak. Kahire Üniversitesi'nde Felsefe Bölümünü bitirdikten (1934) sonra bir süre üniversitede sekreter olarak görev yapmış, ardından Diyanet İşleri Bakanlığı'nda ve en son Kültür Bakanlığı Sinema Dairesi'nde danışman olarak çalışmış, 1972'de de bu görevden emekli olmuş Necib Mahfuz. Kabaca 'çalışma hayatı' diyebileceğim bu ayrıntıların onun düşün ve yazın hayatıyla direk ilişkisi olduğunu -gerek romanlarında göze çarpan sinema tekniği ve gerekse felsefenin ve dinin başlıca konuları olduğunu hatırlatarak- söylemek istiyorum. Fakat bütün bunların ötesinde asıl dikkatimi çeken, Necib Mahfuz'un devrimci yanının yaşadığı serüvendir. Biraz Doğulu, biraz Batılı, aslında tam bir İstanbullu olduğumu anımsayınca, 'Kahireli' oluşunu elimden geldiğince vurgulamak istediğim Mahfuz'la ortak bir kaderi (buna 'benzer tarih' de diyebilirsiniz) paylaştığımız hüznülenerek gerçeklemek zorundayım. Hele de İstanbul ve Kahire'nin coğrafi anlamda ortaya koydukları paralellik bu denli aşıkarken...

Temmuz 1952'deki devrime kadar hiç aksatmadan düzenli olarak yazmayı sürdüren Mahfuz, devrimden hemen sonra edebi faaliyetlerini durdurduğunu açıklamıştı. 52'den önce kendisini yazmaya iten faktörlerin devrimle birlikte yok olduğunu, arzulanan hedefe ulaşıldığına göre artık yazmasına gerek olmadığını söylemişti; tastamam bir devrimcinin takınacağı en doğal tavidir bu. Gerçekten de uzun bir süre eser vermemişti, fakat beş sene sonra, 1957'de yeniden başladı yazmaya. Her zaman desteklediği devrimin gerçekleşmiş olması nedense onu tatmin etmemişti. Zaten yeni dönemde yazdığı hemen bütün eserlerde bu tatminsizliği ve beraberinde getirdiği esrikliği açıkça dile getirmiş, sebepleri üstüne sayfalarca kafa yormuştu. 57'de, önce El-Ahram gazetesinde tefrika edilen "Evlâd Hâretinâ" (Gebelavi Çocukları) adlı romanı (ancak on sene sonra Beyrut'ta basılabiliyordu) ile İslami çevrelerin, başta İslami geleneğin kalesi olan El-Ezher Üniversitesi olmak üzere, büyük tepkisini toplayan Mahfuz (Hatta John Fowles'in bildirdiğine göre 'Firavunluğa yaklaştığı' dahi söylenmişti.)

diğer taraftan 1967'de yayınlanan "Miramar" ile de sosyalistlerin şimşeklerini üstüne çekti. Artık Necib Mahfuz bize hiç de yabancı olmayan bir 'arada kalmışlık' ve ardından 'dışlanmışlığa' sürüklendi. Aslında gerek aldığı Nobel gerekse edebi ve düşünsel yetkinliğine binaen hiçbir zaman yadsınmadı ama sonuç yine de düş kırıklığıydı. 'Miramar'da, Ömer Vecdi'nin Mansur Bahi ile olan diyalogunu anımsıyorum. Mansur Bahi devrimi kastederek "Öyleyse sorunuz artık çözüme kavuştu" derken Ömer Vecdi, "Evet, dedim, ama aslında aklımda yalnız özel sorunum vardı, hiçbir parti ya da devrimin çözemeyeceği bir ikilem. Ve içimden bir dua okudum." diye geçiriyordu içinden.

Mahfuz'un, hep desteklediği devrim gerçekleşikten sonra bir dinginlik, hatta bir bunaltı haline girdiğini -yine sırf romanlarına bakınca bile- görebiliyor okur. "Dilenci"deki Avukat Ömer karakterinin içine düştüğü buhran, okuru durmadan yiyip bitiren umutsuzluk... Ve diğer romanlarında da aynı karakterin ısrarla yaşamayı sürdürmesi: bütün olup bitenleri sessizce izleyen iltiyar bir adam... Bizde, örneğin Ahmet Hamdi'nin 'Mahcup' (Mahur Beste'deki Behçet Bey için), Oğuz Atay'ın 'Tutunamayan' diyerek kavramsallaştırdığı bireysel duruşların bir tür karşılığını, Necib Mahfuz'un devrim sonrası yapıtlarında araştırdığını söylemek doğru olmaz mı?. Onun bu tavrını "Toplum içinde var olan insandan zaman içinde var olan insana yönelmek" şeklinde açıklamaya çalışan eleştirmenler, sanırım haklı çıkarıyorlar beni.

Mısır'ın gerek coğrafi konumu ve gerekse tarihi tecrübesi açısından Türkiye ile paralellik arzedeneceğimizin bir sonucu olarak Necib Mahfuz'un romanlarının, bizim için Ahmet Hamdi, Kemal Tahir, Halit Ziya, Oğuz Atay gibi yazarların romanları kadar öne çıktığını söyleyebilirim artık. Buradan, ülkemizde Necib Mahfuz'un neden okunmadığı ya da -aslında- neden tavsiye edilmediğine dair bir çıkarsama da yapabiliriz hatta: yukarıda ismini saymaya çalıştığım ustalar da hak ettikleri ilgiyi görmüyorlar (Tamam, Oğuz Atay'ı bir ünlemle birlikte dışında tutuyorum bu listenin!). Ve bu çıkarsamayı da 98-Tüyap kitap fuarındaki konuşması sırasında Orhan Pamuk'un kullandığı tabirle özetlemek mümkün: *Bizim köyü olmak!*

'Necib Mahfuz' adının Dünyada, Mısır'la özdeşleştirilmesine karşın Kahire'ye olan düşkünlüğü bana daha anlamlı geliyor. Ve tabii, bununla birlikte Nil nehri: romanlarının çoğunda Nil'i bir roman kahramanı gibi

Ernesto Sabato - Tünel

Çeviren: Hüsnü Mengenli

Varlık Yayınları

"Juan Pablo Castel olduğumu söylemek yetecek, Maria İribarne'yi öldüren ressam; sanırım, dava tüm belleklerde kalmıştır ve şahsım üzerinde daha fazla şey söylemek gerekli değil."

Ernesto Sábato'nun bu itirafla başlayan romanı Tünel, 1948'de çıktığında Arjantin edebiyatında yeni bir soluk olarak nitelendirilmişti. Tutkulu bir aşk cinayetini konu almakla beraber, benzerine ancak Camus ve Sartre'da rastladığımız yoğun bir ümitsizlik, karamsarlık romanın anlatımını ele geçirir. Latin edebiyatına damgasını vuran boğucu kasvet ise yazar tarafından büyük bir ustalıkla varolan yıkıcı temelin üzerine inşa edilir:

(Juan Pablo Castel, az önce teslim ettiği mektubu, geri almak istemektedir.)

Sonunda, kadın derin hayranlık dolu bir sesle bana sordu:

- Mektubun geri verilmesini mi istiyorsunuz?
- Öyle
- Ve elinizde makbuzunuz bile yok?

(...)

- Size kimlik kartımı gösterebilirim, diye karşılık verdim kağıtlarımı çıkararak.
- Yapılacak bir şey yok. Kural kesindir.
- Kural mantıklı olmalıdır, anlarsınız, diye haykırdım şiddetle, bu kadının yanağı üzerindeki uzun kıllarla dolu bir lekeden olağanüstü rahatsız olmaya başlayarak.

(...)

Öfkeden kudurmuş, deli gibi postaneden çıktım, hatta, gişeye dönüp mektup sepetini ateşe verip vermeyeceğimi kendi kendime soracak kadar. Ama nasıl? Bir kibrit çakıp fırlatarak mı? Kuşkusuz, daha mektuplara varmadan sönecektir. Önce benzin serpsem, sonuç kesin olacak, ama bu, eylemi kızıştıracaktır. Ne olursa olsun, çıkışta ihtiyar kıza hakaret etmek için memurların dağılıp beklemeyi düşünüyordum.

Tünel, aslen bir fizikçi olan Ernesto Sábato'nun ilk ve ne yazık ki dilimizde yayımlanmış tek kitabıdır. Bu kitapla doğal bir üçleme oluşturan "Kahramanlar ve Mezarlar Üstüne" (Sobre Heroes y Tumbas) ve "Karanlıkların Meleği" (Abbadon el Exterminador) ile Tünelin arasında -sırasıyla- 13 ve 26 sene vardır. Bu süreç, Ernesto Sábato'nun Latin edebiyatında yükseliş, adının aynı

bilgehan demir

zamanda yakın arkadaşları da olan Casares ve Borges ile anılmaya başladığı dönem olmuştur.

Borges'le -küskünlükle noktalanan- arkadaşlığının izlerini romanda Allende karakterinde bulabiliriz:

...duvarlar, tavana kadar raflarla kaplıydı, iki küçük masa üzerinde bile kitap yığını vardı, hatta bir koltuğun üzerine kadar yayılmıştı. Birçok cildin aşırı taşkın formalı olduğunu farkettim.

Kitaplığa bir göz atmak için ayağa kalktım. Birden arkamda biri varmış ve beni gözetliyormuş gibi geldi. Döndüm ve salonun öbür ucunda bir adam gördüm. Uzun boylu, ince yapıydı; güzel bir başı vardı. Gülümseyerek, benden yana bakıyordu, ama **genelde** belirsiz bir biçimde. Gözlerinin açık olmasına karşın, kör olduğunu anladım. O zaman, kitapların formalarının anormalliğinin nedeni açıklık kazanıyordu.

(...) Maria sizin resminizden bana çok sözetti. Bir kaç yıllık kör olduğumdan, hala nesneleri hayalime iyi getirebiliyorum.

Romanın sonunu yazardan tümüyle soyutlayan gene Allende olacaktır.

Tünel, yayımlandığı 1948 yılının, başta psikanaliz olmak üzere, temel öğelerini içinde barındırmaktadır. Ressam Juan Pablo, içli dışlı olduğu psikanalize rağmen, kendisini içine yerleştirdiği, duvarlarını kendisinin ördüğü, içine hapsediği tünelde sonunu hazırlayacaktır. En küçük ayrıntıların bile derin tahlilini yapan bu adam, sonunda en basit olayların bile ardında yattığına inandığı sebepleri imgeleminde gerçekleyip kaçınılmaz sonuna, nefretin ve öfkenin dipsiz uçurumuna düşecektir. Burada, Sábato'nun ilginç bir karşı çıkışı, bir tepkisi vardır fizik yasalarına. II. Dünya Savaşı'na kadar fizikte kariyer yaparken, savaşta fiziğin yokedici biçimde kullanılmasına tepki olarak fiziği bırakıp tümüyle edebiyata yönelmiş olan Sábato, fiziğin en temel ilkelerinden olan "Doğru çoğu zaman basittir" ilkesine romanda Juan Pablo'nun ağzından reddedip, bu "yoldan çıkışı" açıkça belirtecektir:

Dostlarımın olduğu dönemlerde, bunlar, hep en karışık çözümlemeleri yeğlemeye olan düşkünlüğümle alay ederlerdi: ben, **gerçek niçin yalın olmalıymış**, diye şaşır dururum. Deneyimim şunu öğretti bana: Aksine, gerçek hiçbir zaman yalın değildir ve bir şey olağandışı açık gö

züküğü ya da bir eylem daha yalın bir nedene boyun eğdiği zaman, bunun altında çok daha karışık nedenler yatar.

Karakter, bütün küçük hesaplarını psikanalize uygun olarak rüyalarına da taşır; her seferinde cezalandırılıp, acı çektiği rüyalarına. Dünyanın kötülüğüne, kendi art niyetine kanıt vermesi gerektiğini düşündüğünde de bunu bağnazca, küçük hesaplarına zemin hazırlayacak bir biçimde yapar:

*Dünyanın iğrenç olduğu, kanıtlama istemeyen bir gerçektir. Bunun böyle olduğunu göstermek için, herhalde, bir olay yetecektir: bir toplama kampında, eski bir piyanist açlıktan yakınıyordu; bunun üzerine kendisini bir fare yemeye zorladılar; **hem de canlı bir fare.***

...Şu son yıllarda, toplama kamplarından gelen göçmenler gördüm; yaşamak için ne olsa kabul ederlerdi ve en adi işlere sevinçle sarılırlar, kendilerini verirlerdi; ama memnun yaşaması için, bir adama, işkenceden ve ölümden kurtulmuş olması yeteri değil: yeni bir güvenlik kazanmaya başlar başlamaz, gurur, kendini beğenmişlik, böbürlenme gibi sonsuza dek görünüşte yok olmuş nitelikler, korkudan birer yana savuşan hayvanlar gibi, yeniden ortaya çıkmaya başlarlar.

Juan Pablo Castel karakteri, küçük hesapları ve yaptığı herşeyin sorumluluğunu kendi üzerine almasıyla akla Halid Ziya Uşaklıgil ve Oğuz Atay karakterlerini getirir de, bu sadece tanımın geniş alınmasından ötürü oluşan bir yorumdur. Juan Pablo Castel masum değildir

ve küçük hesaplarını, kendisinden çok, dış dünyayı açılmakta kullanır. Herşey bittiğinde suçluluk hissetmez hatta okuyucudan önce yargıya kendisi varır.

Romanın tahlilini yapmaya çalıştıysam da, temayı kasıtlı olarak sona sakladım. Bir kadınla bir erkeğin ihtirası her zaman tutulan bir konu olmuştur ve görünen o ki böyle olmaya devam da edecektir. Kıskançlığın körelttiği erkek, ilişkisini, kafasında kendi haklılığını kanıtlamak uğruna kirletir, yok eder. Aslında bu sorunun haklılığı/haksızlığı kişiye göre değişen bir değer; zaten tam da bu yüzden aşkın peşinde sürüklenip durmuyor muyuz bir ömür boyunca?.. Yazar konuyu kadın ve erkeğin ilişkideki yeri üzerine oturttuysa da, anlatıcı olan Juan Pablo Castel'e karşın -bizce- tarafsız kalmayı başarmıştır (Hele de Sábato'nun karısı Matilde ile neredeyse kendisi kadar meşhur ilişkilerini düşünürsek). Zira kendini acımasızca masaya yatıran, geçmişi bütün kötülükleri ve güzellikleriyle tahlil eden gene Juan Pablo'dan başkası değildir.

Michel Butor - Değişme

emre sururi

Çeviren: Mükerrrem Akdeniz

Can Yayınları

Roman sanatında, öteden beri süregelen olay ve karakter öğeleri, 19. yüzyılda, özellikle Balzac ve Proust'un önderliğinde, doruk noktalarına ulaşmışlardır. 20. yüzyıl ise, romanda arayışların yoğunlaştığı ve bunun sonucu olarak çeşitli akımların ortaya çıktığı dönem olmuştur. Olay ve karakteri birbiri içerisinde eritmek yerine, bu iki öğeyi karşı karşıya getiren, kurguyu karakter-olay çatışmasına çevirme fikrini deneyen Kafka; olayı bir yana bırakıp, tümüyle olayın karakter üzerindeki yansımalarıyla ilgilenen Joyce; ortadaki olayın tahlilini doğrudan karakterlerine yükleyen Sartre, bu yenileşme hareketinin kilometre taşları olmuşlardır.

1950'lere gelindiğinde, başını Alain Robbe-Grillet, Michel Butor ve Nathalie Sarraute'un çektiği bir grup yazar, romandaki olay örgüsünü tümüyle bir kenara bırakıp, karakter incelemelerini, nesne betimlemeleri ile yer değiştirerek, Yeni Roman akımını başlattı. Bu eserlerde, asıl olan deneysellik, kendisini, anlatı tekniğini kurguya bağlı bir forma sokmasında gösterir. Konudaki kasvet, sıkıntı, vb.. duygular, doğrudan anlatıma yansır; böyle bölümlerde, cümleler uzar, sıfatlar artar, olay unutulup, eşyanın betimlenmesine girilir. Zaman, herşeye rağmen kurgusal olup, yine de, tüm diğer öğelerin üzerindedir, iyice yıpratılmış olay örgüsü, iç içe geçmiş zamanlarda işlenir.

1926 doğumlu Fransız şair, denemeci, seyyah, eleştirmen, öğretim görevlisi, kuramcı Michel Butor'un, yazarlık serüveni boyunca çıkarmış olduğu toplam dört romanın kronolojik sırada üçüncüsü olan Değişme (La Modification), 1957'de çıktığında karmaşık cümle yapısı, başarı ile kullanılmış geçişli zamanları ve Fransız dilbilgisinin tüm sınırlarının zorlandığı anlatımı ile, eleştirmenlerden büyük ilgi gördü ve aynı sene seçkin bir ödül olan Renaudot ödülüne layık bulundu. Hikaye basit fakat günceldir: Bir yazı makineleri şirketinin Fransa bürosunun müdürü, 45 yaşındaki Léon Delmont, iş münasebetleri dolayısıyla, Roma'ya yaptığı gezilerin birinde, Romalı bir genç kadın olan Cécile ile tanışır. O sıralar karısı ve çocukları ile yaşadığı, orta yaş bunalımlarının da etkisiyle, Cécile ile büyük bir aşk yaşar. Roma ve Paris gibi iki efsanevi şehrin arasındaki yollarda dokunan bu ilişki, sonunda Léon'u bir kararın eşiğine getirmiştir: Karısından boşanacak, Cécile'e Paris'te iş bulmak vasıtasıyla onu kendi şehrine getirecek ve onunla evlenecektir. Bu kararı Cécile'e bildirmek üzere Roma trenine binmesiyle, roman başlar.

Zaman olarak aslen Paris-Roma yolculuğu esnasında gelişen roman, büyük başarıyla kurgulanan geçişli zamanlar kullanılarak, yakın ve uzak geçmişi de anlatırken, okuyucuyu Roma'nın tarihi yerlerine bir geziye çıkartır. Kullanılan zaman geçişinin sistematığını, "Michel Butor Üstüne Doğaçlamalar" adlı kitabında açıklayan yazar, zamanın, mekânla olan bağına değinerek, bir demiryolu yolculuğunda, "düz" bir çizgide ilerlediğimizden yola çıkarak, tıpkı geçilen bir istasyonun, bir anda gözümüze çarpan bir ağacın yarattığı görüntünün bizde oluşturduğu "ses"ini, romanda zaman geçişleri ile ilişkilendirdiğini belirtir. Buna göre, bir ağaç, bir istasyon, kompartımana yeni gelen bir yolcu, ona yer veren, trenin ineceği noktaya vardığı başka bir yolcu, bunlar hep, romana "giren" seslerdir. Zaman geçişleri, bu noktalarda, bir üst / bir alt zamana atlanarak, ve bir geçiş sesi (betimlemesi) ile imlenerek gerçekleşir.

Romanın sonlarına doğru, karaktere (bize) de itiraf ettirileceği gibi, aslında bu, Cécile ve Henriette'in karşılaşması / karşılaştırılması değil, işin başından itibaren, iki büyük şehrin efsanelerden beri süregelen, sonu olmayan, çatışmasıdır. Truva Savaşı'nda, Truva'yı koruyan Paris nasıl savunan olduğu halde, yaralanma bilmez Akhilleus'u (Apollon'un da yardımıyla) dize getirdiyse, onun adını devralan şehrin yardımıyla, Henriette de, aslında savunan olduğu bu çatışmada, vaktiyle Truva galiplerini yenen Romalıların, Roma'nın himayesindeki Cécile'i, kendisinden bağımsız olarak, yenecek, efsaneler tüm hızıyla sürecektir...

Romanın yenilikçi bir yönü de, anlatım tekniği: 1. ve 3. tekil şahıs anlatımlarına alışık olduğumuz romanların aksine, bu romanında Butor, daha çok yemek tarifleri, meditasyon teknikleri gibi, ağırlıklı olarak direktiflerin iletildiği yazım çeşitlerinde rastladığımız 2. çoğul şahıs anlatımını kullanmıştır. Fransızca'da sıkça kullanılan, İngilizce'de ise artık unutulmaya yüz tutmuş bu saygı hitabının Türkçe'mizde de yürürlükte olması, bizim için gerçekten büyük şanstır. Kitabı başarıyla çeviren Mükerrrem Akdeniz'in de belirttiği üzere, romanın sonuna kadar yazarın hedef aldığı "biz", yani okuyucu, kitabın sonunda, şaşkınlıkla farkediyor ki, bütün bu süreç boyunca özdeşleştirildiği Léon Delmont, bir kitap yazmaya karar vermiştir ve bu kitap, işte okumakta olduğumuz bu kitap, yani "Değişme" olacak, okuyucuyu karakterine yönlendiren yazar, kitabın sonunda tam tersi bir noktayı, kendini işaret ederek, okuyucu-yazar ilişkisine yeni bir anlam getirecektir.

Kitap, başta da belirttiğimiz üzere, Fransızca dilbilgisi-nin ufkunu genişletmesi sebebiyle, örnek metin olarak Fransız ortaokullarında okutulmaktadır. Bunun yanısıra, Roma'nın sanat eserlerini ustalıkla anlatmasından do-layı, başarılı bir "gezi" kitabıdır da.

Michel Butor, üretkenliği ve çalışma alanları bakımın-dan, Enis Batur'u akla getiren bir yazar. Bu noktada, hoş bir sürpriz olarak, Enis Batur ile Michel Butor'un karşı-laştığını ve sohbetlerinin, bizzat Enis Batur tarafından kaydedildiğini söylemem yerinde olur sanırım. Hayalet Ge-ni'nin yaptığı bir Enis Batur röportajında rastladığım bu haber bende, "edebiyat kardeşliği" olgusunun varlı-ğını daha da güçlendirmişti...

Michel Butor'un Türkçe'ye çevrilmiş dört eseri var: "Değişme" (La Modification, 1957) ilk olarak 1973'te E Yayınları, daha sonra ise Can Yayınları tarafından 1991'de yayımlandı. Denemelerini içeren "Improvisa-tions sur Michel Butor - Ecriture en transformation", "Michel Butor Üstüne Doğaçlamalar - Dönüşen Yazı" adıyla, 1996'de Yapı Kredi Yayınları'ndan ve deneysel eseri Boşluk (Vanité, 1980), 1997 yılında Altıkkırkbeş Yayıncılık tarafından dilimize kazandırıldı. Benim ula-şamadığım "Roman üstüne Denemeler" adlı kitabı ise, bildiğim kadarı ile Düzlem Yayınevi'nden çıkmış.

Türkçe'deki Butor kitaplarının üçünün de çevirileri, büyük özenle yapılmış. Gerek Mükerrrem Akdeniz, gerek İsmail Yerguz, gerekse Aslı Yüce'nin "ara sokaklarını" bildikleri bir yazarı çevirdikleri ilk andan itibaren göze çarpmakta.

Michel Butor'un, "Değişme" kitabıyla ilgili olarak "Michel Butor Üstüne Doğaçlamalar"a aldığı düşünceleri ile bu yazıya son veriyorum:

"Léon Delmont o son Paris-Roma yolculuğu sırasında, birçok başka kültürün olduğu gibi Batı kültürünün de temel aracı olan, adı bilinmeyen ama yeni bir İmparator Julianus'un gerçek mirasçısı gibi gördüğü birisine yazdığı, yazmış olabileceği mektuplardan oluşan bir kitabı, elinden hemen hemen hiç bırakmaz. Böyle bir kitabın kendisine ve kendisi gibi olan herkese yardımcı olabilecek en iyi kitap olduğunu, aradığını bu kitap aracılığıyla bulabileceğini hemen anlar; ama kendi macerasını çıkış noktası alarak, bunun bazı görünümünü hayal edebilse de, onu başarıya ulaştıramayacağını, onu bir başkasına daha okutmak, sınırlardan geçirmek için maddesi, kâğıdı, çok eski za-manlarda Çin'de icat edilen, ve bugün başka bir İmpara-torluğun mirasçılarını başka bir barışın kuruluşunda sor-gulamak için çok daha kapsamlı başka bir tarih içinde yeniden yorumlanacağı Çin'e gelen bu kitabı başka birinin yazması gerektiğini bilmektedir."

Julian Barnes - 10^{1/2} Bölümde Dünya Tarihi

hande tekin

Çeviren: Armağan Anar

Afa Yayınları

Yeni dönem İngiliz yazarlarından Julian Barnes, daha önce çeşitli takma isimleriyle gazetecilik ve eleştirmenlik yaparken, 34 yaşında ilk romanı olan "Duffy"yi, İngiltere'de daha sonra çok tartışılan bir yazar haline gelmiş Dan Kavanagh takma adını kullanarak yayımlar. Hemen arkasından da kendi ismi ile "Metroland" adlı, 1981'de Maugham Ödülü'nü kazanan romanı yayımlanır. Bu roman daha sonra sinemaya da uyarlanmış, hatta geçtiğimiz yıllarda İstanbul Film Festivali'nde de gösterime girmiştir. Çeşitli dergi, gazete ve antolojilerde öykü, deneme ve incelemeleri de yayımlanmış olan yazarın romanları şunlardır: Metroland, 1980; Before She Met Me, 1982; Flaubert's Parrot (Flaubert'in Papağanı, Can Yayınları), 1984; Staring at the Sun, 1986; A History of the World in 10½ Chapters (10½ Bölümde Dünya Tarihi, Afa Yayınları), 1989; Talking It Over, 1991; The Porcupine (Oklu Kirpi - Mitos Yayınları), 1992. Ayrıca, ilk öykü kitabı olan Cross Channel (Manş Ötesi - Ayrıntı Yayınları) de 1996 yılında yayımlanmış ve büyük başarı kazanmıştır. Yazar, Dan Kavanagh adı ile de dört roman yayımlamıştır: Duffy, 1980; Fiddle City, 1981; Putting the Boat In, 1985; Going to the Days, 1987. İngiltere, ABD, Fransa, İtalya ve Almanya'da çeşitli ödüller alan yazar Prix Médicis ödülünü alan ilk İngiliz'dir. Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi tarafından verilen E.M. Forster Ödülü'nü ve Fransa'dan Sanat ve Edebiyat Şövalyesi ünvanını almıştır.

11 öyküden oluşmuş olan "10½ Bölümde Dünya Tarihi"ni Julian Barnes bir öykü kitabı değil, bir roman olarak tanımlamaktadır. "Roman"ın parçaları öykü, deneme, inceleme özellikleri gösterebilir ve ayrı ayrı düşünülecek yapıda olsalar da birbirlerine bağlı oldukları dikkati çekmektedir. Gemiler, deniz kazaları, din ile ilgili olan öyküler, umutlarla dolu bir yaşamın bitişi sonucunda farklı bir boyutla, arzu edilen yaşamlara geçiş fikrini incelemektedirler.

"Kaçak Yolcu", kaçak olarak Nuh'un Gemisi'ne binen 7 kişilik bir "aile"nin bir ferdi tarafından anlatılıyor, ama anlatanın hangi hayvan olduğunu okuyucu son cümleye kadar öğrenemiyor; öğrenince de bu şekildeki "anlatıcı" seçimin ne kadar yerinde olduğunun farkına varıyor. Nuh'un Gemisi hakkında anlatılan efsanelerin öyküde anlatılan "gerçeklerden" çok farklı olduğu görülüyor. "Aklınıza içinde aheste tempoda rulet oynadığımız ve akşam yemeği için herkesin özel olarak giyindiği bir Akdeniz gezisi gelmesin; Nuh'un Gemisi'nde sadece penguenler frak giyerlerdi." Bir bakıma bu, bu bölümün üslubunun da habercisi çünkü gerek bu bölümde, gerek

diğer bölümlerde meşhur İngiliz espri anlayışının ve ironisinin örneklerine sık sık rastlanıyor. Yazar, anlatıcının ağzından insanların kötü şeyleri görmezlikten gelmek, başkalarını suçlamak ve insanların sorgulamadığı, körü körüne geliştirdikleri bağlılıklar eleştiriyor.

"Ziyaretçiler", bir gezi gemisine binen turistlerin çiftler gelen hayvanlara benzetilmesi ile bir önceki bölüme bağlanarak başlar. "Adalet" kavramının sorgulandığı bu bölümde insanların üzerlerine yapıştırılmış olan etiketleri ile yargılanmaları ve kendi saygınlığını veya çıkarlarını korumak ikilemine düşmüş insanların iç dünyası sergileniyor ve kişiye doğru gelen davranışların başkaları tarafından tanınan doğrular olmayabileceği gözler önüne seriliyor.

"Din Savaşları", Ortaçağ'ın bağnaz din anlayışının tam anlamıyla bir göstergesi. Yazar da bunun farkında bir insan olarak, bir savunma avukatının ağzından inceden inceye alay ediyor bu fikirlerle. Dikkati çekecek derecede bir mükemmeliyetle oluşturulmuş öykünün son paragrafı ise belki de kitabın en güzel ironi örneklerinden birisini içermekte.

"Kurtulan" kitabın en ilgi çekmeyen bölümü. Ancak psikolojik sorunları olan bir kadının "karabasan" olarak nitelendirdiği hastane ile "gerçek" olarak nitelendirdiği "ada" kavramlarında yazarın hayal ile gerçek arasındaki geçişleri gerçekten ustaca.

"Deniz Kazası" kitabın en iyi yazılmış üç bölümünden biri. Bu öykünün ilk bölümünde "Medusa" adlı geminin yolculuğu ve kaza sonrası durumlar ile ilgili ön bilgi, bir belgesel titizliği ile anlatılıyor. İkinci bölüm ise öykünün ana bölümü: "Bir felaketi nasıl sanata çevirebilirsiniz?" sorusu ile başlayan bölümde, Théodore Géricault'nun "Medusa Salı" adlı, romantizm akımının ilk manifestosu sayılan tabloyu meydana getirme sürecini anlatılıyor ve tablo cahil ve bilgic olmak üzere iki sanatseverin gözleri ile incelemeye alınıyor. Zamanında "Bonapartist - Monarşist" çatışmasına neden olarak ülkede büyük yankı uyandırmış olan deniz kazasının ve bunu resmettiği için de adeta dışlanmış olan bu tablonun sanatsal ve siyasal olmayan içerik açısından incelenmesine tanık olunuyor. Yazarın "Bu bir tablodur, görüş değil." sözü Picasso'nun "Balık" tablosu ile ilgili anektodu çağrıştırıyor. Yazarın bilgi birikiminin de somut olarak farkına varılan bölümdür bu bölüm. Siyasetten resim sanatına, sosyolojiye, Dante'ye, genel olarak sanat ve edebiyat

dünyasına geçişler o kadar rahatlıkla yapılmıştır ki hiç göze batmaz, fakat okuyucuda da farkına varılması zor olmayan bir hayranlık uyandırır.

"Dağ" adlı bölümde iki kadının, 1800'lü yıllarda Ağrı Dağı'na yaptıkları yolculuk anlatılmaktadır. Bu öyküde inanç ile bilimin çatışmasına sık sık değinilmektedir. "İnanç"ı sembolize eden Bayan Ferguson yolculuğun sonunda doğruluğuna inandığı şeylerin aslında farklı yönlerinin de olduğunu görecektir.

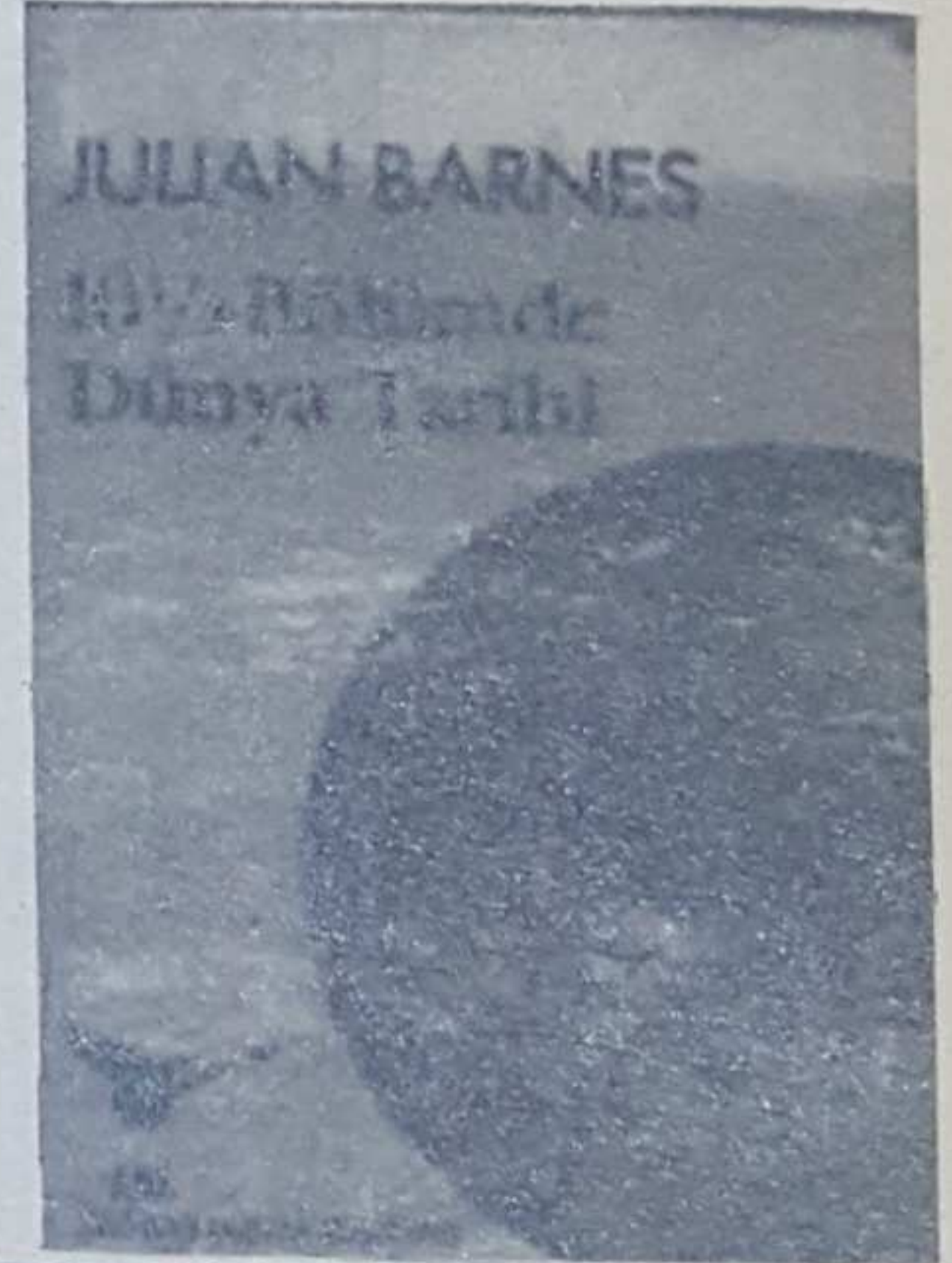
"Üç Sade Öykü" adından da anlaşılacağı gibi üç öyküden oluşmakta ama "sade" sözcüğünün doğru bir seçim olup olmadığı tartışılabilir; özellikle de ikinci öykü için. İlk öykü bir "Titanic" kazazedesinin öyküsüdür. Üçüncü öyküde 1939 yılında St. Louis Transatlantığı ile Almanya'dan kaçan Yahudi mültecileri, diğer ülkelerin duyarlılık konusundaki tutarsızlıkları konu edilmiştir, ki bu yönden bize "Ziyaretçiler" bölümünü hatırlatır. İkinci öyküde ise yazar "Yunus Peygamber ile Balina" öyküsünü inceler. Bu inceleme biraz da Umberto Eco'nun "Yanlış Okumalar"ındaki "Kitabınızı Üzülerek İade Ediyoruz..." parçasının tadındadır. Eco'nun, İncil'i bir editörün elindeki bir romanı incelediği gibi, Barnes da bu öyküyü aynı açıdan incelemiştir: "Tanrı'ya (...) bu öykünün yazarı olarak incelersek, onun konu, amaç, gerilim ve karakter yaratma açısından başarılı olduğunu takdir etmemiz gerekir."

"Nehir Yukarı" adlı bölümde Amazon Orman'larına gitmiş olan iki misyonerin öyküsünün anlatıldığı bir filmin çekim aşamalarına, başrol oyuncusunun sevdiği kadına gönderdiği kartpostal, mektuplar ve telgraflar aracılığıyla tanık oluruz. Aktörün orada yaşadıkları olayları esprili bir dille anlatması, daha sonra hayatı ve ilişkisini sorgulamaya kadar varacaktır.

"Ararat Projesi", ülkemizde 1984 - 1987 yılları arasında, Ağrı Dağı'nda Nuh'un Gemisi'ni bulmak amacı ile yapılmış tırmanışlarla ilgili bir öykü.

Kitabın son bölümü olan "Düş", yazarın "Cennet" kavramını, düşlerin gerekliliğini sorguladığı bir bölüm. "Ne istersen her zaman elde etmek bir süre sonra ne istersen her zaman elde edememeye yakın görünür." cümlesi ile özetler fikirlerini.

Bunlar, dünya tarihinin on bölümüydü... Bir de sekizinci ve dokuzuncu bölümler arasında "Parantez" bölümü var ki, dünya tarihi burada işlenen tema üzerine kurulmuş: Aşk. Kitabın ilk sayfasında "Pat Kavanagh'a" diye bir cümle var. İrlandalı şair Patrick Kavanagh'ı çağırırsa da, bu kişi aslında Julian Barnes'ın edebiyat eleştirmeni olan eşi Pat Kavanagh. Kitabın tümünün ona adandığı yazılmış ama özellikle de "Parantez" bölümü ona adanmış gibi. Yazar geniş bilgi birikimini bu bölümde de ortaya koyuyor. Bölüm bir inceleme niteliğinde; ama kesinlikle katı kurallarla sınırlanmış, ciddi bir şekilde, tarafsızlıkla oluşturulmuş bir inceleme değil. Son derece taraflı, samimi, sımsıcak bir aşk felsefesi.

İsteyin, verilecektir
arayın bulacaksınız
(kayıp) calın, açılacaktır

YAZ!

cevaplanacaktır

Mizan Dergi: Mektup: Cemal Nadir Sok. Uğur Han 18/301 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: (0216) 161 95 98 / Telefon: (0216) 456 09 62 / E-Mail: mizan@mece.org

Orbit Press

Iain Banks, ülkemizde çok az bilinen, ülkesi İskoçya ve İngiltere'de ise büyük tartışmalara yol açmış bir yazar. İlk kitabı "The Wasp Factory" (Eşekarısı Fabrikası, Ayrıntı, 1996) eleştirmenlerce "çocukluğun masumiyetini vahşete alet eden, sapık, iğrenç" bir kitap olarak nitelendirilse de oldukça beğeni toplayarak yazarın ikinci bir Golding olarak anılmasını sağladı. Bunu takip eden bir çok ana akım türünde romanıyla İngiliz edebiyatının hem en nefret edilen, hem de en sevilen yazarları arasında yerini aldı.

1987 senesinde, Iain M. Banks imzasıyla, adını T. S. Eliot'ın bir şiirinden alan ilk bilim-kurgu romanını, "Consider Phlebas"ı yazdı. Bu türün takipçileri, pozitif ilimlerle pek alakası olmayan bu İngiliz Edebiyatı mezu-nu İskoç yazarı beğeniyle karşıladılar. Hatta "cyber-punk" akımının "mucidi" William Gibson, onun için şu sözleri söyledi: "Banks bir fenomen: parlak ve rahatsız edici ana akım romanlarının, vahşice başarılı, korkusuzca yaratıcı yazarı, özgün bir enerji ve zarafet içeren saf bilim-kurguları da aynı ustalıkla yazıyor." Tıpkı ana akım türündeki romanlarında olduğu gibi yine "rahatsız edici" bir kitaptı bu. Banks, koskoca bir kültür yaratmış, bunu tüm evrene aymış, politik yapısını, tarihi gelişimini ayrıntılarıyla işlemiş, hepimizin "keşke orada yaşasaydım" diyeceği bir zaman yaratmış. Ancak bu ilk romanında Culture adını verdiği "kültür"ü, bir düşmanın gözünden göstererek, okuyucunun, bu mükemmelliğin yanlış yönlerini de görmesini sağlamış. Normalde bilim-kurgu yazarlarının sıkça baş vurduğu bu yöntem, yani "yarat, güzelleştir, yık" yöntemi, Banks'te biraz farklı hayat buluyor, o kültürünü tek kitapla sınırlamıyor, Culture üzerine yazdığı dört romanı, bir de "novella"sı var. İşte "Use Of Weapons" da bunlardan biri.

Culture, evrenin büyük bir bölümünü elinde bulunduran bir birlik. Politik yapısı anarşiye yakın. Para yok, tam anlamıyla devlet yok. Herkes mutlu... Aslında ipleri elinde tutan birileri var, ancak bu "birileri" makine oldukları için, en azından adiller. Culture'da yaşayan insanlar makineleri kendileriyle eş tutuyorlar: onların da duyguları var, onlar da düşünüyor, hissediyorlar. Ancak insanların bazı davranışlarını anlayamayacak kadar nesnel bir bakış açısına sahipler: korkmuyorlar, ani tepkiler vermiyor, bencilleşmiyorlar. Bu da elbette anlayışsızlık gibi sonuçlara yol açıyor. Böylesi bir durum, bireyler bazında çok önemli olmasa da, büyük kararlar veren büyük makineler anlayışsız olunca büyük sorunlar ortaya çıkıyor.

"Use Of Weapons" da böyle bir sorunun halledilmesi üzerine kurulu bir roman. Diziet Sma düşünüyor, Skaffen-Amışkaw eleştiriyor, Cheradenine Zakalwe de yapıyor. Her şey bu kadar basit değil tabii.

Banks'in diğer bilim-kurgu romanları gibi, "Use Of Weapons" da karanlık bir kitap. Başlangıçta şen şakrak bir "space opera" havası tadıyorsunuz, sonra birden bir anılar yumağı çıkıyor karşınıza. Cheradenine Zakalwe de tipik bir Banks karakteri: mutsuz, doyumsuz, yaşamın kullanma kılavuzunu kapağını dahi açmadan kaybetmiş biri. Kitabın 1'den 14'e kadar olan bölümleri ana hikayeyi, XIII'ten I'e kadar geri geri giden bölümleri ise Zakalwe'nin kendiyle yüzleşme sürecini içeriyor.

Bu yüzleşme sürecinde Zakalwe bizi bazen geçmişine, bazense iç dünyasına götürüyor. Banks'in "düşünce"yi sunuş tarzı gerçekten ustaca.

"Biliyorsun," dedi kayaya, 'ölmekte olduğuma dair bir iğrenç his var içimde... ama düşününce, şu anda tüm hislerim iğrenç. Sen ne düşünüyorsun?"

Kaya bir şey söylemedi.

Kayanın evrenin merkezi olduğuna karar vermişti, ve bunu ispatlayabilirdi de, ama kaya, eşyanın bu kapsamlı düzenindeki belirgin önemini kabul etmek istemiyordu, en azından henüz değil, ve bu yüzden o, kendi kendine konuşmaya terkedildi."

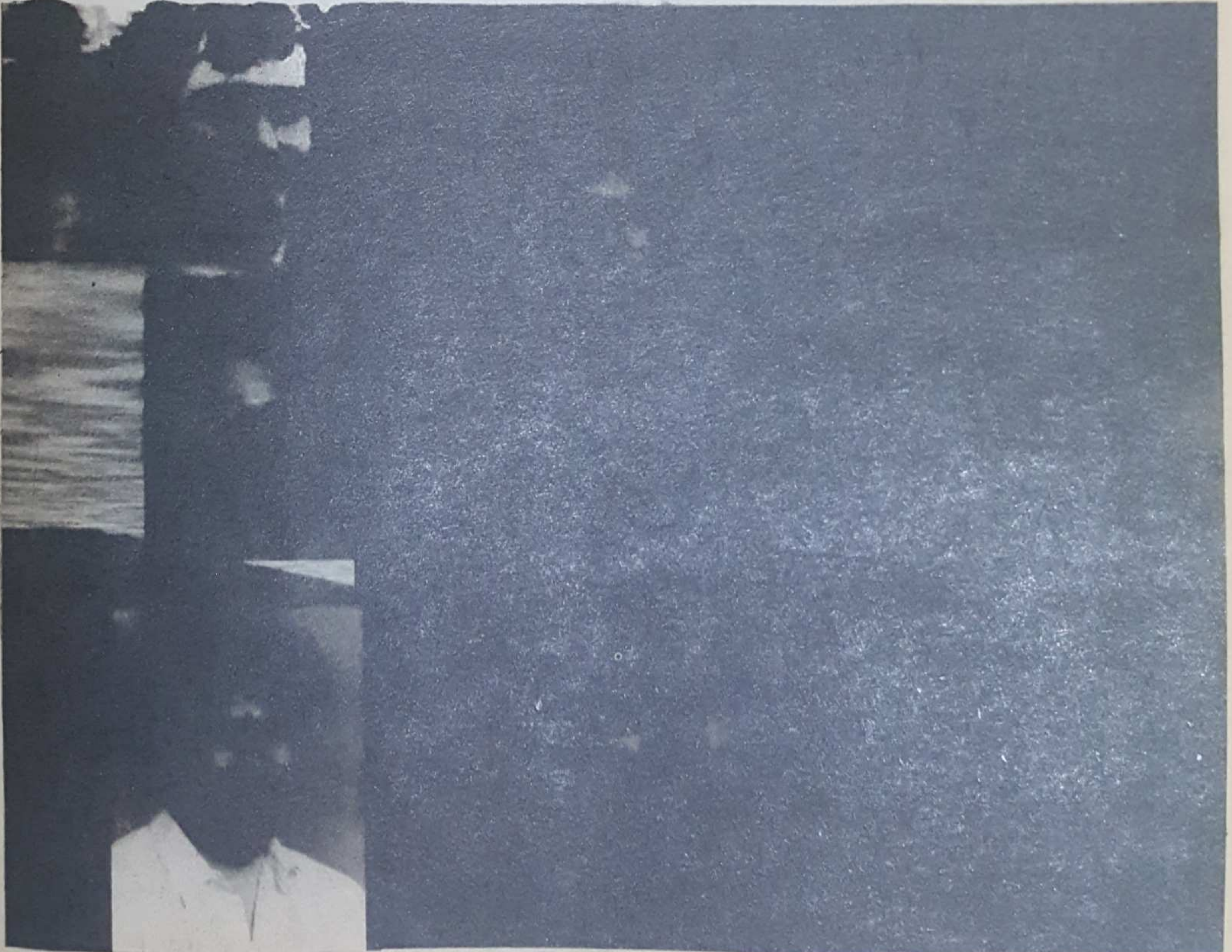
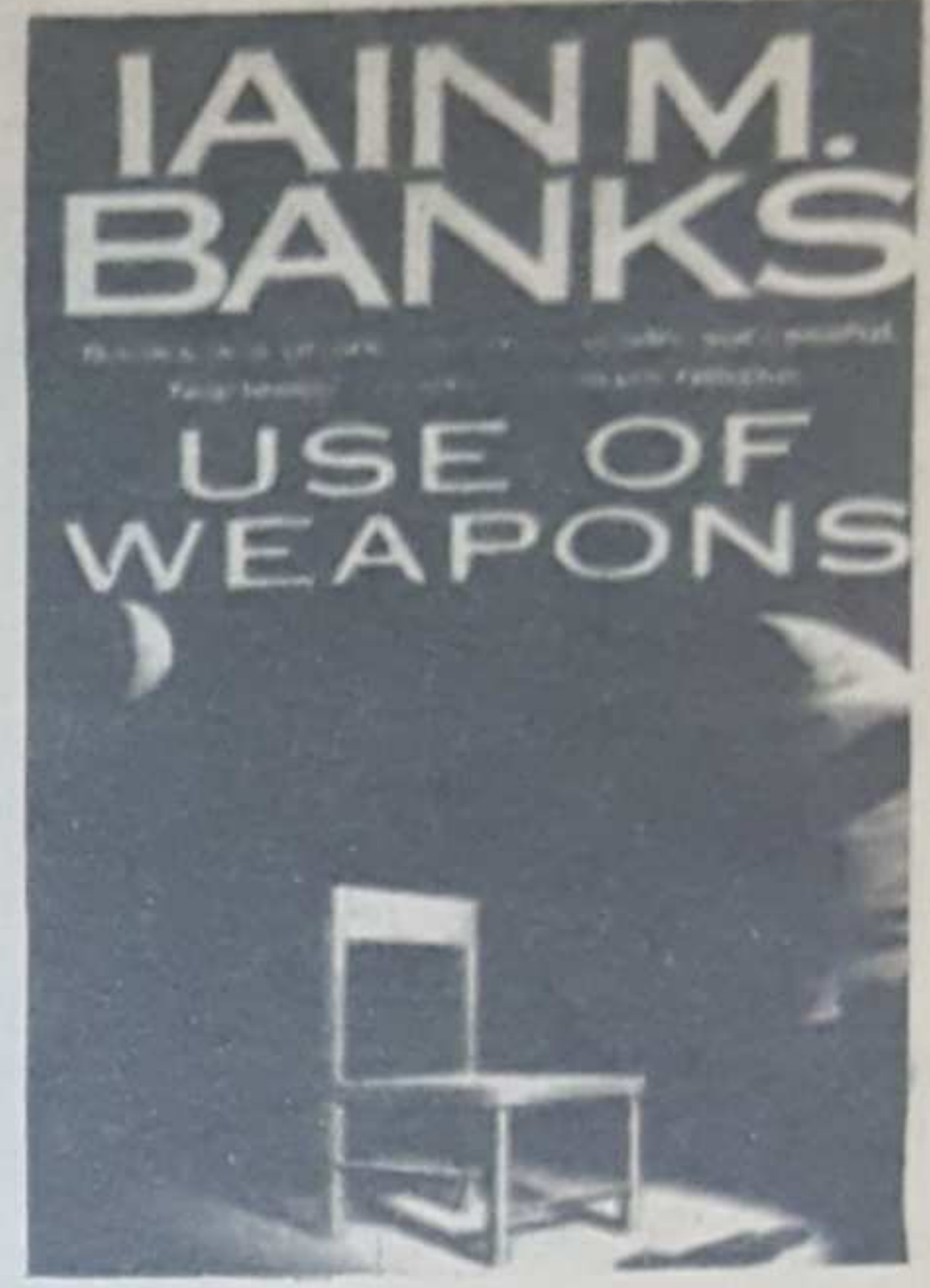
Anlatımlar için üçüncü tekil şahıs seçilmiş, ancak karakter bazen araya girip bizi birinci tekil şahıs üzerinden daraltıyor. Zaman ise tam bir karmaşa... Bölümlerin içiçe geçmiş olmaları ve biri artarken diğerinin azalıyor olması nedeniyle olayların ya da düşüncelerin hangi zamana ait olduğunu tam kavrayamıyoruz. Ancak ikinci bir okumadan sonra her şey yerli yerine oturuyor. Ama bu bir eksiklik değil, bilinçli bir düzen. Tıpkı örümceğin ağını örmesi gibi: önce aşağı, sonra karşı tarafa sallan, ağı yerleştir, sonra tekrar aşağı, ana üçgeni tamamla, helezon biçiminde oradan oraya zıplayarak ör. İkinci okumada bu çabayı sarf etmeye gerek olmuyor, hazır örülmüş ağı üzerinden yürüyerek geçiyoruz.

Tüm bu güzelliklere karşın, Banks'in bilim-kurgu tarzındaki eserlerinin Türkçe çevirilerini okumak şimdilik mümkün değil. Ana akım türünde, Ayrıntı Yayınları'nın basmış olduğu iki çeviri mevcut; ancak bu baskıların en son 1991 senesinde yapılmış olduğu düşünülürse,

yayınevinin gelecekteki Banks projeleri hakkında bir fikir edinebiliriz.

Buna karşın Türkiye'de İngilizce baskılara ulaşmak sorun değil. Yabancı dilde kitap satan bir çok yayınevinde kolayca bulunuyor. Örneğin Remzi Kitabevi'nden, "Use Of Weapons"ı dokuz İngiliz Sterlini (yaklaşık olarak dört buçuk milyon Türk Lirası) fiyatına satın almanız mümkün.

"Use Of Weapons", yeni okuyucunun Banks'i tanınması için iyi bir fırsat. Culture'ın genel yapısı üzerinde fazla durulmasa da, ana karakter bu uygarlığın "pis işleri"ni yapan biri olduğu için yeterli fikir edinilebilir. Buna karşın sadece bilim-kurgu değil, ana akım türündeki Banks romanları hakkında da geniş fikirler veriyor. Hikayeden çok karakterin düşünceleri ve geçmişi ön planda, ve bunun sunuluş biçimiyle diğer Banks romanlarının arasından sıyrılıp en başa oturmayı hakediyor.

Şiir Atı Yayınları

"Eskiden Terzi", bir son kitap değil. Haydar Ergülen'in "40 Şiir ve Bir..."den önce yayımlanan şiirlerinin bir derlemesi. Bana kalırsa bu kitaptaki şiirler, şairin üslubunun yazın dünyasında var olduğunu kanıtlar nitelikte. Haydar Ergülen çok verimli bir yazar ve şair. Halihazırda birçok dergide şiirleri yayımlanıyor, aynı zamanda Radikal Gazetesi'nde bir köşeye sahip. Tercihini hep yazının içinde olmaktan yana yapmış görünüyor. Hatta düzyazı yazmaktan da oldukça hoşnut ve bunun şiiri beslediği düşüncesinde. 1983'te üç sayı çıkan Üç Çiçek dergisi ve Şiir Atı'nı çıkaranlar arasında bulunuyor. Bu dergicilik döneminde, farklı eğilimdeki şairlerin birbirini okumaya başladığını söylemekte. Bu da onu memnun etmiş zira Haydar Ergülen'e göre "şiir kendi başına bir taraf".

Eskiden Terzi'de gördüğüm, Haydar Ergülen şiirinin en belirgin özelliklerinden biri; şiirinde, ya da şiir dünyasında diyelim, birden fazla şair / söz söyleyen olmasıdır. Hafız ve Lina Salamandre sınırları zorlayıp daha gerçek olmayı başarmış kişiliklerdir. "Kabareden Emekli bir Kızkardeş", Haydar Ergülen'in çevirmen kisvesi altında yayımladığı bir Lina Salamandre kitabıdır. Hafız ise "Eskiden Terzi"de olduğu gibi, "söz söylemektedir":

Bütün bahçeler sende toplanmış, gül müsün nesin?

Hafız ve Lina Salamandre gibi "kendi kimliklerinde olanların" dışında da, Haydar Ergülen'in şiirlerinde anlatıcı olarak farklı kişiler vardır. Hatta kimi zaman asıl dile getirilen de bu durum olur:

*Hayatımda kimse yok ben de olmasam
(Dans Ettiğin Yabancıya Sakın Mektup Yazma)*

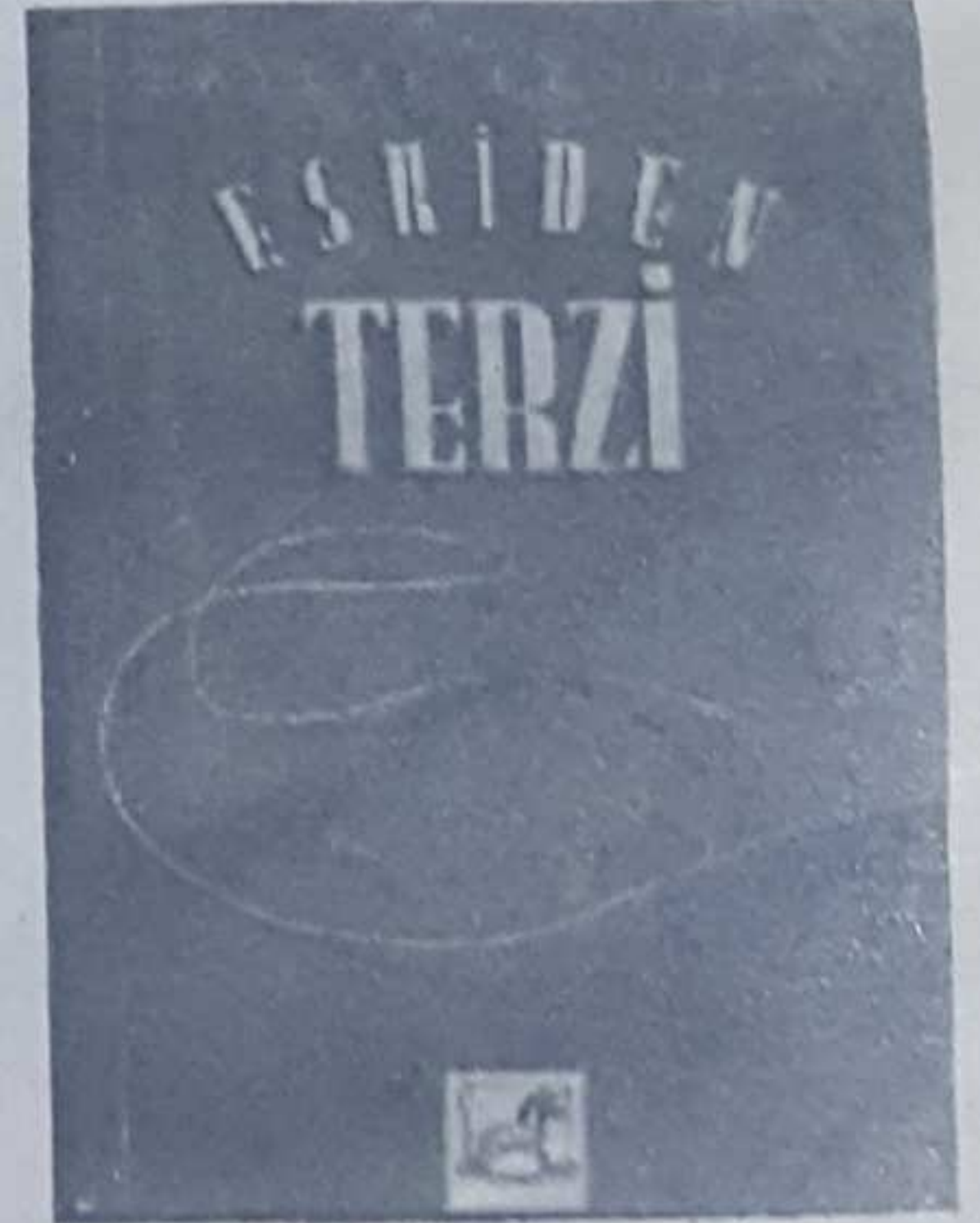
*beni iki kişi bırak
biri ele versin beni
biri suçumu üstlensin
(İnsan İki Kişidir)*

Bu farklı kimlikler belki o kadar da ayrı değil aslında. Aynı sözcüklere / imgelere tutkun oluşlarından ötürü,

Haydar Ergülen'den asla tamamen ayrı düşünülemiyorlar. Zaten şiirlerin birbirleriyle iletişim halinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ortak izlekler insanda bir bütünlük duygusu oluşturuyor. "Eskiden Terzi"de de "orman, bahçe, peri" ve diğerleri, şairi izliyor, onun yanında ayrılmıyorlar. Haydar Ergülen bildiği topraklarda yürüyor. Ona ait olan, akrabası olduğu sözcüklerle kendini daha güvende hissediyor. Üstüne basa basa söylediği, tekrarladığı sözcüklerle etrafına bir koza örüyor.

"Eskiden Terzi"de -diğer kitapları da bundan ayrı tutulmamalı bence- bir durum daha var ki, şair, sanki şehirde değil de kırdan yaşıyormuşçasına yazıyor. Kullandığı imgeler de bu hissi desteklemekte: çoğu doğadan çekip alınmış sözcükler. Bu, bana göre şairin şehirden korunmak istemesinden ve aslında ait olduğunu düşündüğü, huzur bulduğu taşra hayatına olan özleminden ileri geliyor. Çünkü taşra, ya da kır, ne dersek diyelim, bir imge olarak varolmuyor fakat şiirlerin üstüne vurulmuş koyu bir gölge gibi hep hissettiriyor kendini.

Akıp giden bir kitap bu, ama yine de kolay değil şiirlerin içine girmek. Nasıl yabancıysam her şaire, Haydar Ergülen'e de yabancıyım öyle. Ama bir yandan şunu düşününce: şairlerin içlerinde aradığı yabancıyı, sanırım bir yabancı olarak okumak bu şiirleri, okumaların en güzeli.

Yazı: Michel Butor'a bakan aynanın sır(r)ı

"... Yazarken, benim, kendimin karşılaştığı sorunlardan söz etmek isterdim size. Bunlar yalnızca benim karşılaştığım türden sorunlar değildir. Benim kendimce karşılık verebilmiş olduğum sorulardır. Çok genel ve herkesin az çok, biraz karşılaştığı, bugün hâlâ karşılaştığımız sorunlara bağlı sorunlardır. Bu bizi başka bir soruna götürecektir: İnsan dönüşmekte olan bu dünyaya nasıl karışacaktır?..."

Michel Butor:

1926'da Fransa'da doğdu. Sorbonne'da felsefe eğitimini tamamlayarak, Selanik, Manchester ve Cenevre'de öğretmenlik yaptı. 1950'li yıllarda Fransa'da ortaya çıkan Yeni Roman'ın önde gelen temsilcilerindendir. 1954'de ilk deneysel romanı olan *Passage de Milan*'ı yazmıştır. 1957'de yazdığı *La Modification*'la da tekniğini en üst düzeye ulaştıran Butor, bu eseriyle Renaudot Ödülünü kazanmıştır. Butor, deneme, hikâye, oyun ve düzyazı türlerinde pek çok seçkin eser vermiştir.

Michel Butor Üstüne Doğaçlamalar

Yazan: Michel Butor

Çeviren: İsmail Yergüz

Edebiyat Dizisi / Deneme

220 sayfa, 2. hamur, ISBN 975-363-473-0

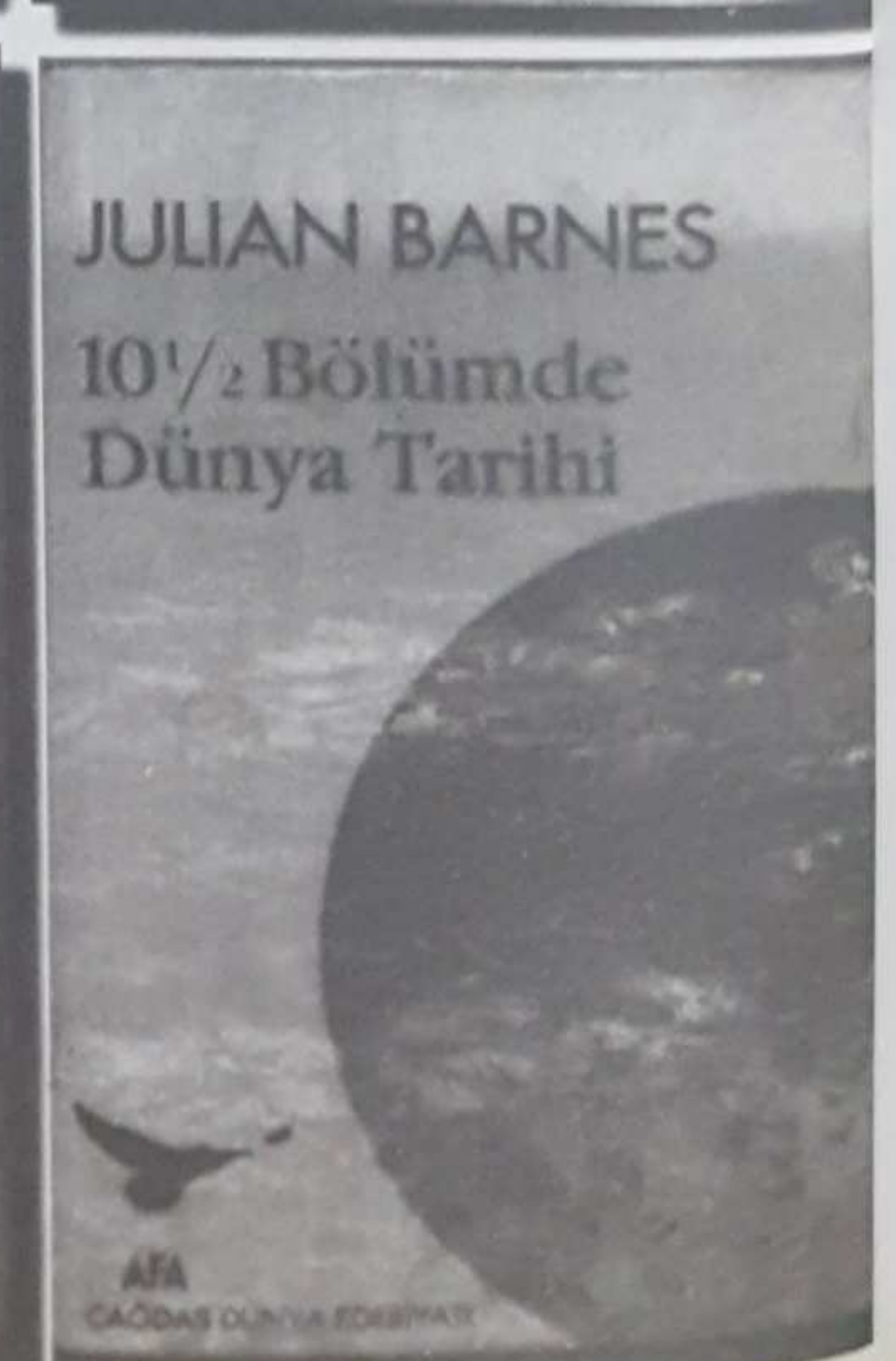
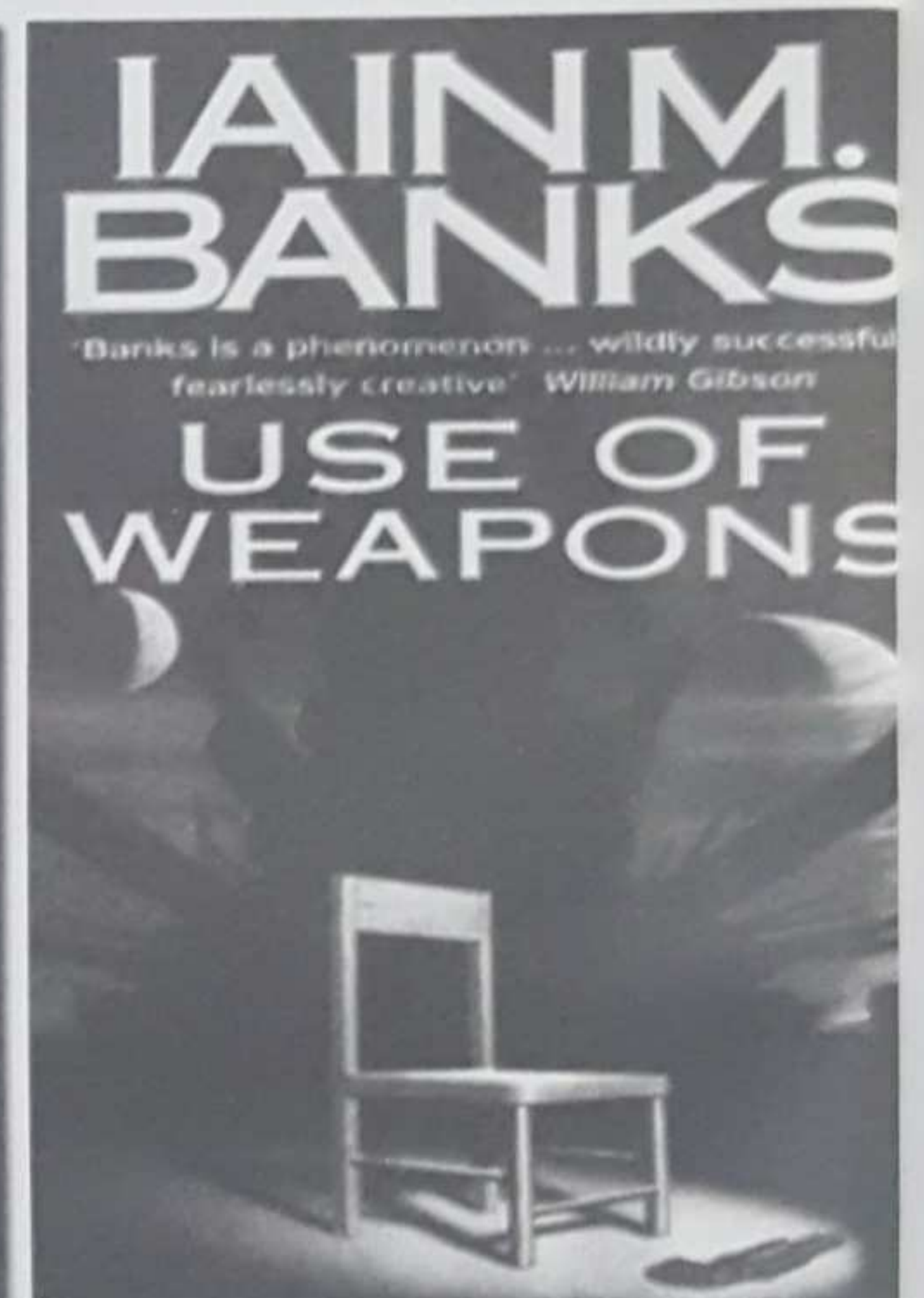
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapi Kredi Yayınları Kitabevleri: İstanbul: 212-252 19 12 / 322 ■ İzmir: 232-463 82 90 ■ Ankara: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr - Web Sitesi: www.ykykultur.com.tr - İnternet satış: www.shop.superonline.com/yky
Yapi Kredi Kültür Sanat Yayıncılık San. A.Ş. 212-280 65 55

SAVRAN

Mayıs Haziran Temmuz

#1

ÇOK YAKINDA GAZETE BAYİİLERİNDE!

"Öteki"si olmayan dergi

Matbûat "her" kitap okurunun "tek" dergisi" spotuyla yola çıktığı anda Türkiye kitap dergiciliği tarihi ikiye ayrıldı: "Matbûat'tan önce" ve "Matbûat'tan sonra"... Çünkü *Matbûat* hem Türkiye kitap dergiciliği tarihinin en nitelikli, en kapsamlı ve en çok okunan kitap dergisiydi; hem de ideolojik önyargı kalıplarını kırdı. *Matbûat*, ideolojik sınır ihlallerini çoğaltarak düşünsel kontrastlar ve ebrû sanatı gibi içiçe geçmeler üretti; "öteki" üretmeyi reddetti... Kapsamı, içeriği, yaklaşımı, estetik gö-

rüntüsü ile kitap okurlarının beğenisini kazanan *Matbûat* çıtayı çok yükseğe taşıdı... Bu çıtayı daha da yükseğe taşıyarak kendisini de aşmayı hedefleyen *Matbûat* yeni dönemde dünyadaki kitap literatürünü tarayarak okura sunan "Dünyada Kitap" ile dünya ve Türkiye'deki gazete ve dergileri inceleyen "Journal" ekiyle birlikte üç dergi birarada... *Matbûat*, yalnızca kitaba değil, gazete ve dergilere de ilgi duyan, ciddiye alan ve okumayı hayatının parçası haline getiren herkesin dergisi...

Matbûat

'her' kitap okurunun 'tek' dergisi

METROPOL ASKLARI

Serkan Işın

- Firdavs'e -

Kent ;

Hissedilemeyen şeylerin gece altında görünüşü

Durulmuş kalabalıklar arasından günler geçerken
Başında o tatsız rengarenk çemberi yalnızlığın
Bakar
durursun

Son anda anlaşılması beklenen zavallı aşkına
Beklersin

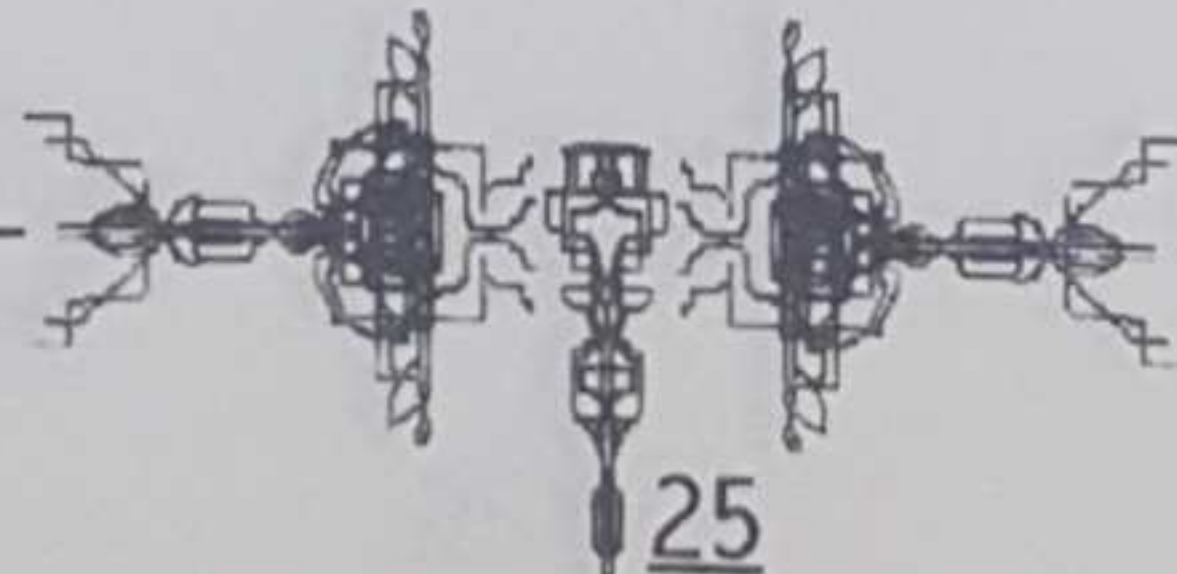
Beklersin ki sonlanmasına yakın gözyaşı ya da
İç geçirme dolu birkaç söz çıksın
Senin ya da onun aşksız dudaklarından
Öpüşürsün ya da soğuk bir odada adrenalin dolusu
Ten çarpıştırırsın
Yetmeyen ya da yetişmeyen hep son anda kalır
Gecikmiş bir yürek çarpması
Metropol aşkları bir otobüs durağında başlar
Başka bir otobüs durağında sonlanmak üzere
Kaderlerini şehir hatları çizer
Kalın paslı bir trafik lambasıyla

Eski aşklar serenadı,
Sıkıntılar
İnsanlar
Metropol
Kent
Mızrak gibi
Yaşamak
Ve sonlanmak
Bir gırtlığın en tınç yerinde
Adına filizlenmek dediğim bu doğum sonrası ölüm provasının

Şair;

Ne kolay sonlanacaksın
Eski lambalı radyoların kaderi sendeki
Gücün bittiğinde bile azıcık ısıldamak için
bunca kan gölü, ten kokusu, gece
Ve şeyler...
Az sonra uykuna daldığında
Biliyor tüm şehir 'ölümü' isteyen bir kadın gibi
Yeşil olmasa da gözlerine incek sakın tül perdeleri mezarının
Baban ya da annen
Öldükleri yerden sana el sallayacaklar
"gel diyecekler, gel işte... sana göre değil burası... burada yaşam yok acı yok
isim yok aşk..."
uflayıp döneceksin nefes alıp nefes verdiğin
ve alış verişinin sadece bu bütçede olduğu karanlık sokaklarına şehrin
bir kadın düşleyeceksin, -her zaman vardır o kadın-
gözleri gökkuşağı, elleri tül gibi
kalbi camdan
sevişmeden ölen bir kadın düşleyeceksin...

sonra yanında yatan leşlere bakacaksın
dudakları öpülmüş, kıvrılıp atılan bir peçete gibi

tenlerine dokunduracaksın Kelam'ını,
trajedini tılsıma döndürecek o kadını düşüneceksin bütün gece... bütün
gece... bütün gece...
baban ya da annen
öldükleri yerden sana seslenecekler
"gel" diyecekler "gel artık... burada son-suz"

kırmızı haplarından birini alacaksın
eczane kapılarında çöpleri karıştırıp
zehirli bir ilacın pürüzsüz teninde ölen
ve gece mis gibi kokup, ellerini teninde dolaştırmaktan korktuğun bir kadının
cebinden...

o sana yeşil gözlerini diktiğinde,
romeo-juliet diyeceksin
ve düşünde yaşadığımız çin imparatorunun
ellerine bırakacaksın kendini...

baban ya da annen
öldükleri yataklardan kalkamadıklarını söyleyecekler sana
bedenim burada kalmalı mı diye soracaksın sen
bedenim burada kalmalı mı!

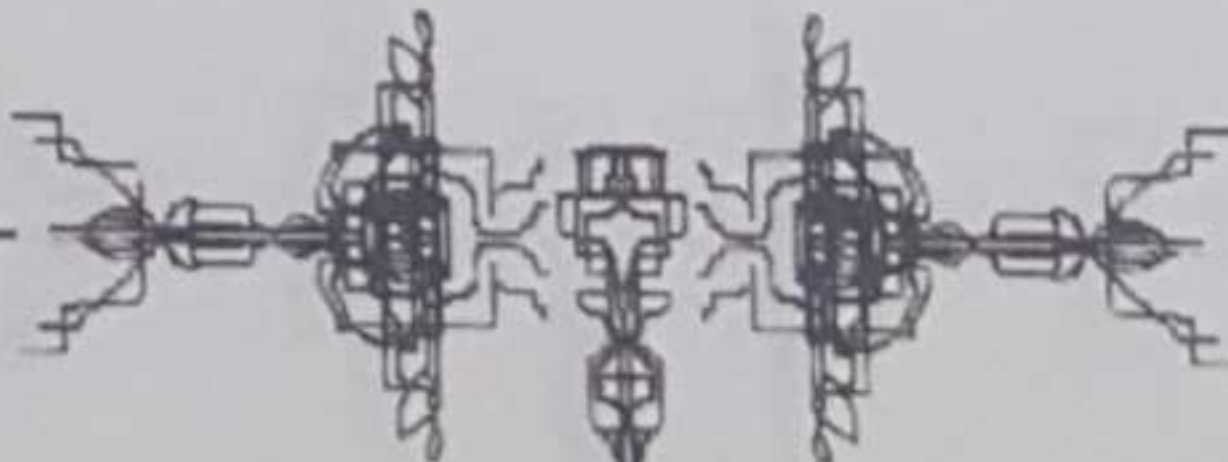
O kırmızı hapların ince ve baldıran sivriligindeki dilleri
Ellerine dokunacaklar...

"Seni seviyorum" diye seslenecek
Eczane önünde üzerine sadece ince bir sabah gazetesi bırakılmış eski sevgilin
Gülümseyeceksin
Gülümseyecek

Ölüm;

Düşleri bile çarmıha geren yaşamın kız kardeşi

Seni düşünüyorum kızlık soyadınla ve hiç olmadığın kadar şişmanladığın bu garip
resimdeki silik gülüşünle. Yatağına yattığın anda uyuyup, tüm ucuz aşk şarkılarına
ve kısa metrajlı sokak filmlerine gösterdiğin o sevecen yüzü düşünüyorum.
Aldığım kırmızı gülün son anda parçalanıp, sarıya boyanmasını düşünüyorum.
(ya da sarı bir gülü kırmızıya boyadığımı ve sana gönderdiğimi). Güldüğünü ve
öldüğünü düşünüyorum. Öncesini, sonrasını ya da hepsini... şimdi burada bir
kalemün kirliliğinde, senin sıcak yatağına düşen dolunayın bir martı çığlığı
gibi parladığı gecelerde öpüşmeden öpüşmenin ne demek olduğunu anlamadığını
düşünüyorum... sen öldün artık... diğerleri gibi bir senaryo yazılabilir arkandan,
bir ucuz kitap, bir röportaj, bir resim ve ince bir mezar taşının üzerine
yazacağımız doğum-ölüm tarihleri... sonra...sonrası yazılmadı daha... öldün işte...

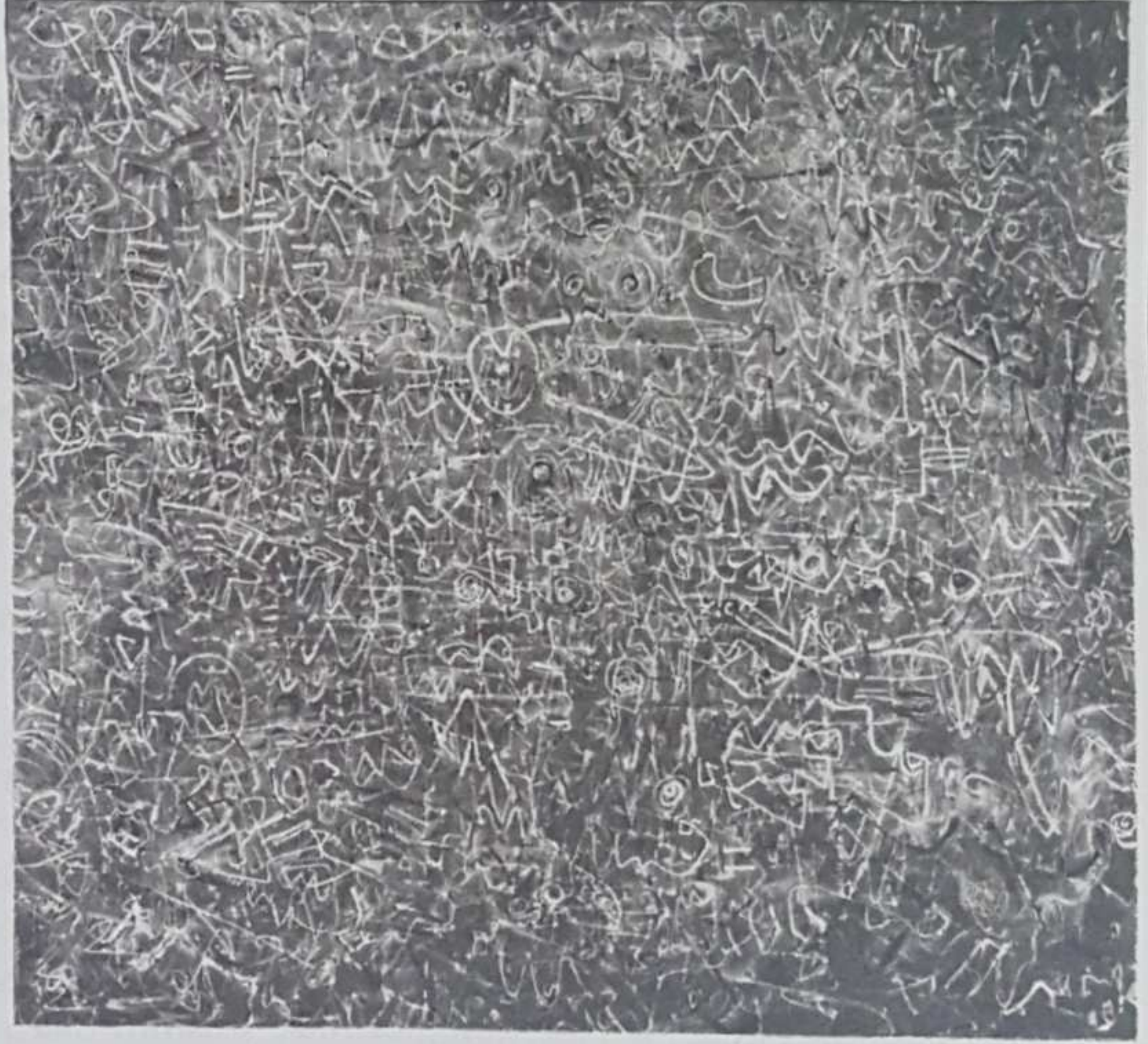
bir süre dışarı çıkmamaya karar verdim birkaç gün önce stratejik nedenleri var retina tabakalarının belleğinden silinmeliyim yeniden çıktığımda dışarı çıkmış olmam bile çökertmeli onları ayrıca kuvvet komutanlarımla toplantı yapıp taktik belirlemem gerek ben sabırlıyım beklerim beklemem gerekirse çıldırtıcı bir güç olabilir bu hiç bir şey yapmadan yalnızca dayanarak karşısındakinin yorulmasını bekleyerek muhammed alinin yaşlılığında uyguladığı taktik ama benimkisi kondisyonumun ayak oyunu yapmaya yetmemesinden değil gerçi çok da riskli olabiliyor bir keresinde bir hiç için resmen bir hiç için gülmek gerek değil mi Nisana kızıp kendimi tuvalete kilitlemiştim çok çok kızgındım Nisanın da annesine gitmesi gerekiyordu tamam dedim o gidene kadar çıkmayacağım buradan inadıyla alt edeceğim onu suçluluk duygusuyla boğulacak oturdum çıkmam için yapmadığını bırakmadı bağırdı çağırdı tehdit etti içerden şangırtılar geldi sonra bak bunları yırtıyorum diye üzerinde çalıştığım projenin ilk sayfasını attı kapının altından yırtılan kağıt sesleri duymaya başladım blöf yaptığını biliyordum buna cesaret edemezdi çünkü çok daha kötü olurdu o zaman ama yine de sinirlendim. tek kelime etmeden bekledim kapıyı yumrukladı tekmelemeye başladı çık diye bağıryordu sürekli sonra gitmiş numarası yaptı sokak kapısını çarparak ama gerçekten gidebilmesi için asansörü çağırması gerekiyordu ve asansör çalıştığında tuvaletten duyuluyor yani anladım gitmediğini güldüm küfrettim tamam dedim görelim bakalım sonra evdeki bütün anahtarları toplayıp denedi hiçbirini açmıyordu ama sonra aşağıdaki komşuya gidip ondan anahtar toplamış gene açamadı bir ara pes etmiş gibiydi kapının önünde oturdu sifonu çekmeyi düşündüm o konuşurken ama bunun Nisanı çok incitebileceğine karar verip vazgeçtim yumuşak bir sesle konuşuyordu haklısın kızmakta dedi hata ettim özür dilerim bağışla beni ama senin bu yaptığın da ayıp abartıyorsun dışarı

çık yüzüme bile bakma hiç konuşma yeter ki çık ben hemen gideceğim biliyorum gitmemi istiyorsun belki beni görmek istemiyorsun bir daha olur giderim ama çık oradan hadi dedi ben hiç konuşmadım çıkmamı niye istediğini çok iyi biliyordum direncimi kırmış olacaktı gedik açmış olacaktı ve kadınlar bunu çok iyi bilirler bir kez gedik açabilirlerse kazanmanın tümüyle kazanmanın çocuk işi olacağını kaya da olsan ufak bir deliğe biriken su gibi donar çatlatır genişler daha çok birikir yeniden donar çatlatır genişler bir de bakmışsın ki kum ilkokulda öğretirler bunu hayat bilgisi o yüzden hayır dedim. bu kez ben kazanacağım sen gideceksin ancak o zaman çıkarım beni ezmene izin vermeyeceğim ses çıkarmadan oturdum bacaklarım ağrıdı yıkandım çeksem mi diye düşündüm yapacak iş olsun vazgeçtim sonra ne bileyim çıkıp kurulandım yeniden oturdum klozetin üstüne hava kararmaya başladı saatler geçti Nisan yeniden denedi anahtarları keksin sen komşudan aldığını anlattı anahtarları bak çık çık sinirlenmeye başlamadan söz gideceğim dedi projeni yırtmadım deli misin yırtar mıyım şaka yaptım hadi çık özür dilerim çık çıksana yeniden kapıyı tekmelemeye bağırmağa başladı denge-sizsin sen diye düşündüm yalnızca şımarıklık değil bu kafanda bir bozukluk var senin kalıtsal bir şey belki de ailendeki herkes kırıp dökmeye etrafa saldırmaya başlıyor sinirlendiğinde istediği olmadığında oysa en başta bu işi bu kadar uzatmayıp gitseydin herşey çok daha kolay olacaktı ciddiye binmeden halledilecekti ama şimdi saatler geçti sırf kazanabilmek için benim bu aptal ve soğuk tuvalette saatlerce kalmama razı oldun hırs bürümüş senin gözünü düşünemiyorsun git artık çıkmıyorum ben kapıya vuruyordu o kadar çok ki kırılacak gibiydi arkasına dayandım daha az ses çıksın diye kırılmasını önleyeyim diye çok vuruyordu sinirlendim bana vuruyor gibiydi Nisan git artık dedim ilk kez çık öyleyse dedi kapıya dayandığımı farkedince altından su döktü çıldırmış bir çocuk gibiydi tekmeli-

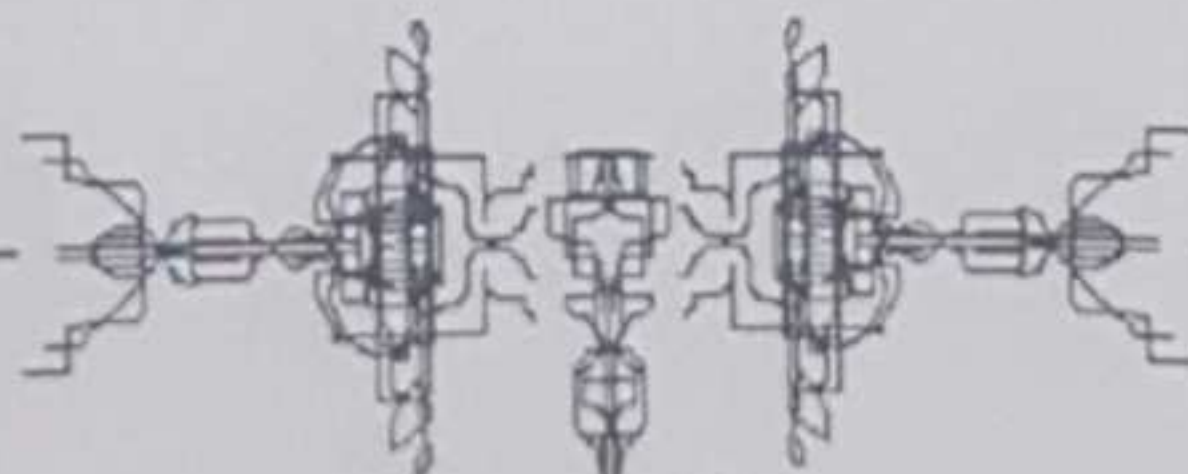

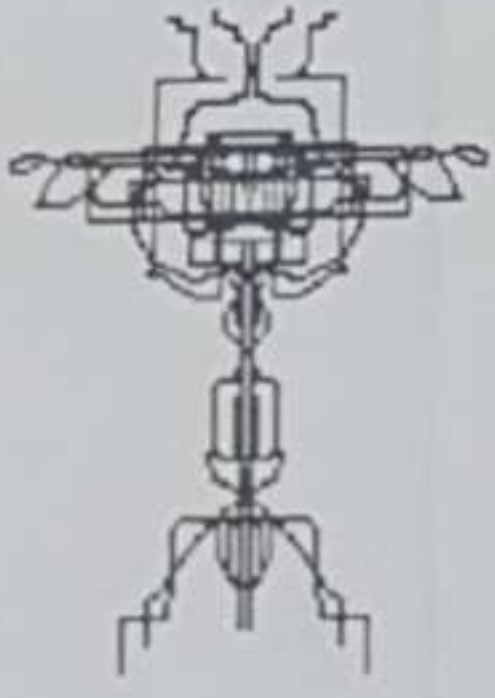
yordu korkmaya başladım gerçekten korkmaya bir insanın gözünün dönmesi saplanması filmleri düşündüm kapıya dayanırken gerilim sahnelerini ruhunu şeytana veren küçük kızın evde yarattığı dehşet kapı asla açılmamalıydı vurma artık sokak kapısı çaldı o sırada alt kattaki adam çok gürültü herhalde merak etti içerde çocuk kaldı kapıyı kırmaya çalışıyoruz sandı Nisan açmadı adam gitti biraz sonra gidince Nisan yeniden tekmelemeye başladı kapı kırılacak gibiydi o sırada kapının kırılmasına asla izin veremezmiş gibi geldi haksızlık yapıyordu bana kullanılamayacak bir silah kullanıyordu kazanmak için her yola başvuruyordu allah

kahretsin eşşoğlueşşek dedim içimden git diye bağırdım çık diye bağırdı tekmeledi kapıyı açtım kapının karşısındaki duvarın dibine oturmuş tekme atmak için çok rahat bir pozisyon ayağında benim pantolonum üzerinden atladım küskün suratının da üstünden hep senin yüzünden der gibiydi kazanmaya beni sen zorladın mecburdum evet kazandın ama bunu sana ödeteceğim dört buçuk saat içerde kaldım buz gibi mermerlerin üzerinde ve sonuçta hiç hiçbir işe yaramadı kaybettim kazan-mama izin vermediğin için senden nefret ediyorum beni ezmeden duramıyorsun değil mi odaya

gidip giysilerini çantasını dışarı fırlattım geldi siktir git dedim hınçla müziği açtım sonuna kadar salonda giyindi salonun kapısını kapatıp giyindi sonra sessizce çıkıp gitti titriyordum kızkardeşini düşünerek çekmeye karar verdim ama bu intikamının acınasılığı boğdu beni ben olmak istemedim o an içki aldım bakkaldan eve geldiğimde aptallığımın beyinsizliğimin sınırlarını merak ettim şişeyi duvara fırlatmayı düşündüm ama yalnızca düşündüm ben Nisan değilim dedim kendi kendime galibiyetinin bedelini ağır ödeyecek o suçluydu ve hesaba göre benim küçük bir galibiyet hakkım vardı ama o bunu hiçe saydı zafer kazandı yanında kalmayacak ama ve ona benzemeyeceğim ne olursa olsun koruyacağım kendimi herşeyden ama özellikle ondan.

La Bohème

Giacosa & Illica

(Rodolfo kapıyı kapar, ışığı masasının üzerine koyar ve yazmaya çabalar. Ama bir süre sonra kağıdı yırtıp kalemi elinden fırlatır.)

RODOLFO

Hiç havamda değilim.

(Kapı çekingence vurulur.)

Kim o?

MIMI

(Dışardan)

Rahatsız ettiğim için özür dilerim ama...

RODOLFO

Bir kadın!

MIMI

Özür dilerim... ışığım söndü de.

RODOLFO

(Kapıyı açar)

Buyrun.

MIMI

(Kapı aralığında, elinde bir şamdan ve bir anahtarla durmaktadır.)

Acaba...?

RODOLFO

İçeri buyrun.

MIMI

Gerek yok.

RODOLFO

Lütfen... içeri gelin.

(Mimi girer, öksürmeye başlar.)

Hasta mısınız?

MIMI

Hayır... önemli bir şey değil.

RODOLFO

Çok solgunsunuz!

MIMI

Nefesim kesildi... merdivenler...

(Ansızın bayılır, Rodolfo onu tam vaktinde tutar ve bir iskenleye oturtur. Anahtarla şamdan Mimi'nin ellerinden kayar)

RODOLFO

Acaba şimdi ne yapmalıyım?

(Biraz su alır ve Miminin yüzüne serper.)

İşte böyle...

Tanrım, ne kadar da hasta görünüyor!

(Mimi kendine gelir.)

Şimdi nasılsınız?

MIMI

Daha iyiyim.

RODOLFO

Burası çok soğuk. Buyrun, ateşin yanına geçin.

(Sobanın yanındaki bir iskenleye oturması için yardım eder.)

Bir dakika... biraz şarap buyrun.

MIMI

Teşekkür ederim.

RODOLFO

Buyrun.

MIMI

Azıcık alayım.

RODOLFO

İşte.

MIMI

Sağolun.

RODOLFO

[Ne kadar da tatlı bir kız!]

MIMI

(Doğrulur.)

Şimdi, lütfen mumumu yakar mısınız? Artık daha iyiyim.

RODOLFO

Böylesi bir acele!

MIMI

Evet.

(Rodolfo mumu yakar.)

Teşekkür ederim. İyi akşamlar.

RODOLFO

İyi akşamlar.

(Mimi odadan çıkar, sonra tekrar kapıda belirir.)

MIMI

Ah! Ne kadar da aptalım!

Odamın anahtarını

nerede bıraktım acaba?

RODOLFO

Kapının orada durmaymı?
rüzgar ışığını söndürür.
(Mimi sener.)

MIMI

Oh tanrım! Tekrar yakar mısınız?

(Rodolfo mumu yakmak üzere acele ile yaklaşır fakat kapağı ulaştığında, kendi mumu da sener*, Oda kararır.)

RODOLFO

Al işte... Benimki de söndü.

MIMI

Ah! Pekî benim anahıtarım nerede olabilir?

RODOLFO

Kapkaranlık!

MIMI

Ne kadar da şanssızım!

RODOLFO

Nerede olabilir?

MIMI

Sorunlu bir komşunuz var...

RODOLFO

Hiç de öyle değil!

MIMI

Sorunlu bir komşunuz var...

RODOLFO

Ne demek istiyorsunuz? Hiç de öyle değil!

MIMI

Arayalım.

RODOLFO

Ariyorum.

(Ellerini tabana sürmek suretiyle aramaya başlarlar.)

MIMI

Nerede olabilir?

RODOLFO

Ah!

(Anahıtarı bulur ve cebine atar.)

MIMI

Onu bulabildim mi?

RODOLFO

Hayır.

MIMI

Sandım ki...

RODOLFO

Gerçekten!

MIMI

Ariyorsun, değil mi?

RODOLFO

Ariyorum, ariyorum.

(Kızın sesini takip ederek, Rodolfo, aramaktaymış gibi yaparak Mimi'nin yanına gelir. Ve sonra eli onun eline değer ve bu eli tutar.)

MIMI

(Şaşırmıştır.)

Ah!

(Birlikte kalkerlar, Rodolfo Mimi'nin ellerini hala

tutmaktadır.)

RODOLFO

Küçük ellerin ne kadar da soğuk,
izin ver, onları senin için ısıtayım.
Aramanın ne faydası var ki,

Bu karanlıkta onu asla bulamayız.

Ama şanslıyız

Dışarıda dolunay var,

Ve o da bu gece komşumuz,

Biraz bekleyiniz benim genç hanımım,

ve bu arada ben de size

birkaç kelime ile anlatayım:

Kim ve ne olduğumu.

İster misiniz?

(Mimi sessizdir.)

Kimim ben? Bir şair.

İşim? Yazmak.

Nasıl yaşıyorum? Yaşıyorum.

Mutlu sefaletimde

bir prens gibi harcarım

şiiirlerimi ve şarkılarımı aşkın.

Umutlarımda ve düşlerimde

ve havada yüzen şatolarımda,

Ruh zenginliğim ben.

Ama bazen benim o güçlü kasamın

bütün mücevherleri soyulur

iki hirsiz tarafından: güzel bir çift göz.

Şimdi seninle geldi onlar,

ve tüm güzel düşlerim,

geçmişe dair düşlerim,

hızla çalındı gitti.

Ama bu hirsizlik üzmüyor beni

boş yerin umutla doldurulmuş olmasından.

Şimdi, artık beni tanıdığına göre,

Anlatma sırası senin.

Kimsin sen? Bana anlatacak mısın?

MIMI

Peki.

Bana Mimi derler,
ama asıl ismim Lucia'dır.

Benim hikayem kısa.

İpek ve satenin üzerine nakış işlerim
evde ya da dışarıda.

Sessiz, sakın ve mutluyumdur,
ve geri kalan zamanlarda
nilüfer ve güller yaparım.

Herşeyi severim ben.

Yumuşak bir sihre sahip olanları

Baharı, aşkı anlatanları

Düşlerden ve hayallerden bahsedenleri

Adına şiir denen tüm o şeyleri...

Beni anlıyorsun, değil mi?

RODOLFO

Ever.

MIMI

Bana Mimi derler -

Nedendir bilmem.

Yalnız başıma yaşarım

ve yemeğimi yalnız başıma yerim.

Kiliseye öyle pek sık gitmem,

ama dua etmeyi severim.

Küçük beyaz odamda

hep yalnız otururum,

Çatlara ve gökyüzüne bakarım.

Ama bahar geldiğinde

Güneşin ilk ışınları benimdir.

Nisanın ilk busesi benimdir, benimdir!

Bir gül açverir vazomda,

Yaprak yaprak çekerim içime kokusunu.

Ama benim yaptığım çiçekler, ne yazık ki,

Ne yazıktır ki benim yaptığım çiçekler,

Ne yazık kokmazlar asılları gibi.

Başka ne diyebilirim ki?

Sizi, bu en olmaz saatte,

rahatsız eden komşunuzum.

MIMI

Gittiler mi? Uyur gibi yapmıştım

çünkü seninle yalnız kalmak istedim

Sana söyleyeceğim o kadar çok şeyim var ki

Ama aslında hepsi bir tek şey: denizler kadar engin,

Denizler kadar derin ve sonsuz

Seni seviyorum... sen benim hayatımsın.

RODOLFO

Oh benim güzel Mimi'm!

MIMI

Hala güzel miyim?

RODOLFO

Şafak kadar güzel.

MIMI

Görüntüleri karıştırıyorsun:

"Günbatımı kadar güzel..." demeliydin

"Bana Mimi derler

ama nedendir bilmem..."

RODOLFO

Kırlangıç yuvasına geri dönüyor

tekrar şakımak üzere...

(Rodolfo boneyi kalbini üzerindeki yerinden çıkartır)

MIMI

Bonem!

Bonem!

Ah! Buraya ilk gelişimi
hatırlıyor musun?..

RODOLFO

Hatırlıyor muyumşum!

MIMI

İşık sönuvermişti.

RODOLFO

Anahtarımı kaybettiğinde çok üzölmüşün...

MIMI

Ve sen de eğilmiş, onu aramaya koyulmuşsun!

RODOLFO

Aramıştım, aramıştım...

MIMI

Benim sevgili bayım,

artık size söyleyebilirim:

Bulmanız pek çabuk olmuştu.

RODOLFO

Ben kadere yardım ediyordum.

MIMI

Karanlıktı. Kızarmamı

fark edemezdin.

"Küçük ellerin ne kadar da soğuk.

İzin ver, onları senin için ısıtayım..."

Karanlıktı. Ellerimi

seninkilerin arasında tutmuşsun...

(Mimi'ye bir spazm daha gelir, öksürmeye başlar...

(*) Başka bir rivayete göreyse Rodolfo kendi mumu,

kasıtlı olarak söndürmüştür

Nedîm'den 'Sana' redifli şûhâne gazel

Açıklama: Ömer Tacir – Hat: Serhan

Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana
Mey süzölmüş şişeden ruhsâr-ı al olmuş sana

Büy-i gül taktîr olunmuş nâzın işlenmiş ucu
Biri olmuş hoy birisi dest-mâl olmuş sana

Sihr ü efsûn ile dolmuştur derûnun ey kalem
Zülfü Hârut'un demek mümkin ki nâl olmuş sana

Şöyle gird olmuş fireng-istan birikmiş bir yere
Sonra gelmiş gûşe-i ebrûda hâl olmuş sana

Ol büt-i tersâ sana mey nûş eder misin demiş
El-amân ey dil ne müşkilter suâl olmuş sana

Sen ne câmin mestisin âyâ kimin hayrânısın
Kendin aldıldın gönöl noldun ne hâl olmuş sana

Leblerin mecrûh olur dendân-ı sîn-i bûseden
La'lin öptürmek bu hâletle muhâl olmuş sana

Yok bu şehir içre senin vâsf ettiğin dil-ber Nedîm
Bir perî-sûret görünmüş bir hayâl olmuş sana

Nezaket, kuyumcuların altını tel halinde incelttiği araçtan (haddeden) geçerek senin boyunu posunu oluşturmuş. Şarap, şişeden süzülerek yanağındaki kırmızılığı, allığı oluşturmuş.

Gülün kokusu damıtılmış nâzın ucu (mendil gibi) işlenmiş: biri huyunu biri mendilini oluşturmuş. (Gülün kokusu, huyunu, nazlanmakta elinden düşürmediğin mendili oluşturmuş).

Ey kalem, senin için büyü ile dolmuştur. Demek ki büyücü Harut'un saçı senin kamışın olmuş (Sen öyle büyü lü şeyler yazıyorsun ki ey kalem, büyücü Harut'un saçı senin kamışını oluşturmuş veya kamışın büyücü Harut'un saçından oluşmuş).

Bütün ecnebi ("Firenk") ülkelerinin güzelleri toplanmış birikmiş bir yerde sonra da kaşının kenarındaki beni oluşturmuş (Senin kaşının kenarındaki ben bütün Avrupa ülkelerinin güzel kızlarına denktir).

O puta tapan (inançsız) sana "Şarap içer misin?" diye sormuş. Aman yarabbi, ne zor, çözülmesi ne güç bir soru sormuş sana. (Tezat sanatı var. Bir yandan sevgili şarap sunuyor, diğer yandan ise Müslüman ve şarap yasak).

Sen hangi kadehten sarhoş olmuşsun, acaba kime hayransın? Ey gönöl, ona sen bağlandın, ne oldun, bu halin nedir? (Bunu sen istemedin mi?)

Dudakların "sîn" harfinin dişlerinden dolayı yaralanır (Senin dudakların o kadar naziktir ki, "bûse" ((öpücük)) sözcüğündeki "sîn" harfinin dişi andırır başlangıcından dolayı yaralanır). Bu yüzden, ateş gibi, yakut gibi kırmızı olan o dudaklarını öpmek imkansızdır.

Ey Nedîm! Senin anlattığın gibi böyle güzel bir kadın bu şehirde yok. (Bu güzelliklere sahip olan varlık bir kadın, bir insan olamaz). Olsa olsa sana bir perinin yüzü görünmüştür. Bu kadar güzellik bir gerçekte değil, ancak bir hayalde (hayalet/peri anlamında) sana görünmüş ve sen de var sanmışsındır.

ندیم دیوانی "ندن"

غزل

می سوزمیش شیششه دن رخسار آل اولمش سکا
 بیر اولمش خوی بریسی دستمال اولمش سکا
 زانی هاروتک دیمک ممکن که نال اولمش سکا
 صوکره کلش کوشه ابروده خال اولمش سکا
 الامان ای دل نه مشک کله تر سوال اولمش سکا
 کندک آلدردک کوکل نولدک نه حال اولمش سکا
 لعلک اویدرمک بوخالتله محال اولمش سکا

یوق بو شهر ایچره سنک وصف ایتدیکک دلبر ندیم
 بریری صورت سکورغمیش بر خیال اولمش سکا

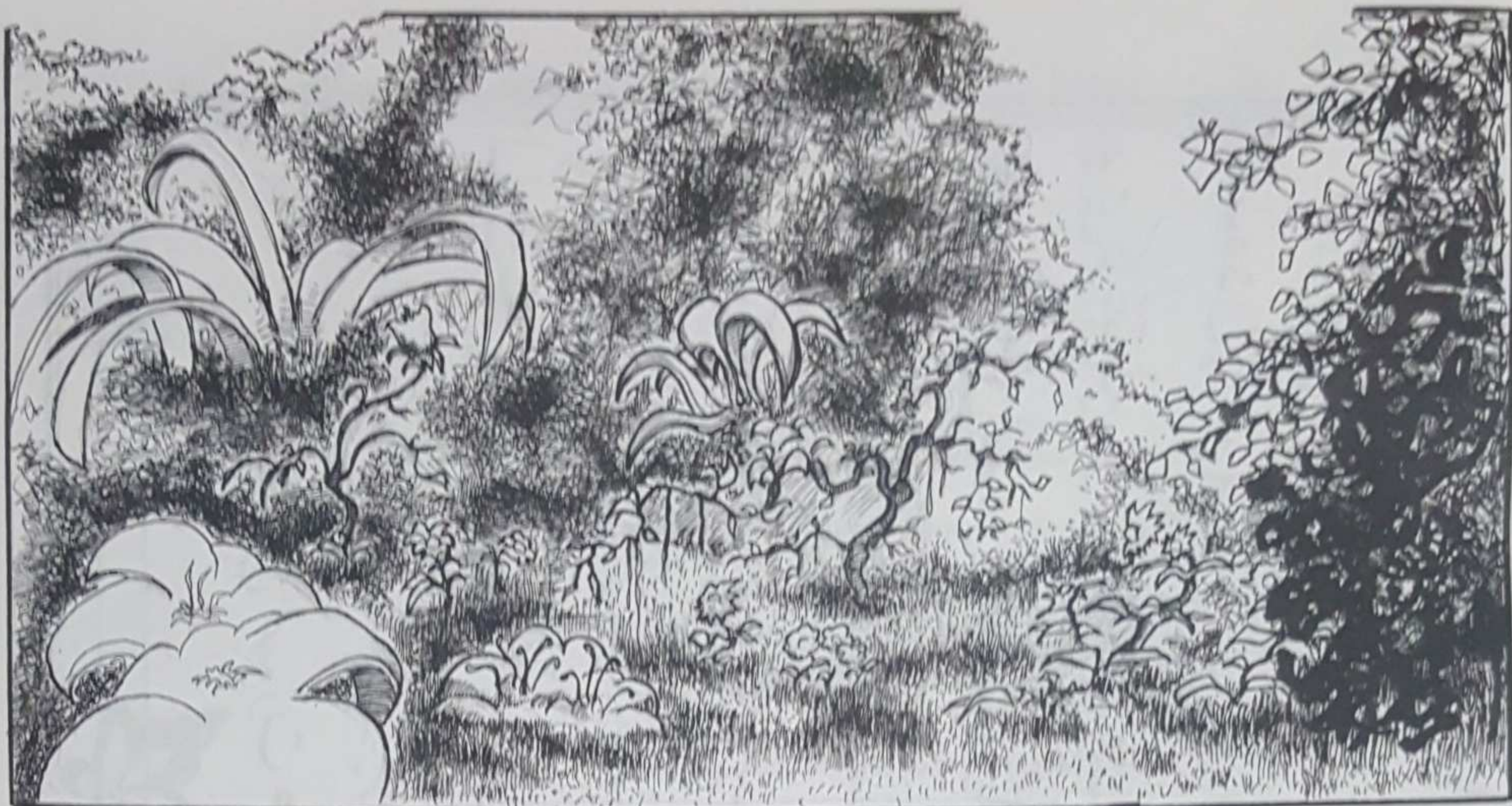

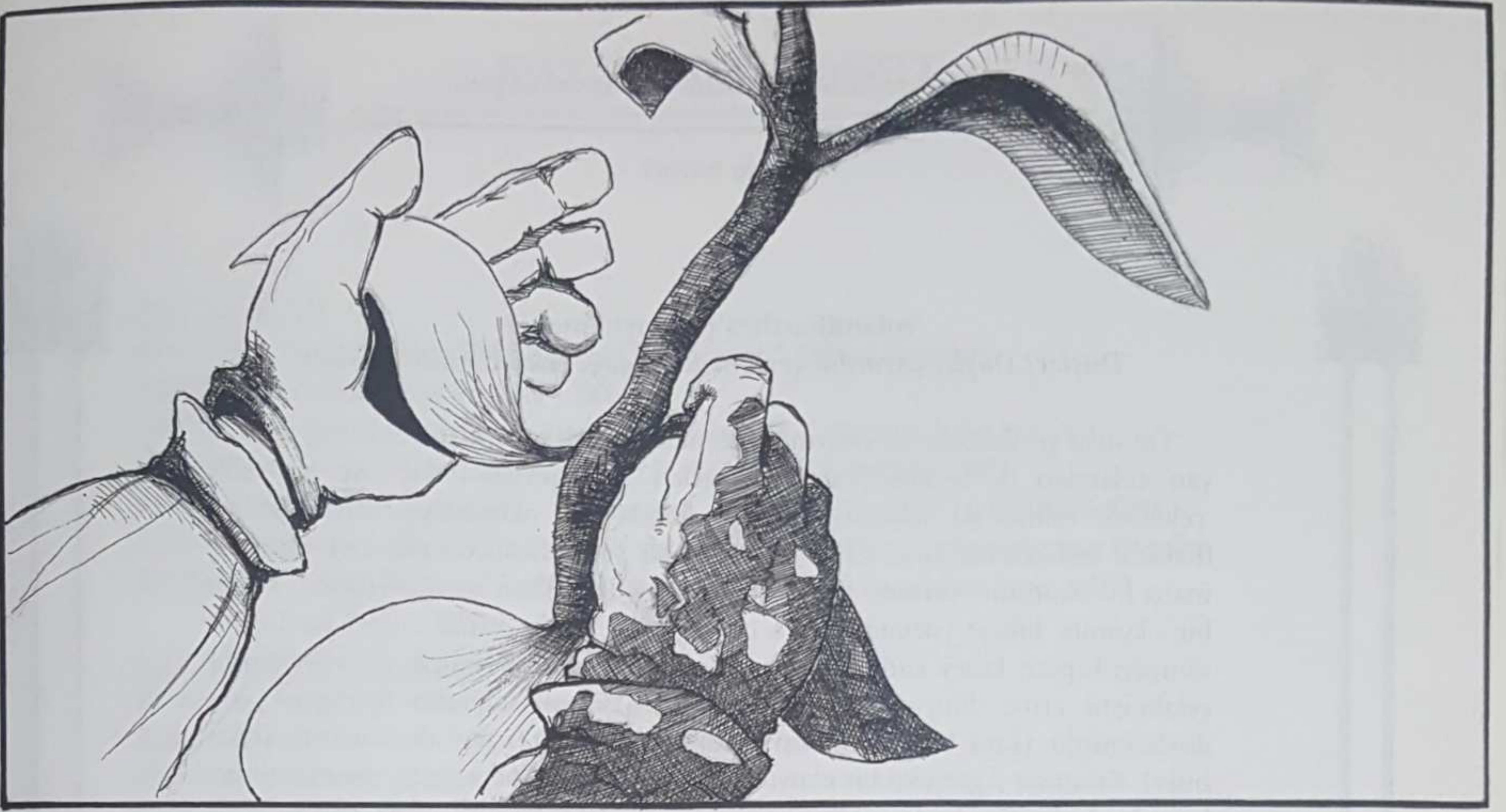
سر حان

۱۴۱۹

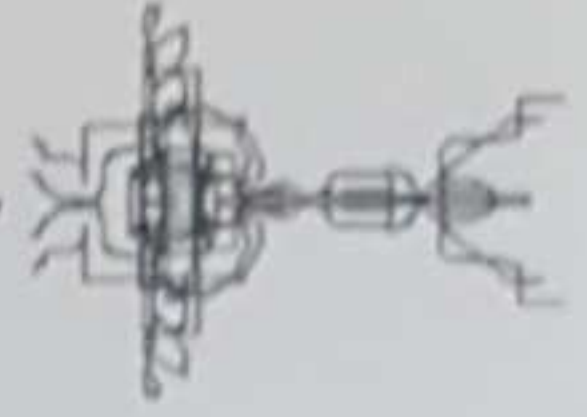
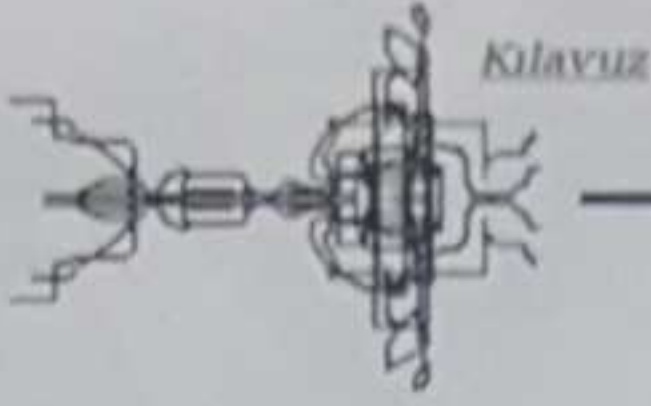
حده دن چمیش تراکت یال وبال اولمش سکا
 بوی کل تقطیر اولمش نازک ایشلمش اوچی
 سحر و افسون ایله دولمش درد ورنک ای قلم
 شویله کرد اولمش فرنگستان بریکمش بریر
 اول بت ترساکامی نوش ایدر میسک دیمش
 مسن نه جا ک مستیستک یا کیهک حیرانستک
 لبلرک مجروح اولورد ندان سین بوسسه دن

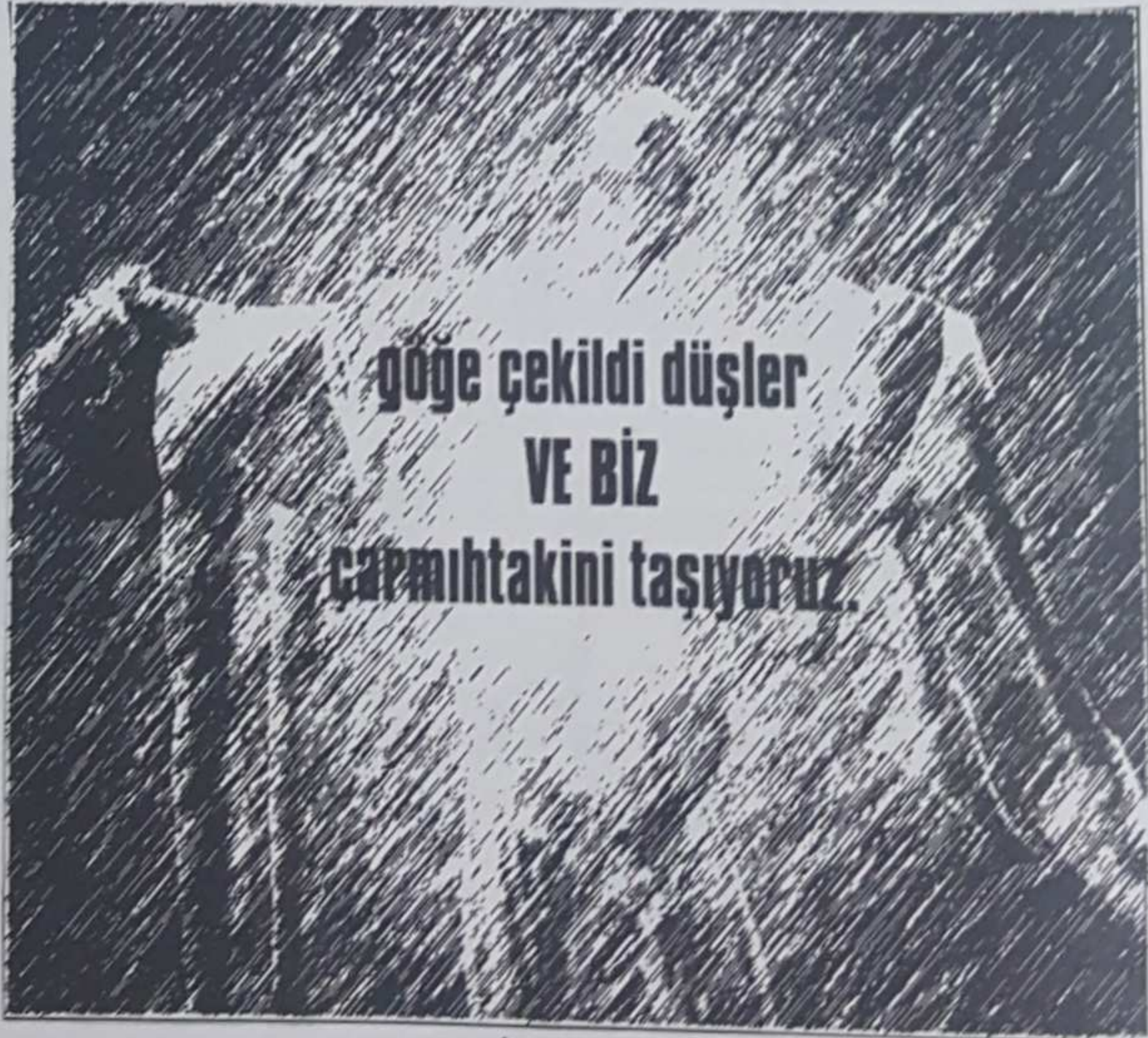
bahçe.

'rolandbarthes'çılık oynamak -
"Düşler? Düşler çarmıha gerilmediler, göğe çekildi onlar."a dair:

"Çarmıha gerilmediler"de okurun kafasında germek fiili oluşturulur (ve tabii ki yan anlamları ile beraber); ardından gelen "göğe çekildi onlar" ise bu sefer 'çekilmek' fiilinin iki anlamının ağırlığı altında ezer okuyucuyu -ama yalnızca dikkatli, tehlikeli olanları-, teslim alır. Eğer bir gemi düşünüyorsam -yani iyimser, inatçı bir okursam-, çarmıh, geminin ana direğidir, yelken ise düşlerimiz... engin bir okyanus: hikaye yüzünden kara bir okyanus. "Göğe çekildi onlar" ise bütün dünyayı kapsar, kuzey kutbundaki bir direğe devasa düşlerimizin devasa yelkeni çekilmiştir artık; dünya ilerler yörüngesinde, dünyayı döndüren yegane güç düşlerimizdir (kara bir okyanusun yerini kapkara bir uzay alır ansızın, öykü biter). Karamsar / gerçekçi bir okuyucu ise düşlerini çarmıha gerer, umut yoktur, koyu bir kadercilik, baskıcı; cehennem diğerleri, diğerlerinin baskısı. Çözüm yolları kapanmıştır. Savaş kaybedilir, lakin İslamiyete göre düşler ölmemiştir, Allah onları yanına almıştır: göğe çekilmişlerdir (kısa vadede yenilgiyi kabulleniş) fakat vakti geldiğinde -mamafile bu sefer kişisel bir kıyametin arifesinde- tekrar aşağı ineceklerdir. Öykü bitmez çünkü anlatıcı bir bekleyişle dondurur hikayenin zamanını.. dünya gri dumanlarla örtülüdür. Şimdilik, herşey donmuştur; belki dumanlar hariç.

ALINTILAR

- Arka Kapak** - Ara Güler; "Eski İstanbul Fotoğrafları", Dünya Yayınları
Banyo - Cem Akas; "Suç Ve Ceza", YKY
Barbara (Orijinal Metin) - Jacques Prévert; Paroles, Collection Folio No: 762
Kırmızı Kutu - Jean Cocteau; "Şiir Atlası 2", haz&çev: Cevat Çapan, YKY
La Bohème (Orijinal Metin) - G. Giaocosa, L. Illica, G. Puccini; "La Bohème", EMI
Resmin Efsanesi - Michel Tournier; "Veda Yemeği", çev: Mustafa Balel, Ayrıntı Yayınları
Siegfried - Ahmet Haşim; "Gurabahane-i Laklakan", 1000 Temel Eser Serisi, MEB

FOTOĞRAF VE RESİMLER

- Barbara (Fotoğraf)** - Reha Yünlüel, "Uyuyan Güzel"
Banyo (Resim) - Mark Tobey, "Written Over the Plains"
Jileti Yutamamak (Resim) - Bora Örcal, "JY"
Kırmızı Kutu (Fotoğraf) - Reha Yünlüel, "Yeşil Yalnızlık"
Kuyu ve... (Fotoğraf) - Koray Löker, "Kuyu'lu Park. Otel."
Metropol Aşkları (Dijital Kolaj) - Serkan Işın, "Metropol Aşkları"
Düşleri Bile Çarmıha Geriyor Yaşam (Dijital Kolaj) - Serkan Işın, "Hayat Otobanı"
Kılavuz - Düşleri Bile Çarmıha Geriyor Yaşam (Dijital Resim) - Serkan Işın, "Bayrak Yarışı"

Kuyu - Bilgehan Demir için Kaynakça:

- Bakara Suresi**, 100-103. Ayetler, Kuran-ı Kerim, Türk Diyanet İşleri Yayınları
Abdülbaki Gölpınarlı; "Şeyh Galib Divanı'ndan Seçmeler", Şark İslam Klasikleri, MEB Yayınları
Ali Alparslan; "Şeyh Galib", Kültür Bakanlığı Yayınları
Cemal Süreya; Güz Bitiği, "Sevda Sözleri - Bütün Şiirleri", YKY
Hilmi Yavuz; "Üç Anlatı", Can Yayınları
İnci Enginün, Zeynep Kerman; "Ahmet Haşim - Bütün Şiirleri", Dergah Yayınları
Nursel Duruel; "Güvercin Curnatası - Cemal Süreya ile Konuşmalar", YKY
Orhan Pamuk; "Kara Kitap", İletişim Yayınları
Ümit Kıvanç; "Siyah Makamı", İletişim Yayınları
Adam Öykü Dergisi, 4. Sayı (Mayıs - Haziran 1996)
Hayalet Gemi Dergisi, 33. (Kasım - Aralık 1996) ve 36. (Mayıs - Haziran 1996) Sayılar
Kitap-lık Dergisi, 24. (Kasım - Aralık 1996), 25. (Ocak - Şubat 1997) ve 34. (Güz 1998) Sayılar
Ömer Tacir'le, Ocak-Şubat 1998 tarihlerinde yapılan konuşmalar

Zeki Müren - Bir Tatlı Tebessüm
 Puccini - La Bohème
 Ezginin Günlüğü - Alagözlü Yar
 Counting Crows - Mr. Jones
 Kramp - Püf Püf
 Nigel Kennedy - Kafka
 Tom Waits - Frank's Wild Years
 Ünol Büyükgönenç - Seni Düşünmek
 Aphex Twin - I Care Because You Do
 Joy Division - Love Will Tear Us Apart
 Mazhar Fuat Özkan - Ağlamadan
 Şecaattin Tanyerli - Ölmeven Tangolar

n
o
t
a

Nazan Öncel - Göç
 Sting - Every Breath You Take
 Sertab Erener - Sertab Gibi
 Enya - Paint the Sky With Stars
 Ergüner Kardeşler - Ney Solosu
 Zen - Tanbul
 Nekropsi - Mi Kubbesi
 Hakan Yılmaz - Doğu Türküleri
 Zuhall Olcay - Ankara'da Aşık Olmak
 Tindersticks - 2nd Album
 Fikret Kızılok - Yana Yana
 Düş Sokağı Sakinleri - Düş Sokağı

✱ **Mizan**, başlangıcından itibaren, iki aylık bir "edebiyat ağırlıklı sanat dergisi" olarak düşünüldüyse de -ve her ne kadar **nisan** ayında çıkartılmaya çalışıldıysa da- "elde olmayan sebeplerden ötürü" (klişe, necefli maşrapa, vs..) **mayıs** ayında çıkma durumunda kaldık (**haziran** ölü sezon). Ama (**ama**) ilk fırsatta (2. sayıdan itibaren) gene (ilk kez) "2AylıkEdebiyatAğırlıklıSanatDergisi" olacağız. Bu sayı **mayıs-haziran-temmuz** = 3 Aylık, lakin, dediğimiz gibi, ikinci sayıdan itibaren böyle olmayacaktır, bilahare duyurulur.

✱ Dergimizi, internetten de izleyebilirsiniz. Gerekli adresler **Arzuhal** kısmında verilmektedir. Dergideki gelişmelerden haberdar olmak için, yine internet vasıtasıyla, bültenimize abone olabilirsiniz.

✱ "**Mizan**: 2AylıkEdebiyatAğırlıklıSanatDergisi" ibaresindeki "2Aylık" mevzuunu, elimden geldiğince açıklamaya çalıştım, yalnız işin bir de "EdebiyatAğırlıklıSanatDergisi" kısmı var: sizin de -şimdiye kadar- farketmiş olacağınız üzere, **Mizan**, edebiyat konusunda gerçekten de "ağırlıklı"; lakin, dergiyi hazırlarken, istenildi ki, diğer sanat dalları da girsin işin içine. Bunun sonucunda, Nedim'in gazelinin Eski Türkçe yazımına da sayfalarda yer verildi, sonra Bora Örcal'ın "Bahçe"si de var. Ama pek çok sanat dalı hâlâ dışarıda kalıyordu. Ve böylece, Mizancıların ("Muratların"! 8) öteden beri istedikleri La Bohème de, dergideki yerini alabildi. Bir opera ile pek çok kuş! (tiyatro, şan, şiir, müzik, ilh...) La Bohème'in bir başka güzelliği ise Doğu-Batı oranını (niceliksel olmasa bile, en azından niteliksel) dengelemesi oldu.

✱ Nedim'in gazelinin, Eski Türkçe yazımı dergiye kondu konmasına fakat, bu, büyük bir eksikliği farketmemizi de sağladı: çok önemli metinlerimizi, gönlümüzce inceleyemiyoruz, çünkü, onları **okuyamıyoruz**. Kendi geçmişimize yabancılaşırken, diğer kültürlerle yönelmemiz ne yazık ki kaçınılmaz ve bir o kadar da yok edici olmakta. Bunun farkındayız fakat, bir demiryolunun tam ortasında durmuş, "Acaba tren ne zaman gelecek ve bize çarpacak?" diye kaygılanıyoruz. Oysa geçmişimiz orada, bekliyor. Geçmişimiz orada, "durmuş" ve bizi bekliyor.

✱ DUYURU ✱

İşbu belgeyle **Mizan** Mecmuası'nın ikinci sayısında yayınlamak üzere, **Üç Ayı** tabir olunan derginin yazı kurulu üyeleri, **Eda Erdener**'in eserlerini aramaktadırlar. **Eda Erdener**'in göndereceği eserler, kapalı zarf usulüne uygun olarak açılıp, incelenecektir. **Eda Erdener**'i tanıyanların dikkatine arz edilir.

Mizan Dergisi Şato Yönetimi.
(imza)

bize yazın...

Mizan

CeffelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURU

Hani kirli kirli, ufak tefek, ele avuca sığan, kupkuru da olsa bazen mutluluk hasreti çekerim tabii, inkar edemem. Hangi denizci güverteye çıkıp da ufka dalıp gitmez ki, kulağı gözcüde, yüreği hoplar halde, hangi denizci her fırtınanın ardında bir sevgili beklemez ki!

Bizim için yaşamak kafayı suya sokup çıkarmaktan öte nedir?

Yazık, çok yazık.

nedense, işte içimde öylecene bi' his var.

sanki hiç yaşamayacakmışım,

sonsuz kadar ölecekmişim gibi.

Boşalmış bir aküden medet uman volsvagen marka, kirli bir arabaya benziyorum. Sürekli bozulan ama parasızlıktan yenisi de alınamayan. **Sert** bir puro içmekten yanayım şimdi.

Yaşlıyım, güçsüzüm, enerjim, pilim, alkalim sıfırı tüketmiş çoktan. **%0 Mercury'im** ben ama yine de **ATIK**. Beni attığın doğa parçasında heralde hala seni bekliyorumdur şu saniyelerde... çılgın **Robinson**. Hayır, Crusoe'nun çektiği hiç bir mastürbasyon günah hanesine yazılmadı. Yalnız bir insandı o, doğayla sonsuzluğuna nişanlandı. doğa bakireydi ve bilirsin işte, **evlenmeden o l m a y a n şeyler vardır**. Bir Cemal Süreya yazıyorum buraya ve o benim içime girebiliyor. İsa hepimizin içinde der Salinger'ın bir kahramanı, adını unuttum da soyadı Glass'tı, hani şu **harika** çocuklar.

...düşünüyorum. Doğanın hırpalanmasını saymıyorum tabii ki... (Bu yazdıklarımı kız arkadaşına okutamıyorum, anlamıyor diye üzülüyorum **ama** o da bir gün düşüp kalacak bir alışveriş merkezinin ortasında, biliyorum ve cesedine sadece bir detektör uzatıp, üzerinde **bomba** olup olmadığını kontrol edecekler o kadar. *Biraz şansı varsa eğer...*)

önce vücudun çürüyecek gözlerimin önünde, başında bekleyeceğim, sonra gözlerinin akında sarı lekeleri gözlemleyeceğim, yıldızları not alır gibi... 10uncu gün 7 nokta, 11'de 9, 12'de 12... çürümeni istemiyorum, seni seviyorum, seni öldürüyorum ve de etimi yakıyorum... avucumda sönüyor sigara... seni avuçluyorum. ateşimin korusun. *üstüne su döküyorum.*

Mathieu neden saplamıştı o bıçağı eline? M a t h i e u ... "...yarın **siyah** kuşlar gelecek." **Siyah** kuşlar meyhanenin üstündeler. Meyhanede tango çalıyor. Meyhaneci rakıları döküyor, bu gece şarap içeceğiz dostlar, bu gece unutmak için içeceğiz... Bu gece hiç kimsenin gecesi olmayacak, hepimiz şarkı söyleyecek ve dans edeceğiz. Dedi **meyhaneci**. Fırtınadan korkmuyor artık, fırtınadan korkmuyoruz. Bu kıyıda, bu meyhanede ölmüşlerimizin şerefine kadeh kaldırıyoruz. "Allah kavuştursun," diyoruz, Allah, **kavuştursun!...**

Beni gerçekten düşünüyor muydu acaba yoksa bu kadınca bir şey miydi?

ET> unuttum.

ET> kendimi unuttum sonra, kuşları, martıları, gagalarını, hem de hepsini.

ET> vapurlara bindim, onları görünce tanıyamadım, sen yanımda olsan belki

ET> tanırdım ama yoktun işte?

> her ceffel sevişme bir iç kanamadır dudaklarında

ET> biliyor musun, eğer gerçekten isteseydin herşeyi geri alabilirdin.

İçerde ondan başka sadece her sabah karşılaştığı ama bu saatte görmeye pek alışmadığı genç kız Sümeyra (ki bu ismi ona o yakıştırmıştı, kızın ismi Elipti ve daha bir lise öğrencisiydi.) ve bir de boyacı çocuk vardı.

"Şimdi burada onu bekler gibi bakıyorum gökyüzüne. Beklediğim o mu?"

CeffelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURU

Tek hatırladığım pipomun ben polis arabasına bindirilirken hala ağızda olduğu ve onu polisle boğuşurken düşürmemek için dişlerimin arasında sıkıttığımdı. Ağız hala kanıyordu ve gece, böcekler ve O, ölüydü.

Vapurda ölecektik, yumuşak tenine bakarken kolunun, ben, yaklaşan gece ve şiir okuyan şehir, Çekip inci kolyesini şafakta, yalnızlığın, çekip pimini yüreğimin atılverecektik:

MALABADI KÖPRÜSÜ!

'nden...

ET> sonra ben, ben ne yaptım biliyor musun? Siperleri terkettim,
ET> yırttım beni koruyan ağı içine saklandığım mağaradan çıkarken,
ET> siperleri terkettim, anında ateş açtılar bana ama ölemedim, bunu
ET> beceremedim, yaralandığımla kaldım, ürktüm, çok ürktüm hem de. Peşinden
ET> kovaladılar geceleri, uçsuz bucaksız mısır tarlalarında saklandım ve
ET> çok korktum. Sana söylemiş miydin bir ucube olduğumu? Söylemiş miydin
ET> "dostlarını gömdüğümü şehre, yeniden doğursun diye"? Ama hiçbir şey
ET> olmadı, hiçbir kadınla olamadım o kızdan sonra. Olamadı hiçbir kız
ET> benimle, denediler ama olmadık. İkinci böylesi bir yanlışlığı... hiç
ET> talimin etmezdim oysa, bana beş yıl öncesinden sorsalardı, söylemiş
ET> miydin sana ben, bir ucube olduğumu aslında bir hilkat garibesiz!...

Sonra neler oldu biliyor musun ceffel bir işkence girdi seninle düşlerin ve yansıman arasına. Bizler aşağıdaydık sen Glary gibi bakan bir resme başını yaslamış Mr. Jones'a bir şeyler anlatıyordun, hüznün bulaşmış beyaz anarşist bir bulut var ya orada sen ona doğru koşmak yerine tarihin en keskin dönemeçlerinde durup aşağıya senden öncekilere bakıyordun süslenmiş eski yüzlerine bakıyordun ellerine kalem tutmaktan ve ağlamaktan yorulmuş derin izlerine bakıyordun sen ölümün galoşları ayaklarında bir enfiye kutusunda nefes alıyordun. Ve durmadan bozuluyordu cildin, ~~miladına bin kala.~~

Masanın üzerinde yeşil soda şişesi (SIRMA) casio saat (siyah renkli) kütüblası (içinde yarım kalmış iki sigara var) marlboro kutusu, basf birkaç cd telefon (yeni aldım ucuz) birkaç disket, bir disket kutusu (karton ve içinde birkaç disket daha var) Ercümen Behzad Lav'ın kitabı (YKY) cdler, sigara (marlboro) çakmak (mor renkli) pioneer araba teybinin kafası, küçük bir el havlusu (mor ama ağarmış) bir pritt, kağıt tutacağı (evrak da denebilir) monitörüm, çekmecenin açık kısmı (sadece disket, birkaç porno cd ve pipom var) cep telefonum...

"Selam küçük bey. Dergiyi aldın mı?" dedim heyecanımı belli etmeden.

"Hangisini?" diye sordu umarsızca.

"Ya kaç tane dergiye yazı yolladın sen?" diye sorarken biraz kızmıştım çünkü bunu bilerek yapıyor gibi geliyordu bana.

"Ha, anladım. Yo, almadım. Ümitli değilim pek, artı şu anda dergiye ulaşmam çok zor, tatildeyim ve burada o tür dergiler pek yok. Allahın dağına edebiyat dergisi mi gelir..." demesiyle devam ettim.

"Peki, o zaman sana müjdeyi ben vereyim. Bir tanesi yayınlanmış. Hani şu 'yüzyıl sonra hepimiz öleceğiz' diye biten." dedim ve beklemeye başladım.

"Hadi ya, demek onu yayınlamışlar. Sevindim. Bir tek o olabiliirdi zaten. Teşekkürler."

"İmzalarsın artık..."

Gülüştük.

Koca hayatını hep bir erkek gibi geçiren ve kızgın, huysuz ama hep de hükmetmeyi seven bir insan olarak geçirdi. Tam 5 yaşında başlayan Eskişehir serüvenlerimin baş kahramanı, dindeki huysuz öğreticim ve hiç alışmadığım huylarıyla 'haciannem' öldü. Şimdi ikindiye doğru birkaç sokak ilerideki camide inandığı ve hep inandırmaya çalıştığı tanrısının evinde, bir soğuk musalla taşının üzerine konacak, sonra herkesten iyi bildiği binlerce dua arasından birkaç tanesini okuyacaklar bozuk erkek sesleri ile, gök durulacak, bir yas anının en derin yerinde güneş parılayacak ve üzerine düşen gölge bitirecek bu oyunu. Sonra teneşireci abla onu yıkayacak. Temiz ve hiç doğmamış gibi gülümseyerek ölecek. Bizler hesaplarımızı şimdilik erteleyeceğiz.

Dilini dudaklarımda o kadar ağır dolandırmaya başladı ki, elimi artık bilinçsizce bacaklarımda arasında hareket ettirmeye başladım. Sanırım gözleniyorduk ve bundan haberi yoktu henüz. O'nun en korkunç huylarından bir tanesi, belki de tüm kadınlarda olan bir şey bu, azdıktan sonra gözü hiçbir şey görmezdi. Gözlerini açmadan, kulağına bir şeyler fısıldamaya başladı. Onu dinlemiyordum. Altı ay önce onun beni aldattığı gün de aklıma gelmiyordu. Ya da gelmesini şimdilik ertelemeliydim. Kollarımda boşalmaya başladığında bana o kadar sıkı sarıldı ki,

CeffelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURU

bundan ilk defa bu kadar korktum. Pipoyu ona o gün gösteremedim. Ondan sonraki gün de. Ondan sonraki ay da. Üç ay sonra beni bir gün kütüphaneden çıkarken yakaladı. Pipo içiyordum. Bunu farkettiğinde bana sarılmak için hamle yapmıştı. Durdu. O iğrenç alaycı haliyle bana baktı ve yürüdü gitti.

“Nedense bir yalnızlık var”, dedi yağmuru ıslatan şemsiyeler. “Bir şekilde ölüyoruz ve bir şekilde de zaten yokuz”. “Seçimini yap” dedi beriki. Şimdi yalnızdılar ve de yağmurun yağmasını bekliyorlardı.

Eskimiş... Otomobillerin tekerleklerine bakıyorum. Sonra kamyonlarınkine. Sonra asfalta. Sonra kaldırıp başımı semaya. Ataköy blokları... Sen, tünemişsin üstgeçidin yağmurluğuna, gülüyor, gülüyorsun. Ceketin deri cebinde sağ elim, tir tir titriyorum... Rüzgar sert. Sigaram bırakmıyor külünü. Türkan Şoray kadar yalnızım. Uzağım, toz bulutlarından da uzak. Çiğ düşmüş sanki kaldırıma. Kaldırım... ayakkabılar... çamur... sırlıklam bir düş...

Geriye ve saf'a olan değerler bir saplantıdır. Piyonlar vezir olmalıdır. Aşk'ın acı olması gerekir.

öyle bir piramit düşün ki
hindistanda olsun;
ve ben ölünce
seni benimle yaksınlar.

vurdum o ihtiyara... daha önce vuramadığım herşey adına... senin için vurdum. sonra şu beni döven iki kişi için de...ihtiyar savunmadı kendini... sarhoştı zaten. biliyorum ki sarhoşlar savunmazlar kendini.

Bedenlerini ve onları birbirlerine çeken şeyleri elde edebilmeleri -bir anlık da olsa- onları yine birlikte yapabilir mi? Soru burada çetrefilleşiyor işte. Odak'la figür hiç birlikte olmamışlardır zaten.

İspanyol bir sabah bu. Ya da öyle olması tasarlanan bir sabah.

Bir telle sardılar boğazımı. Sıkmadılar, beklemeye başladılar. Benim bekleyecek halim yok artık. Uzaktan, çok derinden boğuk bir keman sesi geliyordu. Sis vardı. Kitapların sayfalarını duyuyordum. Hızlı hızlı ilerliyorlardı. Belki bitmek üzereydi, okunmuştu belki. Hareket etmiyordu ses. Uzaktaydı, hep uzakta. Hepsi olup bitiyordu, herkes sırasına sadıktı.

Niye anlatıyorum şimdi bunları sana? Anlatıyorum çünkü beni anlamaya çalışmanın yersiz olduğunu bilmeni istiyorum. Kimsenin kimseyi anlamak gibi bir tasası yok artık, bunu kabullenmen gerek. Hem kabullenmek her zaman 'boyun eğmek' anlamına da gelmez.

Eğer karşımdakinin de yalnız olduğunu düşünüyorsam, bunu görmüşsem bu tür kaygılar taşımam. Zira o da bunun farkındadır. Biliyordur benimle beraber olamayacağını, ya da benimle mutlu olamayacağını.

...sonra bazı geceler, ben floresan altında şiir çalışırken senin imdat çığlıklarını duyardım arkamdan. Yırtıcılarla kuşatılmış, kurtulmaya kalkıştın ama bir kere esir alınmıştın işte. hanginiz hanginizdi, unuttum, ben de bir yırtıcı mıydım, unuttum. Artık sonsuz bir okyanusa bakmakla geçiyor günlerim... kendi yüreğime. Biliyorum aşk bu değil, bu sevgi bile değil, biliyorum ama garip bir şey aynı zamanda. Hoşuma gidiyor. Hani neredeyse affetmek geliyor içimden bütün evreni, susuyorum. Dönüp cehennemin kapılarını zorluyorum.

Kalemimle konuşuyorum, telefonla konuşuyorum, mektuplara derdimi anlatıp, sokaklarla dalga geçiyorum. Bu yüzden bazen parke kenarlarına basmadan geçmek zorunda kalsam bile yine de çok zevkli.

Ve ben alıp başımı gidiyorum, başka bir şehre, yeni bir şehre. Ayak izlerimde düşün dayanılmaz ıslaklığı, gözlerimde saklayıp biriktirdiğim kinim. Kemiklerim çatlarcasına sıkılı yumrukla, damağıma

CefelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURU

saplanmış dişlerim. Ben aşkı Aksaray'da, hiç tanımadığım bir ibneye emanet verdim. Gidin, alın. Ve bana elmalı nargile kokan mektuplar gönderin.

Adresim: Pınar Otel, numara kırk iki, Balıkesir.

"...yokluğundan sonraki duran zaman'ı tekrar harekete geçirse, donmuş belleğimi yeniden canlandırırsa, çizilmiş bir plak gibi hep aynı yerde takılan anılarımı tekrar akan zaman'a çevirse..."

En son, akşam olduğunda babam hepsini toplar ve eve getirirdi. Bunun sebebini de sonra, biraz daha büyüünce öğrenmiştim. Annem hepsinin kuponlarını keser, biriktirir ve yolları. Yine annemden öğrendiğime göre, küçük, aldıktan bir ay sonra bozulan bir radyodan başka hiçbir şey kazanamamışız.

Hepsi öldüler artık. içimdeydiler, bunu söylemiştim. sonra biri yerden aldığı bir taşı başıma fırlattı. İçimden gelen bu taş konuşurken seninle yüreğimde tınladı... tinnnn... sen hissetmedin, sen farketmedin ama işte o anda ölüverdim. Zaten sen arkanı dönüp gittikten 2-3 saniye sonra da yere yığılıp kaldım. Kimsenin ne yapılması gerektiğini bildiği yoktu, 34 AŞK 02 plakalı bir kamyon çarpmış da bir oraya, ordan buraya dağılmışım gibi kapattılar üstümü. Kuponu kesik bir gazeteyle. biliyorsun bilgi toplumu, biliyorsun vahşi kapitalizm, biliyorsun global köy, biliyorsun bunları, hepsini biliyorsun.

İlk tanışmadan itibaren, kalıplar denenecektir "figür" ve "odak" arasında. Bu aşamada kimin ne olduğu belli değildir ve hakemlik olgusu aşkın kendisine verilmiştir.

(Yalnızlık bir üst durum değildir. Farklı olmaktır, evet ama bu da bir üstünlük kazandırmaz yalnızca. Çünkü ona göre her insan biraz farklıdır. Dışardan bakan gözlemciye göreyse yalnızın farklılığı daha geniş bir yarıçap ihtiva eder ki bu, yalnızın dışardan bakan "Gözlemci"ye çekici gelmesi gibi yalnızca pek gereksiz gelen bir sonuç çıkarır. Çünkü yalnız için önemli olan en belirgin özellik yalnızlıktır.)

nisan yağmurları gelir, gider, cemre düşer. mezarın çiçeklenir, yabani otlar da çıkar hem. herbirine bir parçanı verirsin, senden çıkarlar. dünyayı görürsün.

öyle küt! diye ölüvermek, yakışır mıydı bu sana?

hastanede, doktorlar, hemşireler ama sen...

sen başkasın.

sen oraya ölmek için gönderilmiştin. artık söyleyebilirim, kimse ümitli değildi kurtulacağından, belki bir tek annen. o da belki. ne diyor haydar huntley?

"müzik sustu. kız öldü."

peki ya sen? hala bazı geceler düşünüyor musun beni?

o şarkılar ne işe yaradı peki. bak, öldün işte

(belki de çok büyük olmasına rağmen her ayrıntısı hatırlanan an'ın ve mekan'ın bir zaman iskeleti üzerinde etlenmesi) girmiş zaman! Kaybolup giden zaman: "şurada şunu yapmıştı, bana şunu söylemişti... şu kaldırım üzerinde..." ve bir işkenceci gibi saldıran yaşanmış anlar.

Kısa saçlarından tanıdım seni, sen ki o en güzelisin herşeyin. Umut olamazsın bana, yarını gösteremezsin mesela. sonra sarılmazsın da. Ölünce belki. Ama sadece bir kere, hepsi o kadar.

...cümleler vardı sonra, o hep en sona sakladığımız cümleler. İntiharda o son mektuptaki cümleler. nedenleri açıklayan, niçinleri... Yalnız başıma ölmek istemiyorum belki Küçük Prens söylerdi bunu. O güzel geleceğimizdi, günlerimizin. Burada kalamazdı ki. Hem Allah sevdiklerini yanına almış, önceden, yalan mı?

Küçük Prens ölmemeliydi.

CeffelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURI

"İki yalnız", söylerken bile ürperten bir şeydir aslında. Akla "iki tanrı" kavramını getirir. Öyledir de, aynı tek tanrılı dinin, aynı inananlarıyla muhatap olmak durumunda olan iki ayrı tanrı gibidir "iki yalnız". Zaten aşık olduğu kişinin de "yalnız" olduğunu fark edince, ya da bu kişi sonradan bu sıfatı omuzlayınca yalnızın seçenekleri ikiye iner ki bunlar ölmek ya da gitmektir. Ve her zaman "gider" yalnız. Çünkü "ölmek" yalnızın yitirdiği hakkıdır. Gidecek yeri olmayanlar ancak intihar edebilirler. Gerçi bu da gitmenin başka bir şeklidir. "AGANTA BURİNA BURİNATA" olayı yani.

Yeter diye sen bağır mıştın öyle değil mi... ne de komiktin, bir tek kelimeyle bütün kainatı, bütün tabiatı, hayvanları, sokakları bile bir anda durdurabileceğine inanmıştın, öyle değil mi? Bu lafın peşinden pencereden atlamasaydın belki de gerçekten herşeyimizi durdurabileceğine inanırdım. Sen "istediğim zaman uçabilirim"lerdendin. benim gibi. ve felsefemiz yükseliyor şimdi hayatım, bütün gücünü ivmesine veriyor. Ne olurdu uçmanı sürdürseydin, pencerenizin dibindeki o kaldırırma kırmızı bir leke olarak geçmeseydin... ne de basit insanlarız biz, ne de gülünç bir yer burası. Palyaçonun gözyaşları senin en hüzünlendiğin şarkıydı, ve de şimdi ben, bu gülünç yerin yüzü boyalı komik adamı, patır patır yıkılıyorum, gözyaşlarım dönüşüyor, eriyen etlerim. Kendimi yaktık ama merak etme, inanıyorum senin yaşadığına. Bir gül koparıp versem sana şapkamdan. şapkam dolu yanan çiçekle. Gülübirlik. birliğim benim, bir tanem, trapezin güzeli. hayatlarımız filme bile alınmadı. Ne yazık ki sirkimiz de yanmak zorunda, hayır, merak etme, bütün hayvanları salıverdim, insanlar kafeste. Hoşçakal.

ilkin pencere ölecek, akabinde ben,
koydum adını ölüm,
uçmaksan eğer!

mr jones bir saat kaldı ayrılıklar örülen ankara sokaklarına ölümü bırakmana sonra mr jones sonra tunalı hilmi caddesinde eski sevgililerimin gül kokulu göğüslerine dudaklarını sokup yeni sevgililerime kocaman çelenkler gönderecek misin mr jones sen oradasın mr jones bir deniz feneri gibi gözlerin mr jones ankara beni hiç beklemeyecek mr jones beni bırakma mr jones ne olur bırakma şiir senin içindi mr jones noktaları ayıkla mr jones eve gidiyoruz

Yüzüme bakıyordu. Gözlerine bakmaktan hiç çekinmedim bugüne kadar. Sigarayı söndürdüm. Pipo içmeliydim. O kadar para sayıp getirttiğim tütünler berbat. Ama yine de körüklemeye devam. Ağlamaya başladı. Pipomu ağır ağır tüttürüp televizyonu açtım. Oturdu. Onun karşısındaydım. Ve iki yıldır ilk defa görüyordum. O gelmişti. Ben bir şey söylemedim. İstemedim.

Az sonra duruldu. Ağlamayı kestiğinde ben de televizyonu kapatmıştım. Yüzümü pencereye döndüm. Geriye yaslandım. Pipo ucuzdu, tütün pahalıydı ve içmek berbattı. Ona baktım. Ama yüzüne değil, küçük ellerine ve sıyrılmış bacaklarına. Daha... daha yaşı yirmi üç bile değildi. Onu tanıdığımda... her neyse silahı aldım. Kafasına dayadım ve tetiği çektim. Direnmedi, direnemedi. Öldü.

Beni köşeye sıkıştırmaktan hep zevk almıştı. "Tamam" dememle arkasını döndü ve pipo hala ağzımdaydı. "Peki" dedi ve yürüdü gitti. Orada ayakta deli gibi körüklüyordum pipoyu. Ağzım tarif edilmez bir acıyla doluydu. Bütün gün sigara içemedim. Altı ay sonra İstanbul'dan defolup gitti.

Kızgınlık bir tavir değildir, bir yaşam biçimidir

<insert "Ahmet Oktay - Kadınlar Çıkma" here>

yarım bir aşk, yarım bir dudaksın
sıkıntılı ikindi yağmurlarında,
her yeni erkekten sonra daha eksiksin,
tuzlu inciler dolu
kuş uçmaz mavisî gözlerin

Işıklara çarpıyorsun sokağa çıksan
şehrin kokusu büyüyor pencerelerde.

Avuntusu yok erkekli yatakların,
ne olur gitme
daha kaybolacaksın

Bir yanın şarkılar
kan tutmaları öbür yanın.
Gülerken iki kadeh arasında
nasıl ağladığın anlatılmıyor.

CeffelKalemName (CFK)

MEHMETBATURSERKANISINEMRESURURU

Ne olur
bu kadar kendine salsanma

Sen kapalı mahzun odalarda
kırık oyuncaklara karşı bir çocuk.
Ürperiyorsun denizin çığlıklarını duydukça
dudakların kaskatı öpüldükçe neden?
Kaç ölüm tasarlıyorsun çıkmazında
belli, yoruldu kendini denemekten.

<back to CFK>

[adam hep oradan geçen
bir dilenciye yaklaşır:
az önce aşkın ölüsünü
gördüm...
dilenci, elinde bir

çiçekle yaklaşıp kadına:
az önce aşkın ölüsünü
gördüm...

anılar Zaman'a yaklaşıp:
az önce aşkın ölüsünü
gördüm...
Zaman susar.

Kadın adam'a döner birden
Zaman olsa keşke der,
Seni seviyordum oysa,
Anılarım olmasa,
Seni seviyordum...

Adam susar...]

İşte gene alıyorum demirleri sırtıma, çekiyorum, yürüyorum. İsim koyuyorum gene, gene dans ediyor dazlak ve kulaksız düşler. (Daha hızlı yazmalı, daha hızlı yazmalı ve öldürmeli gizemi ve aşkı ve yaşamı.) Yavaşlama kemancı, dayanamıyorum artık, yavaşlama, hızlı çal. hızlı... lı...

EVet!...

Kalk ayağa, sen de dans et! Paldır küldür sevişelim, trende, kuşette, üst katta deliler gibi, delirmişler gibi sevişelim. Dokun bana.

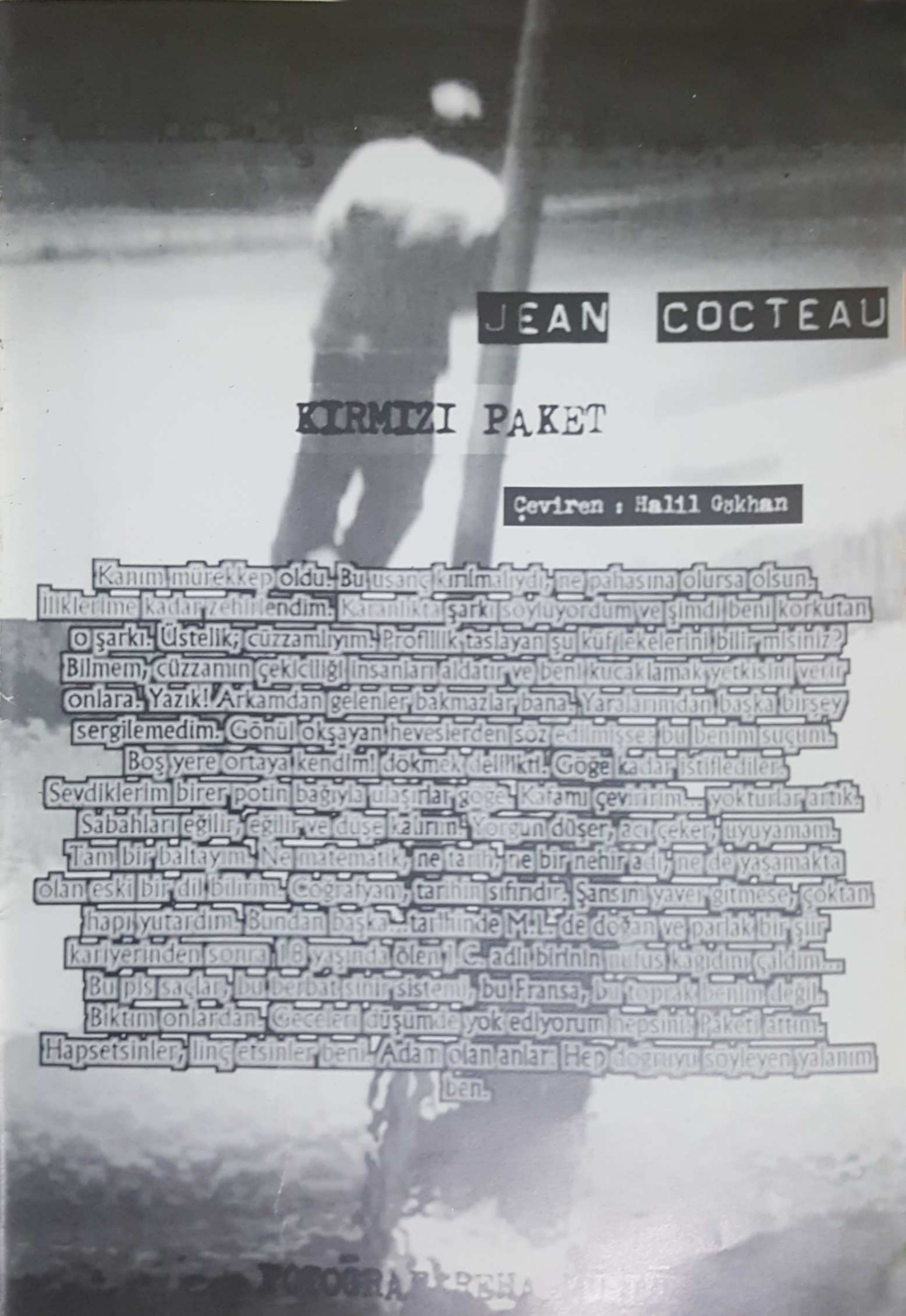
Öp
beni...

Toz kalkıyor önce, frene basıyorsun, lastikler kilitleniyor. Araba kayıyor ama her zaman bol miktarda toz kalkıyor. Hem de niçin, bil bakalım.

...sokaklara çıkıyorum geceleri, seninle dinlediğimiz şarkıları söylüyorum Yağmurlu Sokaklar'a. Yolumu köpekler bile kesmiyor oralarda, hiçliğimin tadını çıkartıveriyorum. Seni de özlemiyorum pek. Artık dallarım koptu, kalmadı tutunacak yer. Düşmüyorum ama yine de boşluktaım. İnsanlar karşıma geçip bunların, herşeyin görüldüğü gibi olduğundan dem vuruyorlar. Hiçliğimin olmadığını söylüyorlar... öyle anlarda çıldırmak işten bile değil.

Bu tapınma her zaman kutsal bir yapının içinde, kendinden geçmiş bir eda ile yapılacaktır ve "verilen", "gösterilen" her "iyi" niyet ya da "değer", ayrılığın yakınlaştığı anlarda (sürtüşmelerin yol açtığı büyük zıtlıklarda - sebepleri kıskançlık, aşırı ilgisizlik gibi karşılıklı ahlaksal çözümleri olan) birer silah olarak kullanılmak üzere belleğe kaydedilir. Yeni her "verme" ne olursa olsun "alma"nın karşılığıdır bir ilişkide

Bunlar bir dereye attığım küçük çakıl taşları. Karanlık bir odaya/dünyaya hapsedilmişim ve elimdeki yegane şeyler bu kağıtlar ve bir de mor kalemim. İşim bitince kapıdaki çelik sürgünden atıyorum bunları, artık kimin eline geçer bilmem. Adımı hatırlayamıyorum ama anılarım taze. Düşünmekle varım. Hem de hiç ol(A)madığımı kadar. Çıldırıldığımı düşünmek işime gelmiyor çünkü bir şeyi 40 defa söylersem olurmuş... hürüm, hürüm, hürüm, hürüm, hürüm, hürüm, hürüm, hürüm.....

JEAN

COCTEAU

KIRMIZI PAKET

Çeviren : Halil Gökhan

Kanım mürekkep oldu. Bu usanç kınılmalıydı, ne pahasına olursa olsun. İlklerime kadar zehirlendim. Karanlıkta şarkı söylüyordum ve şimdi beni korkutan o şarkı. Üstelik; cüzzamlıyım. Profillik taşıyan şu küf lekelerini bilir misiniz? Bilmem, cüzzamın çekiciliği insanları aldatır ve benlik kucaklamak yetkisini verir onlara. Yazık! Arkamdan gelenler bakmazlar bana. Yaralarımın başka bir şey sergilemedim. Gönül okşayan heveslerden söz edilmişse; bu benim suçum. Boş yere ortaya kendimi dökmek delilliktir. Göğüm kadar istiflediler. Sevdiklerim birer potin bağıyla ulaşırlar göğüm. Kafamı çeviririm... yokturlar artık. Sabahları eğilir, eğilir ve düşer kalırım. Yorgun düşer, acı çeker, uyuyamam. Tam bir baltayım. Ne matematik, ne tarih, ne bir nehir adı, ne de yaşamakta olan eski bir dil bilirim. Coğrafyam, tarihin sıfırındır. Şansımı yaver gitmese, çoktan hapi yutardım. Bundan başka... tarihinde M.L. de doğan ve parlak bir şiir kariyerinden sonra 18 yaşında ölen J.C. adlı birinin nüfus kaydını çaldım... Bu pls saçlar, bu berbat sinir sistemi, bu Fransa, bu toprak benim değil. Biktım onlardan. Geceleri düşümde yok ediyorum hepsini. Paketli attım. Hapsetsinler, linç etsinler beni. Adam olan anlar. Hep doğruyu söyleyen yalanım ben.

